

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă editată de Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria"

* Fondată în 1919 sub numele "Cultul Eroilor Noștri" *

Nr. 2 (53)
Anul XIX - 2016
Serie nouă

Armata restaurează Crucea Eroilor de pe Caraiman

p. 10

Din
sumarul
acestui
număr:

Un sfert de
veac pentru
eroii noștri!

p. 6

Premiul
„Dragalina”
2017

p. 17

Lupta cu
demolatorii și
profantorii de
monumente

p. 18

Timpuri
rele, timpuri
bune...

p. 31

Apelul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” 2016

Biroul executiv central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” mulțumește tuturor celor care doresc să sprijine financiar activitățile de cinstire a memoriei eroilor noștri.

Suținerea financiară constă în depunerea a cel puțin 100 de lei la sediul central al asociației noastre (Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203), pe bază de chitanțier sau mandat poștal sau în Contul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”:

RO45RNCB0082004534620001, BCR, Sucursala Unirea, București

Toți cei care vor răspunde apelului nostru vor primi câte un exemplar din fiecare număr al revistei «România eroică».

La sfârșitul anului, conducerea Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” va acorda fiecărui susținător financiar o Diplomă de Excelență.

Până la închiderea ediției au răspuns apelului nostru:

1. Fundația „Sf. Mare Mucenic Gheorghe, Purtătorul de Biruință” = 1000 lei
2. Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Ministerul de Interne = 300 lei
3. Opritsa Dragalina Popa, SUA = 200 \$
4. Mariana și Vasile Papadopol, SUA = 200 \$
5. Academician Nichita Adăniloiaie, București = 400 lei
6. Col. (r) ing. Marin Alniței, București = 400 lei
7. Dr. Sonia și arhitect Victor Simion, Canada = 400 lei
8. Cdor. (r) dr. Aurel Pentelescu, București = 400 lei
9. Plt. adj. pr. (r) Nicolae Sanda, București = 350 lei
10. Gl. bg. (r) Mihai Radu, București = 300 lei
11. Col. (r) Nicolae Dragu, Călărași = 250 lei
12. Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, București = 200 lei
13. Gl. (r) dr. Ioan Hurdubaie, București = 200 lei
14. Col. (r) Gheorghe Mateescu, București = 200 lei
15. Georgeta Bălan, pensionară, Brăila = 200 lei
16. Col. (r) Constantin Chiper, Ploiești = 200 lei
17. Col. (r) dr. ing. Constantin Avădanei, Alba Iulia = 200 lei
18. Col. (r) Dumitru Stratanov, Brașov = 200 lei
19. Cdor. (r) prof. Dorin Ionescu, București = 200 lei
20. Dr. Ionuț Horia T. Leoveanu, Brașov = 200 lei
21. Nicolae Ghiță, București = 200 lei
22. Dr. ing. Luminița Zugravu, București = 200 lei
23. Col. (r) Dumitru Roman, București = 200 lei.
24. Col. (r) Gică Valerian Constantin, Islaz = 200 lei
25. Lt. col. (r) Anișoara Satnoianu, București = 200 lei
26. Gl. bg. (r) Vasile Săvoiu, Buzău = 200 lei
27. Colonel (r) Constantin Bostan, București = 150 lei
28. Col. (r) Vasile S. Popa, București = 100 lei
29. Colonel Mihai Ion, București = 100 lei
30. Gl. bg. (r) Dan Radu Șerban, București = 100 lei
31. Cam. de fl. (r) dr. ing. Constantin Rusu, București = 100 lei
32. Cdor. (r) Marius Popescu, București = 100 lei
33. Col. (r) ing. Cristian Crâmpiță, București = 100 lei
34. Prof. Florica Roman, Brăila = 100 lei
35. Prof. Rodica Fercana, Bistrița = 100 lei
36. Floarea Dimian, Buzău = 100 lei
37. Com. șef Maluselu Sebastian, Brașov = 100 lei
38. Gheorghe Ungureanu, Băicoi = 100 lei
39. Col. (r) Doina Mihai, Rm. Sărat = 100 lei
40. Col. (r) Virgil Curea, Megedintși = 100 lei
41. Relu Neșu, Comănești = 100 lei
42. Mr. (r) Gheorghe Marc, președinte Filiala Hunedoara = 100 lei
43. Plt. adj. (r) Sorel Dușa, Filiala Hunedoara = 100 lei
44. Șef st. CFR Dorel Șchiopu, Filiala Hunedoara = 100 lei
45. Lt. (r) ing. Gheorghe Ile, primar oraș Vulcan = 100 lei
46. Col. (r) Adrian Ronai, președinte subfiliala Petrila = 100 lei
47. Col. (r) Constantin Fulga, subfiliala Vulcan = 100 lei
48. Col. (r) Virgil Sanda, subfiliala Vulcan = 100 lei
49. Ing. Pompiliu Barbu, subfiliala Vulcan = 100 lei
50. Ing. Marius Daniel Danci, subfiliala Vulcan = 100 lei
51. Col. Ilie Constantin, cdt. CMJ Gorj = 100 lei
52. Col. (r) Moise Ghiță, București = 100 lei
53. Col. (r) Moise George Marin, București = 100 lei
54. Gl. bg. (r) Alexandru Soficar, București = 100 lei
55. Ofițer electrician Mihail Căciuleanu, București = 100 lei
56. Lt. col. (r) Victor Epure, Slatina = 50 lei
57. Filiala Sălaj a ANCERM = 125 lei.

Vă mulțumim!
La mulți ani!

36 CENTENARUL MARELUI RĂZBOI

Un copil plânge în Cimitirul eroilor...

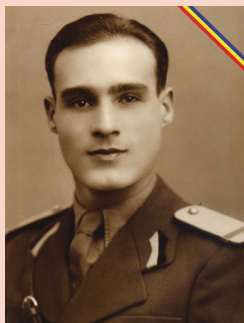
de Grigore Buciu

44 EROUL DIN FAMILIA MEA

Tatăl meu, ofițerul și dascălul de școală

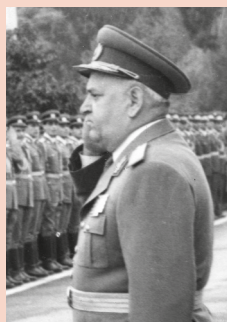
de dr. Ionuț Horia T. Leoveanu

53 DOSAR ROMÂNIA EROICĂ

Sacrificiul generalului Milea

de colonel (r) Eugen Burghilea

Coperta 1. Crucea Eroilor de pe Caraiman

Coperta 2. Susținătorii Cultului Eroilor - 2016

Coperta 3. Monumentul Eroilor din Boroaia

Coperta 4. Monumentul Eroilor 1916-1918, București, str. Silvestru.

Rugăm pe toți cei care au fotografii ale celor căzuți pe front sau în prizonierat, în cele două războaie mondiale, să se adreseze redacției!

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație patriotică, de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1919 sub înalta ocrotire a Majestății Sale Regina Maria și a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române PF Miron Cristea. Serie nouă. Anul XIX. Fondator: Gl. Bg. (r) Petre Stoica.

EDITORIAL

A.N.C.E. "Regina Maria" – 25 de ani de existență!

de general maior (r) prof. univ dr. Visarion Neagoe 3

A.N.C.E.R.M. - 25

Un sfert de veac pentru eroii noștri! 6

Ridicarea din cenușă – de general de brigadă (r) Petre Stoica..... 13

Impunerea unei credințe – de general de brigadă (r) Dan Șerban 16

Lupta cu demolatorii și profanatorii de monumente
de general de brigadă(r) Grigore Buciu..... 18

Cultul Eroilor, între diplomație și iredentism
de general de brigadă(r) Grigore Buciu..... 21

Publicistica eroică – de colonel (r) Dumitru Roman..... 26

O emisiunea radiofonică despre Eroii Neamului 28

CENTENARUL MARELUI RĂZBOI

Simpozion internațional "Mulțumim, Berthelot!"
la Câmpulung Muscel..... 29

Inscripție la o fotografie. Timpuri rele, timpuri bune..
de sculptor Petre Georgescu-Dedy 31

Omagiu și Recunoștință – de colonel (r) ing. Ioan Timofte 32

Monumentul eroilor din satul meu natal
de colonel (r) dr. ing. Constantin Avădanei..... 33

Generalul David Praporgescu, eroul de la Coți, între nemuritoarele "Fresce vâlcene" – de prof. Eugen Petrescu..... 34

Trista poveste a monumentului de la Racovițeni
de colonel (r) Dumitru Roman 38

"Preoți cu crucea în frunte, căci oastea e creștină!.."
de comandor (r) prof. univ. dr. Aurel Pentelescu 39

România Eroică

Director: General maior (r)
prof. univ. dr. Visarion Neagoe

Consiliul științific

prof. univ. dr. Ioan Scurtu, prof. univ. dr. Nichita Adăniloaiei, colonel (r) prof. univ. dr. Petre Otu, general de brigadă (r) Grigore Buciu, colonel dr. Mircea Tănase.

Redacția

Redactor șef: col. (r) Dumitru Roman;

Redactor șef-adjunct: col. (r) Constantin Chiper;

Redactori colaboratori: Valeria Bălescu, Carla Duță, Teodora Manole.

Art director: Sorin Angheloiu

Fotoreporteri: plutonier adjutant Adrian Robu, Cătălin Ovreiu, Petrică Mihalache, Eugen Mihai

Adresa redacției: Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011203

Tel./fax: 021.2241802

E-mail: romaniaeroica@gmail.com

Site: www.ancerm.ro

Cont Bancar: RO 45RNCB0082004534620001
BCR, Sucursala Unirea, București
Cod Fiscal: 4505235

Tipar: CICERO GRUP. Editură și tipografie

Răspunderea pentru conținutul articolelor aparține în exclusivitate autorului, conform art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N 1453-9659

Copyright: este autorizată orice reproducere fără a se percepe taxe suplimentare, indicând sursa (revista România Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a căror proveniență este specificată expres.

Acest număr a apărut în 1500 de exemplare.

Condiții de colaborare: cititorii din țară și din străinătate pot trimite pe adresa redacției texte și fotografii care se încadrează în tematica revistei. Manuscrisele nu se înapoiază.

EROUL DIN FAMILIA MEA

Plutonierul Gheorghe Atitiene

de colonel (r) Constantin Bostan.....42

DOSAR. REVOLUȚIA ROMÂNĂ

Adevăruri amare – *de Claudiu Iordache* 48

Păreră și Revoluția – *de Grigore Buciu* 51

O diversiune de jucată – *de colonel (r) Gheorghe Mateescu* 55

Un diplomat militar român la Budapesta

de diplomat George Albuș 57

Un veșnic Remember pentru Revoluția din decembrie 1989

și eroii săi – *de Valeria Bălescu* 60

STROFE.....63

CARUSELUL PRESEI.....63

În atenția colaboratorilor

România Eroică primește pentru publicare articole, evocări, portrete, note, documente, recenzii, știri despre activitatea filialelor ANCERM, fotografii inedite. Materialele propuse redacției vor fi prezentate pe suport electronic (CD, dischetă), însoțite de fotografiile originale sau scanate în format JPEG, cu o rezoluție de cel puțin 300 dpi. În cazuri speciale, vor fi acceptate și texte dactilografiate. Fotografiile vor fi însoțite de explicații corespunzătoare și de numele autorului lor (acolo unde este cazul).

De la caz la caz, redacția poate accepta preluarea unor articole apărute în alte publicații, dacă prezintă un interes deosebit pentru tematica **României Eroice**; în această situație, persoana care propune articolul respectiv are obligația să obțină acordul publicației în care a apărut.

Redacția își rezervă dreptul de a publica materialele în funcție de necesități și, desigur, de a nu le reține pe acelea care nu se înscriu în tematica revistei. De asemenea, își rezervă dreptul de a face, pe textele acceptate pentru tipar, îndreptările socotite necesare, atât în ceea ce privește forma cât și conținutul, firește după consultarea sau avizarea autorilor. ■

Reînnodarea tradiției cultului eroilor

A.N.C.E. “Regina Maria” – 25 de ani de existență

General maior (r) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE

Dintre atâtea lucruri rele aduse de regimul comunist, instalat la putere împotriva voinței populației – imediat după încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial – se numără și suprimarea tradiției Cultului Eroilor. Astfel, după aproape 30 de ani de existență – timp în care a amenajat sute și mii de cimitire ale eroilor, monumente și opere comemorative de război pentru cinstirea, în spiritul modern al epocii, a memoriei eroilor naționali căzuți în Războiul de Independență a României (1877-1878), al doilea Război Balcanic, Primul și Al Doilea Război Mondial –, Așezământul Național “Regina Maria” pentru Cultul Eroilor a fost șters cu buretele, la 8 iunie 1948, prin Decretul nr. 48 al Marii Adunări Naționale și prin Decizia Consiliului de Miniștri nr. 297. Întregul patrimoniu al acestuia a fost trecut la Ministerul Apărării Naționale. Începând cu aceeași dată, și-a încetat activitatea și revista “România eroică”.

Epoca neagră a comunismului avea să deturneze fundamental spiritul devenit tradițional al Cultului Eroilor, transformându-l, conceptual, în proletcultism, cult al personalității etc., adică accepțiuni ce nu aveau nimic cu esența și semnificația primară și universal recunoscută a sintagmei.

Nu mă pronunț în legătură cu evoluțiile și involuțiile privind atitudinea față de eroi în această epocă de tristă amintire. Au fost, în mod evident, regrese față de ceea ce promovase în perioada interbelică Așezământul Național “Regina Maria” pentru Cultul Eroilor, dar au fost înregistrate și progrese, în consens cu evoluțiile în domeniu înregistrate pe plan mondial sau european. Aceste progrese au fost posibile datorită unor oameni de suflet, din Ministerul Apărării Naționale, administrația publică ori, pur și simplu, din societatea civilă, care n-au încetat niciodată să-și respecte istoria și eroii. Datorită lor au fost conservate cimitire și monumente dedicate eroilor neamului, grație patriotismului lor nu a fost dată uitării memoria românilor care s-au jertfit pentru țară. Așa se face că, până prin anii 1980, au continuat să fie construite monumente comemorative închinat ostășilor români și au fost amenajate morminte individuale și cimitire militare în țară și în străinătate. Convențiile internaționale, la care România era parte semnatară, ne obligau la o

asemenea procedură. Multe asemenea monumente au fost realizate de sculptori de la Studioul de Arte Plastice al Armatei. Cu siguranță, era un semn că Armata nu-și uită eroii!

... Și a venit acel decembrie 1989, când toți românii au sperat că despărțirea de comunism și revenirea la capitalism ne va aduce democrație occidentală și prosperitate în societatea românească și va asigura revenirea la valorile autentice naționale din perioada interbelică.

Spiritul Cultului Eroilor a reînviat, reînnodând o tradiție frumoasă, amintind de regi și regine care au venerat eroii. Grație inițiativei unui grup de generali și ofițeri ai Armatei române, care mai păstrau încă în memorie amintirea vechilor tradiții, în frunte cu admirabilul general (r) Stelian Popescu – fost comandant al Armatei a 4-a de Transilvania – și colonelul (r) Petre Stoica, actualmente general (r), președinte de onoare, a fost înființat la 19 noiembrie 1991, Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirele Eroilor. Această organizație neguvernamentală, apolitică și non-profit, care s-a socotit încă de la început continuatoare a tradițiilor Așezământului Național "Regina Maria" pentru Cultul Eroilor, și-a asumat scopul și obiectivele acestuia, dezvoltându-se în doar câțiva ani în teritoriu, prin înființarea de filiale în aproape toate județele țării, precum și a numeroase subfiliale în municipii, orașe, comune și sate.

Noua structură asociativă, în care au fost cooptați profesori de istorie, muzeografi, preoți și cadre didactice, s-a constituit și a funcționat încă de la înființare cu aprobarea și sub patronajul Ministerului Apărării Naționale și sub oblăduirea Bisericii Ortodoxe Române, bucurându-se de sprijinul personal al ministrului Apărării Naționale și al Patriarhului României. Curând, datorită inițiativelor și realizărilor sale, prin care se revenea la spiritul adevărat al Cultului Eroilor și se răspundea cerințelor și dorinței societății civile de îngrijire a cimitirelor eroilor, a monumentelor și a numeroaselor opere comemorative de război de pe teritoriul național și din străinătate, tânăra organizație, care și-a schimbat succesiv denumirea, devenind astăzi Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria", a câștigat respectul, colaborarea și sprijinul instituțiilor statului, organelor administrației publice centrale și locale, al întregii societăți civile.

Declanșând o veritabilă campanie de identificare și inventariere a monumentelor și cimitirelor, parcelelor de onoare, edificiilor sau a altor opere comemorative de război realizate în cinstea eroilor români sau a militarilor străini căzuți pe teritoriul României sau eroilor români înhumați pe teritoriul altor state, Asociația noastră a reușit să se manifeste și în alte zone menite a consolida Cultul Eroilor. Astfel, începând cu anul 1997, și-a reluat apariția revista „România eroică”, publicație apreciată în special în școli, iar un număr tot mai mare de localități din țară au alcătuit "Cărți de aur", în care sunt înscrși toți eroii căzuți pe câmpurile de onoare. În același context, au fost publicate monografiile și lucrări de istorie aparținând membrilor Asociației.

De asemenea, au fost organizate din ce în ce mai multe acțiuni educative, în special în rândul tineretului, pentru educația în spiritul dragostei pentru trecutul glorios și eroii patriei. Totodată, implicându-se în activitățile de restaurare și chiar de realizare de noi monumente, A.N.C.E. "Regina Maria" a înaintat autorităților în drept propuneri pentru atribuirea de nume de eroi unor localități, străzi, piețe, unități militare, stații de cale ferată etc.

Cu toate aceste realizări, dar pentru a depăși unele obstacole datorate mai ales lipsei de finanțare, Asociația a resimțit nevoia și a propus instituțiilor statului un proiect de lege care să reglementeze activitățile tot mai complexe specifice Cultului Eroilor. Așa a apărut și a fost adoptată în Parlamentul României, la 30 septembrie 2003, *Legea nr. 379 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război*, în baza căreia, un an mai târziu, se înființează Oficiul Național pentru Cultul Eroilor – organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică.

Totodată, se proclamă Ziua Eroilor drept sărbătoare națională a poporului român cea de-a 40-a zi de la Sfintele Paști, Ziua Înălțării Domnului Iisus Hristos, potrivit tradiției românești.

De atunci și până în prezent, când, iată, Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" sărbătorește 25 de ani de la reînființare, răstimp în care prin H.G. nr. 698 din 19.08.2014 i-a fost recunoscută calitatea de organizație de utilitate publică, păstrându-și propria identitate, în calitate de reprezentant al societății civile, aceasta și membrii săi se mândresc cu realizări ce-i fac cinste, astfel:

- din 1991 până în prezent, *Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”* a inventariat peste 5.600 de opere comemorative de război, dintre care peste 600 au fost restaurate, iar cca. 500 de monumente sunt nou construite;

- a făcut demersurile necesare pentru atribuirea numelor de eroi unui număr de opt stații de cale ferată și la numeroase străzi;
- au fost realizate 14 medalii comemorative și aniversare, platouri, cupe și insigne;
- au fost întocmite "Cărți de Aur" la mai mult de 60% din filialele județene;
- încheierea a peste 30 de protocoale de colaborare cu instituții ale statului, asociații și fundații, cu care desfășoară activități de cinstire a memoriei neamului;
- organizarea și funcționarea cercurilor „Cultul Eroilor” în peste 3.000 de școli din învățământul preuniversitar, în baza protocolului de colaborare încheiat cu Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice;
- îngrijirea și protejarea monumentelor, parcelelor de onoare sau a altor opere comemorative de război în orașe, comune și sate;
- organizarea și desfășurarea a sute de mese rotunde, simpozioane și sesiuni de comunicări științifice la nivel național și în teritoriu, pe teme de istorie sau închinare eroilor;
- realizarea și publicarea a peste 20 de reviste și a numeroase volume de istorie și monografii;
- menținerea unei permanente legături cu Oficiul Național pentru Cultul Eroilor în scopul asigurării respectării legislației în vigoare privind regimul operelor comemorative de război;
- decernarea anuală a premiilor "Dragalina" pentru cele mai bune lucrări de istorie dedicate eroilor neamului. Menționez că banii necesari acordării acestor premii sunt donați de câțiva români cu dragoste de țară stabiliți în SUA, în frunte cu nepoata generalului erou Ioan Dragalina, Doamna Opritză Dragalina Popa, și a familiei dr. Nina și Cornel Dumitriu;
- participarea, în comun, cu organizații similare din alte state la activități de comemorare a eroilor în țară și în străinătate;
- coordonarea activităților desfășurate de Centrul de Cercetări Istorice "Preot Dumitru Bălașa" - Râmnicu Vâlcea -, care funcționează sub egida A.N.C.E. "Regina Maria";
- pentru merite deosebite în activitatea de cinstire a eroilor, membri ai *Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”* au fost distinși cu diplome și medalii, cu Ordinul și Medalia Meritul Cultural, Emblema de Onoare a Armatei Române etc.

Proiecte de viitor:

- implicarea în organizarea și desfășurarea activităților propuse spre a fi incluse în Programul național de sărbătorire a 100 de ani de la înfăptuirea Marii Unirii, pe care le-am înaintat la Departamentul Centenar din cadrul Guvernului României;
- strâns legat de aceasta, acționăm în continuare pentru aprobarea construirii unui monument laic, european, care să fie pe măsura măreției celui mai strălucit eveniment din istoria națională – Monumentul Marii Uniri de la Alba Iulia. Credem, în continuare, că visul a generații și generații de români este posibil, milităm pentru realizarea unui nou concurs de proiecte, astfel încât la 1 Decembrie 2018, cu ocazia centenarului Marii Uniri, acest monument să fie inaugurat;
- ne dorim mai multe cercuri Cultul eroilor în școli;
- dorim ca Ziua Eroilor să fie celebrată anual, realmente ca sărbătoare națională;
- vrem să facem protocoalele de colaborare încheiate mai eficiente;
- considerăm că relația noastră cu O.N.C.E. trebuie să fie de colaborare, pentru perpetuarea cultului eroilor la români;
- ne propunem ca obiectivele asumate prin statut să devină realitate și să se măsoare în realizări;
- vom întreprinde toate măsurile ce depind de noi pentru a avea cât mai multe filiale puternice și care să fie respectate și apreciate de societatea civilă.

Pentru toate aceste realizări obținute într-un timp relativ scurt, doresc să felicit și să mulțumesc tuturor instituțiilor statului, în special celor sub patronajul cărora ne desfășurăm activitatea, dar mai ales membrilor și simpatizanților noștri, care și-au asumat în mod voluntar această nobilă misiune de slujire a memoriei celor care și-au jertfit viața pentru România. Îi asigur de tot respectul și gratitudinea mea! Totodată, vă îndemn ca, pentru perpetuarea sentimentului nobil al Cultului Eroilor, ca valoare națională tradițională, să continuăm eforturile pentru transformarea în realizări a scopului și obiectivelor pe care ni le-am asumat și pentru împlinirea proiectelor îndrăznețe propuse.

LA MULȚI ANI ASOCIAȚIEI NAȚIONALE CULTUL EROILOR „REGINA MARIA”! ■

Un sfert de veac pentru eroii noștri!

Adunarea festivă a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”

Pe 19 noiembrie 2016, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” a împlinit 25 de ani de la reînființare. Cu acest prilej, în ziua de 16 noiembrie, în superba sală de marmură a Palatului Cercului Militar Național, a avut loc o adunare festivă. După intonarea Imnului de Stat și a Imnului Eroilor (care a însemnat momentul de reculegere pentru eroii neamului românesc), generalul de brigadă (r) Grigore Buciu, excelentul moderator al acestui eveniment, a dat cuvântul președintelui Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, generalul maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, care a vorbit despre semnificația reînființării Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” și despre proiectele ei de viitor. Generalul de brigadă (r) Petre Stoica, președinte de onoare, a evocat momentele de referință din activitatea Comitetului Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, așa cum s-a numit asociația la reînființare. Despre greutăți și insuccese nu s-a pomenit nimic. Asta nu înseamnă că n-au existat. E destul să amintim că, în primii 13 ani de existență, asociația a funcționat în absența unei legi pentru protejarea patrimoniului eroic al românilor. Abia în 2003 a apărut primul act legislativ în domeniu: *Legea nr. 379 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război*, document în baza căruia s-a înființat Oficiul Național pentru Cultul Eroilor.

Festivitatea a continuat

Momentul de reculegere pentru Eroii Neamului

Prezidiul adunării festive

cu transmiterea mesajelor de salut din partea Președintelui României; Primului-ministru al Guvernului; Ministrului Apărării Naționale; Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române; Alteței Sale Regale Principesa Moștenitoare a României, Custodele Coroanei Române; Șefului Statului Major General, precum și din partea unor asociații și fundații cu care asociația noastră are protocoale de colaborare.

În semn de apreciere a activității deosebite desfășurate în cei 25 de ani de existență, ANCE «Regina Maria» a fost distinsă cu *Emblema de Onoare a Armatei României* și *Emblema de Onoare a Statului Major General*. De asemenea, au fost distinși cu *Emblema de Onoare a Statului Major General* următorii membri ai asociației: generalii de brigadă (r) Radu-Șerban Dan și Gheorghe Feraru, coloneii (r) Constantin Chiper, Puiu Cujbă, Nicolae Dragu, Ghiță Moise, Petru Gurău, Remus Macovei, Dumitru Stratanov, Ioan Timofte, Paul Valerian Timofte, Ioan Todericiu.

Un gest de apreciere și recunoștință a venit din partea domnului general (r) dr. Ioan Hurdubaie, președintele Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Ministerul Afacerilor Interne, care a înmănat diplome de merit membrilor din conducerea centrală a asociației noastre.

După tradiționala „fotografie de familie”, invitații au luat parte la un dîneu oferit de Biroul Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Foto: comandor (r) Dorin IONESCU și plutonier adjutant Adrian ROBU

Aspect din sală

Cuvântul generalului Visarion Neagoe

Cuvântul generalului Petre Stoica

Din mesajele transmise

Mesajul Președintelui României transmis de general maior dr. Mihai Șomordolea

Klaus-Werner Iohannis, Președintele României: Suntem încă în curs de recuperare a memoriei eroice a neamului nostru și cu toții ar trebui să facem mai mult, îndeosebi pentru cei căzuți pe câmpurile de luptă din afara granițelor naționale.

Felicit pe voluntarii care își dedică timpul, efortul și contribuția materială menținerii cultului eroilor și îngrijirii mormintelor și operelor comemorative de război.

Recunoștință veșnică bravilor eroi!

Mesajul Guvernului României transmis de Daniel Șandru, secretar de stat

Dacian Cioloș, prim-ministrul Guvernului României: Apreciam efortul pe care Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” l-a făcut pentru conservarea operelor comemorative de război, pentru ridicarea de noi monumente, pentru îngrijirea cimitirelor și mormintelor eroilor și pentru acțiunile educative organizate, în acest spirit, în comunități și mai ales în rândul școlărilor.

Mesajul Casei Regale transmis de general de brigada Eugen Porojan, aghiotant regal

Margareta, Principesa Moștenitoare a României: Regina Maria spunea că nicio victorie și niciun progres nu se pot obține fără sacrificii și fără credință. Regele Ferdinand, Regina Maria și întreaga țară au crezut atunci, în vremuri de război, în vitejia soldaților români, iar aceștia au fost fideli jurământului lor.

Felicit Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” pentru munca neobosită de a păstra vie amintirea înaintașilor noștri și pentru efortul constant de a conserva monumentele și edificiile care păstrează

memoria celor căzuți pentru apărarea țării.

Mesajul ministrului apărării naționale transmis de Codrin Dumitru Munteanu, secretar general al M.Ap.N.

Mihnea Motoc, ministrul Apărării Naționale: Cu prilejul aniversării împlinirii a 25 de ani de la reînființarea, la 19 noiembrie 1991, sub denumirea „Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor”, felicit Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” și îi urez succes, în continuare, în această nobilă misiune, asumată benevol, de a conserva pentru generațiile următoare amintirea eroică a neamului românesc! Eroii nu mor niciodată!

Mesajul șefului SMG transmis de general maior Nicolae Lupulescu

General Nicolae-Ionel Ciucă, șeful Statului Major General: Stimați generali, ofițeri, maiștri și subofițeri în rezervă și în retragere, membri ai Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, este remarcabil faptul că, după încheierea activității în armată, ați reușit să constituiți și să mențineți o organizație care se ocupă cu dedicare de cultul eroilor - domeniu cu o dimensiune morală deosebită.

Mă bucur să constat că, indiferent de vârsta pe care o aveți, toți dați dovadă de o conduită activă și contribuiți substanțial la promovarea tradițiilor militare și la transferul experienței acumulate către noile generații.

Cu prilejul aniversării a 25 de ani de la reînființare, felicit Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” și vă asigur de întregul meu respect!

Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române: Omagiul de recunoștință adus memoriei eroilor români din timpul Primului Război Mondial (1916-1919), care au luptat pentru libertate, unitate și demnitate națională, trebuie să fie astăzi izvor de inspirație și înnoire pentru viața noastră ca români patrioți. Pomenirea cu recunoștință a tuturor eroilor români care s-au jertfit pentru unitatea, libertatea și demnitatea poporului român este o datorie a tuturor cetățenilor României! Toți

În numele șefului Statului Major General, Emblema de Onoare a S.M.G. a fost înmănată de domnul general maior Nicolae Lupulescu

În numele ministrului apărării naționale, Emblema de Onoare a Armatei a fost înmănată de domnul Codrin Munteanu, secretarul General al Ministerului Apărării Naționale.

suntem chemați să păstrăm și să cultivăm darul unității naționale ca fiind un simbol al demnității

poporului, obținut cu multe jertfe de viați omenești și multe eforturi spirituale și materiale! ■

România 100

Armata restaurează Crucea Eroilor de pe Caraiman

Crucea Eroilor Neamului a fost construită între anii 1926-1928 pe vârful Caraiman, din Bucegi, la altitudinea de 2291 m, pentru a cinste memoria eroilor căzuți în Primul Război Mondial. La poalele vârfului Caraiman se află orașul Bușteni. Cunoscut mai ales sub denumirea de Crucea de pe Caraiman, monumentul este înscris pe lista monumentelor istorice cu codul PH-IV-m-A-16887. Acest monument a fost desemnat de către Guinness World Records ca fiind cea mai înaltă cruce din lume amplasată pe un vârf montan. Unele legende povestesc că acest monument s-a realizat în urma unui vis pe care l-a avut Regina Maria. Munții Bucegi reprezentați prin vârful Caraiman au fost stropiți de sânge românesc în Primul Război Mondial. Pentru construcția monumentului s-a ales vârful secundar al Caraimanului (2291 m), deoarece, dacă s-ar fi construit monumentul pe vârful principal (2325 m), Crucea nu ar mai fi fost vizibilă decât din apropiere, de pe platou.

La începutul anului 2016, Ministerul Apărării Naționale a preluat în administrare proprie Crucea Eroilor Neamului, de pe vârful Caraiman. Prin memorandumul încheiat, monumentul a trecut din domeniul public al orașului Bușteni în domeniul public al statului, pentru finanțarea reabilitării lui din bugetul Armatei.

Potrivit unei comisii de specialitate a Ministerului Culturii, această faimoasă operă comemorativă de război, inaugurată la 14 septembrie 1928, are nevoie de lucrări de restaurare în valoare de circa 6 milioane de lei. Lucrările vor începe în 2017, astfel încât monumentul să poată fi cuprins în manifestările prevăzute în Programul Național "România100" pentru aniversarea împlinirii, la 1 decembrie 2018, a 100 de ani de la crearea statului național unitar român.

Pe lângă lucrările de reabilitare și restaurare, conducerea Ministerului Apărării Naționale are în plan amenajarea unei expoziții permanente la parterul și la etajul soclului monumentului. Primul modul va avea ca temă participarea României la Marele Război (personalități politice și militare, intrarea în război, luptele de pe Valea Prahovei etc.), iar al doilea modul va evoca momentele ridicării monumentului (inițiatorii, fazele de proiectare și construcție, avaturile monumentului, etapele de restaurare).

În luna octombrie a.c. Ministerul Apărării Naționale, reprezentat prin domnul Codrin-Dumitru Munteanu, în calitate de secretar general, a semnat un protocol de colaborare cu Institutul Național al Patrimoniului, reprezentat de domnul Ștefan Bâlici, manager, în scopul "asigurării conformității și calității corespunzătoare a proiectului de restaurare a monumentului".

Să mai precizăm că în această operă de restaurare a fost atrasă și Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria". Este o onoare pentru noi să putem fi părtași la reabilitarea unuia din cele mai frumoase și impunătoare monumente ale țării. ■

Colonel (r) Gheorghe Mateescu

Premiul „Comandor Virgil Alexandru Dragalina” al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” pe anul 2017

În anul 2017, Asociația Națională Cultul Eroilor «Regina Maria» organizează ediția a IV-a a Premiului „Comandor Virgil Alexandru Dragalina”. Premiul este în valoare de 1000\$. Ca și la edițiile anterioare, pe lângă premiul principal se mai acordă un premiu special în valoare de 500\$.

Premiul „Comandor Virgil Alexandru Dragalina” se va acorda celei mai valoroase lucrări apărute în anul 2017, având ca domeniu de cercetare participarea armatei române pe câmpurile de luptă ale războaielor din 1877-1878; 1913; 1916-1919; 1941-1945 (analize ale unor bătălii; memorialistică de război, biografii ale unor personalități militare; soarta prizonierilor de război; militari dispăruți pe front; monografii ale unor opere comemorative de război etc.). Pentru aceeași tematică, juriul va mai acorda un *premiu special*, în valoare de 500\$.

Condiții de premiere. Sunt considerate eligibile pentru a fi premiate lucrările în limba română editate în anul 2017. Nu vor fi

luate în considerație lucrările reeditate sau cele de ficțiune.

Lucrarea câștigătoare a premiului va fi stabilită de un juriu a cărui componență va fi aprobată prin decizia Biroului Executiv Central al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”. În cazul în care vor fi mai multe lucrări cu același număr de puncte, departajarea se va face în funcție de punctajul obținut la criteriul: valoare științifică.

Autorii care doresc să participe la concurs sunt rugați să trimită lucrările pe adresa: **Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, Bd. Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București.**

Termenul limită de depunere a lucrărilor (cărților): 30 noiembrie 2017.

Premiul va fi înmănat la începutul anului 2018.

**Biroul Executiv Central
al Asociației Naționale Cultul Eroilor
„Regina Maria”**

Ediția a III-a, pe 2016, a Premiului „Comandor Virgil Alexandru Dragalina”, organizat de Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria”, s-a încheiat.

Pe adresa concursului au sosit 12 lucrări. Juriul - format din prof. univ. dr. Ioan Scurtu, Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe (președinte),

IMPORTANT!

col (r) prof. univ. dr. Petre Otu, col. dr. Florin Șperlea, gl. bg. (r) Grigore Buciu - are o misiune dificilă, urmând să stabilească lucrarea cea mai valoroasă, care va fi încununată cu „Premiul „Comandor Virgil Alexandru

Dragalina”, în valoare de 1000\$.

În funcție de valoarea cărților, juriul va mai acorda un premiu special, în valoare de 500\$.

Festivitatea de înmânare a premiilor va avea loc în a doua parte a lunii februarie, la Muzeul Militar Național „Ferdinand I”, din București. ■

Asociația Națională
"Cultul Eroilor" a reușit, în
2012, să obțină prin hotărâre
judecătorească adăugarea în
denumire a numelui celei ce a
fost, în perioada interbelică,
o neobosită susținătoare a
cultului eroilor: Regina Maria.

*Regina Maria și generalul Eremia Grigorescu,
pe frontul de la Mărășești, în vara anului 1917.*

Ridicarea din cenușă

Revoluția din decembrie 1989 produce schimbări profunde în societatea românească, prin deschiderea uriașă pe care o provoacă în zidul încremenirii sociale. Schimbările au loc treptat și, uneori, dramatic, pe măsură ce se limpezește calea de urmat. Cel mai mare câștig, în acest proces complicat, de multe ori contradictoriu, este eliberarea inițiativei și căutarea cu asiduitate a rădăcinilor colmatate până atunci de interesele ideologiei de clasă.

Românii sunt interesați de acea parte a istoriei moderne a țării, blamată, exilată, acoperită voit de uitare, ca și cum n-ar fi făcut parte din viața strămoșilor noștri. Se produce o redeșteptare națională reală, impulsivă, într-un fel, de creșterea iredentismului maghiar și a încercărilor de acreditare a ideii existenței unui conflict interetnic iremediabil.

Era nevoie de o organizație care să coaguleze această mișcare de refacere a memoriei naționale. Monumentele și cimitirele trebuiau păstrate ca obiective de patrimoniu, iar cele restaurate sau nou-înființate aveau nevoie de o încadrare în criterii și norme, care să releve continuitatea și să exprime decența, bunul gust și configurațiile urbanistice.

Nu trebuia inventat nimic, ci doar reluat firul ce se

rupsesse odată cu desființarea Așezământului Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor. Grupul de inițiativă care își propune această misiune este format din: general-locotenent (r) Stelian Popescu, fost comandant al Armatei a 4-a, coloneii (r) Petre Stoica, Aurel Matei, Constantin Popescu, Vasile Toma, Dumitru Talmaciu, Valentin Arvinti, Mihai Niță,

C.N.R.Î.M.C.E. a apărut din necesitatea de a găsi măsuri urgente de stopare a degradării operelor comemorative de război, de refacere și îngrijire a acestora.

Mihai și Nicolae Ștefănescu ș.a. Acest grup înființează Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor (C.N.R.Î.M.C.E.), care primește statut de personalitate juridică prin sentința civilă nr. 664, din 19 noiembrie 1991, dosarul 670/PJ/1991.

Ministrul Apărării Naționale, generalul Nicolae Spiroiu, sprijină acțiunea și, prin Ordinul nr. 5706, din 31.10.1992, pune organizația sub patronajul

Ministerului Apărării Naționale și îi se oferă un sediu într-un spațiu din Palatul Cercului Militar Național.

Cultul eroilor revigorat nu putea exclude componenta religioasă, având în vedere tradiția interbelică și revenirea manifestă a bisericii în viața socială.

Patriarhul României, Preafericitul Teoctist, acceptă cu bucurie propunerea de patronaj spiritual. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române adoptă Hotărârea nr. 3036 din 19-20 iunie 1992, prin care C.N.R.Î.M.C.E. să-și dezvolte inițiativele, mai ales cele de comemorare, sub oblăduirea Patriarhiei. Prin aceasta sunt atrași în mișcare preoți ortodocși din întreaga țară. Părintele Patriarh devine părintele spiritual al acestei organizații și în multe ocazii oficiază personal serviciul divin pentru cei căzuți în războaie.

Organizație non-guvernamentală, apolitică și non-profit, C.N.R.Î.M.C.E. și-a asumat misiunea de a prelua obiectivele Așezământului Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor de cinstire a memoriei eroilor și ocrotire a operelor comemorative de război. S-a umplut, astfel, golul creat în 1948, gol neacoperit de prevederile Decretului Consiliului de Stat Nr. 117 din 23

octombrie 1975, care cu unele modificări aduse prin Legea nr. 48/1995 a fost în vigoare până în 2004, când apare Legea 379.

C.N.R.Î.M.C.E. a apărut din necesitatea de a găsi măsuri urgente de stopare a degradării operelor comemorative de război, de refacere și îngrijire a acestora.

În primul an de activitate, au fost înființate filiale în 32 de județe, acestea trecând de urgență la inventarierea și întocmirea fișelor tehnice ale tuturor operelor comemorative din teritoriu. În conducerea filialelor și subfilialelor au fost cooptate, pe bază de voluntariat, persoane cu responsabilități din cadrul organelor administrației centrale și locale, comandanți de garnizoane și de unități militare, slujitori ai bisericii, din învățământ, cultură, Arhivele Statului, cadre militare în rezervă, veterani de război etc.

Statutul de organizație non-guvernamentală nu avea puterea de a le obliga la ceva, nici măcar la datoria morală de a-și prevedea bani în bugetele locale, printr-o formulă oarecare, destinate obiectivelor comemorative. Primăriile și consiliile locale nu se regăseau în Decretul lege 117/1975, devenit caduc în multe dintre punctele sale, și deci nu puteau fi obligate legal să facă ceva. Nu se putea acționa decât prin curtoazie și bunăvoință.

Singura soluție pentru a mișca ceva era emiterea unor reglementări de ordin intern care să faciliteze colaborarea cu noul „cult al eroilor”. Astfel C.N.R.Î.M.C.E. a făcut demersuri la conducerile unor ministere pentru a obține aprobarea oficială de colaborare cu structurile din subordinea lor. Prin aceasta se suplinea, cel puțin ca intenție, vidul legislativ în domeniu.

La 9 septembrie 1993, prima Conferință Națională, desfășurată în sala „Alba Iulia” a Palatului Cercului Militar Național, a hotărât să se intervină la Parlamentul României pentru aprobarea în regim de urgență a Legii privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război. S-a propus ca C.N.R.Î.M.C.E. să aibă rol de organism executiv, cu filiale în toate județele și subfiliale până la nivel de comună; alocarea, prin bugetul de stat, a fondurilor necesare activităților privind cultul eroilor. De asemenea, s-a stabilit să se intervină pe lângă Ministerul Apărării Naționale pentru a emite un ordin general prin care să se sprijine activitatea C.N.R.Î.M.C.E., iar unitățile militare să se ocupe de întreținerea și ocrotirea mormintelor și cimitirelor eroilor din zona lor de responsabilitate. Proiectul de lege nu a fost

Cronologie

• **12 septembrie 1919.** Prin Înaltul Decret Lege nr. 4106, semnat de Regele Ferdinand, se înființează Societatea «Mormintele Eroilor Căzuți în Război», sub înalta ocrotire a Reginei Maria și având ca președinte pe Î.P.S. Miron Cristea, mitropolitul primat (din 1925, primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române).

• **2 iunie 1927.** Prin Legea asupra regimului monumentelor de război din România, publicată în Monitorul Oficial nr. 119 din 2 iunie, Societatea Mormintele Eroilor Căzuți în Război» capătă denumirea Societatea Cultul Eroilor.

• **1 august 1940.** Prin Legea asupra regimului mormintelor și operelor comemorative de război, Societatea „Cultul Eroilor” își schimbă denumirea în Așezământul Național „Regina Maria” pentru Cultul

Eroilor. Este un omagiu adus Reginei Maria, decedată la 18 iunie 1938.

• **29 mai 1948.** Prin Decretul Marii Adunări Naționale nr. 48 din 29 mai 1948, Așezământul Național «Regina Maria» pentru Cultul Eroilor primește denumirea de Așezământul «Cultul Eroilor».

• **8 iunie 1948.** În baza Decretului nr. 48 al Marii Adunări Naționale din 29 mai 1948 și a Deciziei Consiliului de Miniștri nr. 297 din 8 iunie 1948, Așezământul „Cultul Eroilor” este desființat, patrimoniul său fiind trecut la Ministerul Apărării Naționale.

• **19 iulie 1952.** Prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 948 se hotărăște: «Cimitirele eroilor ostașilor români, precum și Cimitirele eroilor ostași ai armatei sovietice căzuți în războiul antifascist aflate pe teritoriul Republicii Populare Române vor fi îngrijite și administrate de către comitetetele

considerat o urgență și a stat în sertarele Parlamentului timp de zece ani, când a apărut, în sfârșit, o lege, care, însă, nu a făcut din asociație pilonul executiv al mișcării cultul eroilor.

Implicarea Ministerului Apărării Naționale în îngrijirea mormintelor și operelor comemorative de război a avut, în acest interval, limitele sale. Nu exista o bază legală pentru alocarea de fonduri în acest scop. Deci, nu se puteau face investiții. Pe de altă parte, reducerea efectivelor și trecerea la armata de profesioniști au îngustat posibilitățile armatei de a-și asuma acest rol. Mai mult, această situație a acreditat, în societatea civilă și în conștiința funcționarilor publici, ideea că eroii sunt doar ai armatei, din moment ce au căzut în luptă și, deci, doar ea este datoare să aibă grijă de memoria lor.

A doua Conferință Națională a C.N.R.Î.M.C.E. (4 octombrie

1995), desfășurată la Complexul de Protocol „Haiducul” al Ministerului Apărării Naționale, a aprobat o serie de modificări ale statutului și a reales pe gl. lt. (r) Stelian Popescu în funcția de președinte. La numai o lună de la Conferință, generalul Stelian Popescu, care a fost un model de dăruire patriotică și un excelent organizator al activităților de cinstire a eroilor, a decedat. În aceste condiții, Consiliul Director și Comitetul Național, convocate la Palatul Cercului Militar Național, în sesiunea extraordinară din 21 noiembrie 1995, au ales în unanimitate în funcția de președinte al C.N.R.Î.M.C.E. pe colonelul (r) Petre Stoica, pentru o perioadă de doi ani (1995-1997).

Cu toate greutățile întâmpinate și a lipsei acute de fonduri, C.N.R.Î.M.C.E., în ansamblul lui, a făcut eforturi deosebite pentru dezvoltarea

cultului eroilor. Numeroși ofițeri și subofițeri în rezervă și retragere s-au angajat în această acțiune. Și o parte, ce-i drept mică, din intelectualitatea locală a aderat la structurile asociației.

În 1997, C.N.R.Î.M.C.E. a obținut prin Hotărârea Instanței Judecătorești denumirea de Asociația Națională „Cultul Eroilor”, cu păstrarea statutului de personalitate juridică.

Propunerea a fost lansată și aprobată la Conferința Națională din 28 august 1997, și confirmată de Tribunalul Sectorului 1, București, prin Hotărârea din 08.12.1997, Dosar 93/PJ1997. La acea dată Asociația Națională „Cultul Eroilor” avea 36 de filiale județene, 68 de filiale orășenești și circa 450 de filiale comunale. ■

**General de Brigadă (r)
Petre STOICA**

executive ale sfaturilor populare în raza cărora se găsesc.”

• **23 octombrie 1975.** Prin Decretul Lege al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România nr. 117 din 23 octombrie 1975 se stabilește ca îngrijirea cimitirelor și monumentelor Eroilor și cinstirea memoriei eroilor patriei să se desfășoare cu prilejul sărbătoririi zilei de 9 mai.

• **19 noiembrie 1991.** Prin Hotărârea nr. 664 a Judecătoriei Sector 1, București, este înființat Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor, organizație neguvernamentală, care a preluat obiectivele Așezământului Național «Regina Maria» pentru Cultul Eroilor.

• **28 august 1997.** Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor își schimbă denumirea în Asociația Națională

„Cultul Eroilor”.

• **1997.** Asociația Națională Cultul Eroilor «Regina Maria» editează primul număr al revistei «România eroică», organul de presă al asociației, cu apariție trimestrială.

• **30 septembrie 2003.** Este adoptată Legea nr. 379 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, în baza căreia se înființează Oficiul Național pentru Cultul Eroilor (ONCE) – organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului (ulterior, a Ministerului Apărării Naționale).

• **2012.** Conferința națională a ANCE hotărăște să se adauge în titulatura Asociației Naționale „Cultul Eroilor” numele „Regina Maria”.

• **19 august 2014.** Prin Hotărârea de Guvern nr. 698, Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” îi este acordat statutul de „utilitate publică”. ■

Impunerea unei credințe

Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" și-a gândit existența și activitatea sub incidența unor memorabile cuvinte spuse de marele istoric Nicolae Iorga: *"Monumentele și lăcașurile de odihnă ale eroilor neamului sunt pentru trupul țării ca și icoanele în casele noastre"*.

Aceasta este ideea centrală în numele căreia s-au grupat atâția militari, cadre didactice și alți intelectuali, conștienți că sunt datori față de țară cu această credință. Astfel s-a acumulat de-a lungul anilor o bogată experiență, multă trudă și stăruință. Au fost obiective duse la bun sfârșit, au fost și eșecuri, dar a rămas de neclintit dorința de a redeștepta conștiința națională a semenilor noștri, bulversată alarmant de falșii profeți ai unui europenism fals. Este nevoie de această stăruință, de prezența uniformelor militare, fie ele și roase de molii, la ceremonialurile de inaugurare a obiectivelor și de pomenire a eroilor acestui pământ.

Uniformele, adică Armata Țării, au apărat țara și acestea au avut credința dănuirii ei fără sfârșit. Cei căzuți pe câmpurile de onoare au sfințit-o și noi, urmașii, avem datoria de a-i cinsti pe acești sfinți, deoarece "patria devine eternă prin cultul eroilor", așa cum spunea același patriarh al culturii românești, Nicolae Iorga.

Există convingerea că numai prin acțiunea în

comun, la toate nivelurile și prin determinarea unor mutații pozitive în atitudinea față de înaintași, prestigiul și credibilitatea ANCE pot crește și, prin aceasta, asociația poate dobândi suficientă autoritate morală pentru a se impune la nivel național ca o organizație de prestigiu în apărarea patrimoniului comemorativ de război.

Iată principalele direcții de acțiune, care se afirmă și confirmă la fiecare conferință națională:

- atragerea în Consiliul Național și în consiliile județene a unor personalități dintre organele de conducere a Statului (domeniul civil și militar), în calitate de membri sau membri de onoare, care au calitatea de-a aduce o influență benefică asupra îndeplinirii programelor și proiectelor planificate;
- restaurarea și ocrotirea cimitirelor și mormintelor eroilor, a monumentelor, edificiilor și a altor lucrări ridicate pentru comemorarea eroilor, fără deosebire de religie sau origine etnică;
- luarea inițiativelor și participarea la construirea de noi monumente, troițe, plăci comemorative și cimitire de onoare, menite să eternizeze jertfa eroilor;
- organizarea de simpozioane, publicarea de articole în revistele proprii de cultură istorică și educație patriotică, pentru

cultivarea atașamentului față de patrie și de valorile naționale. Extinderea activității publicistice și în alte reviste cu apariție locală sau centrală.

- stabilirea unor măsuri de colaborare cu instituțiile de învățământ de toate gradele, cu organizații nonguvernamentale etc. pentru antrenarea tineretului în îngrijirea mormintelor și monumentelor eroilor. Acțiunea în sine are menirea de a cultiva atitudinea pozitivă față de trecutul poporului român și de a conștientiza că fiecare cetățean este dator să se sacrifice pentru patria sa;

- înființarea în cât mai multe școli a cercurilor "Cultul Eroilor" sub conducerea profesorilor de istorie. Acestea, în măsura în care sunt active, devin centre de influență și de stimulare a conștiinței naționale în formare;

- implicarea membrilor asociației și a simpatizanților ei în pregătirea și desfășurarea acțiunilor dedicate Zilei Eroilor și a altor comemorări și sărbători naționale, împreună cu organele administrației locale și cu comandanții de garnizoane;

- realizarea unor documentări foto color (albume) la nivelul fiecărei filiale și subfiliale prin care să poată fi ilustrate activitățile importante ale acesteia;

- realizarea de monografii documentate istoric și fotografic cu toate operele comemorative de război, care să corespundă

cu realitățile din teren, la nivelul fiecărui județ;

- publicarea de lucrări de memorialistică de război și referitoare la prizonierat, prin care să fie puși în lumină fiii comunității respective;
- întocmirea de către membrii comitetelor județene, împreună cu primăriile locale, a "Cărții de Aur", în care sunt nominalizați localnicii căzuți în timpul războaielor de apărare a țării și în revoluția din 1989;
- atragerea unor cetățeni români din țară și din străinătate, cu dare de mână și simț patriotic, pentru a sprijini moral și material Asociația Națională Cultul Eroilor "Regina Maria" sau unele din filialele ei, după caz;
- colaborarea cu uniunile de creație, cu asociațiile profesionale, cu personalități din domeniul istoric, cultural, etnic, arhitectural, din mass-media etc., în scopul sprijinirii organelor

locale în acțiunea de realizare a noi opere comemorative de război și de restaurare;

- editarea trimestrială a revistei "România Eroică" și a revistelor filialelor județene de cultură istorică și de cinstire a eroilor;
- popularizarea faptelor de eroism prin articole în presa locală și centrală, emisiuni radio și TV, conferințe, simpozioane etc.;
- atragerea de sponsori pentru asigurarea de fonduri bănești în scopul realizării obiectivelor propuse;
- investirea conducerii ANCE "Regina Maria" cu dreptul de a face propuneri, în cazuri deosebite, pentru avansarea unor ofițeri, subofițeri și maiștri militari la gradul următor, în mod excepțional, pentru munca desfășurată în cadrul asociației, precum și pentru acordarea unor distincții, ordine și medalii ale M.Ap.N. și ale Statului român, știut fiind că

ANCE are în efectivele sale, încă de la înființare, peste 50% foste cadre militare care desfășoară o activitate benevolă în folosul societății civile;

- elaborarea siglei (insignei) și înregistrarea acesteia și a denumirii Asociației la OSIM;
- înregistrarea de noi protocoale cu asociații și fundații în scopul colaborării pe linia cinstirii memoriei eroilor;
- realizarea de către membrii asociației a unor insigne și medalii, la Monetăria Statului sau la instituții private, care să reprezinte principalele evenimente istorice ale Țării și Asociației, care să completeze patrimoniul memorialistic propriu;
- colaborarea pe bază de reciprocitate cu organizații similare din alte țări, încheierea de protocoale cu acestea. ■

General de brigadă (r) Radu-Șerban DAN

Apariția Legii nr. 379 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război

Una dintre cerințele des invocate de conducerea ANCE fost adoptarea unei legi care să reglementeze oficial mișcarea Cultul Eroilor și să implice legal instituțiile Statului român.

Acest deziderat este atins abia în 2004, când, în sfârșit, după numeroase tergiversări acest act normativ apare, materializat în Legea nr. 379 din 30 septembrie 2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război și în Hotărârea de Guvern nr. 635 din 29 aprilie 2004 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor

Prin aceste acte se înființează Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, structură bugetară, investită cu decizie de avizare, cu autoritate asupra organsimelor administrației locale și cu dreptul de a se ocupa, în numele Statului român, de operele

comemorative de război ridicate în memoria ostașilor români căzuți pe teritoriul altor state.

Asociația Națională "Cultul Eroilor" își păstrează statutul de organizație nonguvernamentală și obiectul de activitate. Organizația devine un sprijin real și cu posibilități reale de documentare pe întregul teritoriu național, având în vedere că dispune de filiale județene și unele chiar la nivel orășenesc și comunal.

Oficiul Național pentru Cultul Eroilor nu are astfel de structuri teritoriale, dar are toată disponibilitatea pentru o cooperare corectă și onestă, care să conducă spre realizarea legală, îndeosebi a restaurării și construirii de noi opere comemorative de război.

Până la înființarea Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, organizația și-a asumat benevol, în pofida tuturor greutăților și a vidului legislativ în materie, sarcina de a duce mai departe tradiția Cultului Eroilor. Ministerul Apărării Naționale a sprijinit cât s-a putut ANCE, în virtutea unor cutume și a conștiinței cadrelor militare active potrivit căreia eroii de război aparțin, cel puțin moral, Armatei. ■

În perioada interbelică s-au construit memoriale eroice pe întregul teritoriu al României Mari. Comunismul instalat în țară, ca efect al hotărârilor de la Yalta, și nu ca urmare a întoarcerii armelor prin actul de la 23 august 1944 sau al acțiunii Diviziei "Tudor Vladimirescu" pe teritoriul U.R.S.S., a acționat asupra memoriei naționale cu furia ideologică binecunoscută.

S-a sperat că după 1989, când comunismul european a fost învins, nu atât prin acțiunea Occidentului democratic, cât mai ales prin autosubminare și implozie, reluarea vechilor tradiții în lumina adevărului se va împlini fără dificultate. Teoretic, așa stau lucrurile. Practic, situația rămâne complicată, deoarece vechile disensiuni au continuat să se dezvolte într-un context nou.

Intrarea în capitalism, în condițiile în care nimeni nu știa cum se face și ce măsuri sunt viabile într-o astfel de situație, a generat o răsturnare dramatică a valorilor. Banul și înavuțirea imediată și fără scrupule au devenit liniile directoare ale noii evoluții. Primii au ieșit la suprafață șmecherii, bișnițarii, hoții erijați în mici întreprinzători capitaliști.

Nu era oportun ideologic să fie întrebați cum se pricopsesc. Statul nu avea forța să-i controleze și nici credibilitatea necesară, fiind într-o perioadă incertă de tranziție.

Afirmarea valorilor naționale

tradiționale a devenit o vină, fiind imediat catalogată drept o atitudine comunistă, non europeană și non democratică.

Cimitirele, monumentele comemorative de război cad și ele victime acestor tulburări de conștiință și confruntări mai mult sau mai puțin marcate de furtul averii publice.

Sunt semnalate în mai toate județele țării numeroase încercări de desființare a unor morminte sau de strămutare a lor din motive obscure. Obscure

fastuoase exact acolo. Alteori, mormântul, parcela sau cimitirul eroilor se întâmplă să fie pe un teren până mai ieri la marginea localității, iar odată intrat în intravilan, oasele pe care s-a zidit țara ajung să-i incomodeze pe agenții imobiliari. Acapararea acestor terenuri devine o miză de interes, iar primăriile, de multe ori, nu se sfiesc să intre în cârdășie cu aceste personaje oneroase. Când aceste obiective comemorative sunt în interiorul localității sau chiar în centru,

Lupta cu demolatorii și profanatorii de monumente

din punct de vedere moral. Miza era una cât se poate de practică – intrarea în posesia terenului respectiv. Acestea au fost râvnite îndeosebi pentru poziția lor. Atunci când sârmanii soldați și ofițeri au căzut secerăți de gloanțe și explozii, apărând țara ce o lăsaus astfel moștenire prădătorilor de acum, au fost îngropați în mare grabă. Nu era timp de gândire și acțiune după criterii edilitare, în condițiile în care înmormântarea se făcea sub bătaia gloanțelor.

Parcelele de onoare din unele cimitire au început să fie râvnite de noii îmbogățiți, care doreau să-și facă cavourile

doarece localnicii din timpul războiului s-au gândit să-i pună la loc de cinste pe cei ce au murit, apărându-i pe ei, lupta pentru acaparare devine și mai aprigă.

S-a reușit în multe locuri demolarea. Noile amplasamente ori sunt date la întâmplare, ori la margine, fără vizibilitate și loc pentru ceremonialuri. Dincolo de aceasta, ne aflăm într-o situație care ne spune că aceste așezăminte, sacre pentru atâtea generații, încep să fie privite fără nicio considerație.

În județele și localitățile transilvane, cu populație preponderent maghiară –

am numit județele Harghita, Covasna și Mureș - utoritățile locale, maghiare firește, încurajează tendința de ștergere a urmelor lăsate de armata română în cele două războaie mondiale.

Au fost deja menționate o serie de acțiuni iredentiste din perioada comunistă a țării. Schimbarea orânduirii sociale și practicarea democrației de tip occidental n-au adus nicio schimbare în aceste tendințe.

Aliatul principal al demolatorilor de memorie din aceste zone sunt timpul și intemperiiile. Ele fac treaba tăcut și implacabil, iar autoritățile responsabile prin lege de conservarea cimitirelor și monumentelor comemorative se fac că nu observă, că n-au fonduri, că n-au specialiști. În realitate, nu au voință pentru așa ceva.

Când încălcarea legii și a cutumelor nu mai poate fi mascată de aparențe, intervine perfidia. Este cazul cimitirului militarilor români din Valea Ursului. Avea cruci de lemn originale, dar măcinate de vreme. Au fost adunate și arse, într-o acțiune oficială de "restaurare". În locul lor au apărut alte cruci cu numele soldaților români maghiarizate. Monumentul din mijlocul cimitirului, considerat inoportun, a fost demolat, în locul lui fiind pus un bolovan de granit (Nota Bene!) pe care au fost scrise nume maghiare sau maghiarizate și un text în aceeași limbă. Vezi Doamne, în lumina

protejării drepturilor culturale ale minorităților, populația și turiștii nu puteau citi altfel inscripțiile, decât în maghiară!?

Sărmanii români nici după ce au murit pentru patria lor nu scapă de politica de maghiarizare forțată practică de patria muma a altora.

Nici monumentele comemorative nu au o soartă mai bună. În multe cazuri, intenția de demolare, dislocare este puternic impregnată de coloratura iredentistă.

Monumentul Independenței din Oradea, care eternizează o idee prețioasă pentru orice națiune, iar pentru noi una cu totul specială, având în vedere că Războiul de la 1877-1878 a însemnat cu adevărat o mare jertfă de sânge pentru independență, război în care și Transilvania a avut reprezentanți, chiar dacă nu aparținea politic României, a intrat în vizorul demolatorilor.

Independența nu începe și nu se termină la Plevna, ori la Grivița, ci include și ieșirea din componența imperiului austro-ungar și de sub incidența Dictatului de la Viena. Toate aceste trei înțeleșuri generatoare de mândrie națională și de rezistență patriotică au deranjat mișcarea iredentistă patronată de biserica reformată maghiară din Transilvania.

Protestelor adresate de ANCE tuturor organelor administrației de stat, începând cu primăria și sfârșind cu Președinția României, n-au avut niciun efect. Monumentul a fost demolat.

Iredentiștii au trăit o mare satisfacție iar ceilalți au trăit o mare dezamăgire, simțind că nu numai monumentul a fost afectat, ci independența însăși.

Aceeași strădanie pernicioasă, susținută și de unele publicații locale, se mai menține încă și în legătură cu monumentul lui Mihai Viteazul și cel al lui Mihai Eminescu, din același oraș. Ambele monumente immortalizează simboluri de referință ale poporului român, și ambele, și monumentele și simbolurile, deranjează. Se aduc tot felul de argumente năstrușnice pentru a fi alungate mai la margine sau chiar de tot din așezarea de pe Criș.

ANCE a reușit temporar să frâneze aceste tendințe, dar dacă Statul român nu se va simți dator față de memoria și cultura națională, demolatorii vor reuși în cele din urmă.

Și Monumentul Ostașului Român din Arad a fost în vizor. Vina lui era că stătea într-o piață în care fusese cândva monumentul Ungariei Mari! Refacerea acestui simbol al unui stat dispărut politic prin Tratatul de la Trianon a devenit un punct de referință în politica de restaurație și o condiție de presiune asupra Statului Român.

În cele din urmă, în ciuda protestelor locale și ale celor ce slujesc Cultul Eroilor, monumentul celor 10 generali implicați în înăbușirea revoluției române de la 1848 și în terorizarea populației românești din Transilvania, vinovați de crime împotriva

umanității, a fost ridicat de autoritățile române, în tandem neechivalent cu un monument dedicat lui Avram Iancu – simbolul victimelor generalilor. Cu toate acestea, presiunile pentru dispariția Monumentului Ostașului Român n-au încetat. Soarta lui depinde de autoritatea și verticalitatea autorităților Statului Român.

Nici Capitala României n-a scăpat de furia demolatorilor și a hoților de fier vechi, negustori cinstiți, nu-i așa, din moment ce nimeni nu este interesat să-i prindă și să-i pedepsească.

Astfel au dispărut plăcile de bronz cu înscrisuri de pe soclurile unor monumente închinatelor unor eroi, cum sunt cele ale aviatorului Gheorghe Caranda, prima jertfă a Aviației Române, și ofițerului de geniu Panait Donici, din proximitatea Palatului Cotroceni.

Marile cimitire din București, în care sunt îngropați în parcele speciale eroii români și străini, în care există mausolee monumentale ale unor generali importanți ai Armatei Române, comandanți de trupe în cele două conflagrații mondiale, au devenit câmpurile preferate ale hoților de fier vechi. În complicitate cu paznicii cimitirelor, plătiți din banii urmașilor celor înmormântați acolo. Astfel, patru sfincși de bronz, fiecare în greutate de o tonă, au fost desprinși și furați de pe Monumentul Eroilor de la Turtucaia. (1916) aflat în Cimitirul Bellu Militar.

Au devenit ei materie primă

pentru furnalele capitalismului sau împodobesc cu fast palatul cu turnulețe al vreunui potentat de carton al vremii? Nimeni nu știe! Culmea, nici măcar Poliția Română!?

Proteste și solicitarea de cercetare a cauzei adresată conducerii cimitirului, Guvernului, Președinției, ca și revenirile ulterioare din anul 2009 au rămas fără răspuns. Atitudinea acestor instituții este de înțeles, având în vedere că erau ocupate cu reformarea Statului.

Poliția Capitalei, sesizată și ea în mai 1998, nu a fost în stare să-i descopere pe infractori și să recupereze piesele de patrimoniu. Paznicii s-au dovedit a fi "neștiutori", ca de obicei, situație în care nu rămâne decât varianta că cele patru ființe de bronz au învins gravitația, zburând cu cele aproape patru tone de bronz între aripi.

Edili plini de inițiativă, împreună cu funcționari de la Primăria Capitalei, în frunte cu primarul Viorel Lis, au pus ochii pe bucățica de parc din Dealul Cotrocenilor, în care există Monumentul generalului Carol Davila și al soției sale Ana. Urma ca pe locul degajat să apară o grădină de vară. În acest caz, intervenția Asociației Naționale "Cultul Eroilor" și protestele locuitorilor din zonă au reușit să stopeze procesul. Comisia cu Problemele Administrației Publice Locale a Senatului României l-a somat pe primarul general – Doamne, ce primari a avut Capitala țării după

Revoluție, te înspăimânți nu alta! – să nu se atingă de monument.

În aceste cazuri majore, la care se adaugă cele din apropierea Focșanilor, și din multe alte zone ale țării, despre care s-a aflat prin intermediul filialelor ANCE și prin constatarea directă, la fața locului, conducerea ANCE a făcut tot ce legal și moral putea face. Este o atitudine de principiu să apeleze la cei investiți de lege să apere patrimoniul memorial al poporului român de distrugerile de tot felul. Concomitent a apelat și la puterea mass-media, prin intermediul căreia, fie ea scrisă sau audio-vizuală, a încercat să trezească în cetățeni conștiința valorii și a bunurilor simbolice aflate în pericol.

Câmpul de luptă rămâne deschis pe multe fronturi și este evident că un singur ONG, fie el și cu acoperire națională, nu are mari șanse de izbândă. ANCE "Regina Maria" are acest obiect de activitate, dar responsabilitatea pentru integritatea acestor opere nu este doar a ei, ci a întregii societăți.

Logica este simplă, dacă o comunitate își trimite cetățenii, obligatoriu sau voluntari, să se sacrifice pentru Cetate, este obligată, dacă ei mor pentru ea, să le păstreze și să le cinstească memoria, să-i sfințească în ochii generațiilor viitoare ca modele cetățenești de urmat. ■

**General de Brigadă (r)
Grigore Buciu**

Cultul eroilor, între diplomație și iredentism

Sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial nu ne-a adus recunoașterea cobeligeranței pe frontul de Vest, ci numai staționarea în România a trupelor Armatei Roșii de ocupație.

Alegerile din 1946, câștigate prin presiune și fraudă, au adus la putere minusculul partid comunist, căruia i s-a alăturat cel socialist. A fost începutul procesului de proletcultare a societății românești. Valorile naționale tradiționale erau considerate depășite, ele exprimând, în opinia propagandei vremii, caracterul burghez al relațiilor sociale. Ca urmare, se goliseră de conținut și în locul lor erau puse altele, importate din U.R.S.S., acestea fiind apreciate ca superioare prin experimentarea lor pe spinarea popoarelor sovietice.

Se încercau cele mai aberante explicații la lucruri considerate perene. Poporul român era considerat a avea o componentă slavă definitorie și limba română provenea, chipurile, din vechea slavonă.

Abdicarea regelui, un rege tânăr, fără putere și experiență, a înrăutățit și mai mult lucrurile. Era ultimul simbol care făcea legătura cu trecutul modern al României. Tot ce amintea

de Rege și Casa Regală a fost declarat reacționar și periculos pentru Republica abia proclamată. Lupta de clasă cu noile ei valori și veleități internaționaliste se dezvoltă aberant, fără nicio opreliște.

Așezământul Național "Cultul Eroilor", căruia deja îi fusese eliminat din denumire patronul de onoare, Regina Maria, a fost desființat. Motivul invocat era aparent simplu, dar deopotrivă de nedrept. Așezământul se ocupase de memoria acelor eroi care căzuseră într-un război imperialist, în urma căruia fuseseră anexate la statul burghez român Basarabia, Bucovina și Cadrilaterul, care erau, chipurile, de drept ale Rusiei și Bulgariei. Despre Transilvania, însă, nu se putea vorbi în aceeași termeni.

Ca urmare a acestui mod de gândire, cimitirele eroilor au fost lăsate în voia soartei, la fel și numeroasele monumente comemorative de război, ridicate de Așezământ în perioada interbelică.

Stema României Mari și menționarea Regelui în înscrisurile de pe socluri au fost răzuite, monumentele rămânând cu aceste răni până târziu, după 1990. Propaganda susținea că

regii n-au jucat niciun rol în istorie, ci au fost preocupați doar de exploatarea celor mulți și că poporul singur a făcut istoria. S-au căutat și urme timpurii ale mișcării de stânga. Liderii politici autentici au fost înlocuiți de istorici din sistemul de educație cu lideri de sindicat și ai mișcării de stânga, punându-se, începând din 1921, toate meritele progresului, în ranița subțire a comuniștilor dependenți de Moscova.

Procesul de "curățare" ideologică a însemnelor naționale și militare s-a desfășurat sub semnul binecunoscutei "lupte de clasă". Primarii proletcultiști, fără educație civică și soliditate culturală, răspundeau la comenzile ideologice cu un zel distructiv. Ei au decis că vulturul victoriei sau al morții sacrificiale, pus în vârful monumentelor de prin sate și orașe, este un simbol imperialist impropriu și trebuie înlăturat. Nu s-a putut peste tot, căci autorul multora dintre ele, Spiridon Georgescu, le turnase în bronz masiv și le fixase în beton pe tije de oțel. Ciocanele le-au zburat capetele și aripile, după cum s-a putut.

S-a uitat că la Târgu Jiu, *Coloana fără sfârșit* este un semn

de căpătăi pe un cenotaf al eroilor din luptele de la Jiu, din 1916, și diriguitorii locali s-au decis s-o scoată din pământ. S-a găsit și un tractorist, culmea, chiar din satul Hobița, unde se născuse Brâncuși, care știa din folclorul local că este "fusălăul lui Tătărăscu", și n-a avut nicio rețineră s-o tragă la pământ cu ajutorul unui cablu legat de tractor. Numai că tractorul, mai isteț decât tractoristul din Hobița, n-a avut forța necesară și coloana a rămas în picioare. În grija vântului, ploilor și zăpezilor care urmau să-i erodeze cămașa de bronz.

Mormântul Ostașului Necunoscut, aflat în Parcul Carol din București, a fost exilat, într-o noapte, din fața clădirii Muzeului Militar Național. S-a zis, ca argument, că de la Mărășești a venit și că acolo trebuie să se întoarcă. Noua clasă de politicieni, subjucată de copierea fără discernământ a tot ce venea din Răsărit, nu era capabilă să înțeleagă valoarea generalizatoare a unui simbol. România, spuneau ei, nu are nevoie de un asemenea simbol burghez. Oare nu căzuse Eroul Necunoscut pentru o țară burgheză și un rege exploatare?

Nu după mult timp, și clădirea monumentală a Muzeului Militar Național, ea însăși un fel de templu al eroismului militar al poporului român, a dispărut. Trebuia să facă loc Monumentului eroilor socialismului, ce a devenit cavoul lui Gheorghiu Dej.

Totuși, după războiul

antifascist în care au murit pe front milioane de soldați ai Armatei Roșii, în U.R.S.S., cultul eroilor a luat o amploare fără precedent. La locul marilor bătălii s-au ridicat monumente uriașe închinare armatei sovietice. Țările satelit n-au putut rămâne mai prejos. Era chiar o datorie morală să cinstească memoria ostașului sovietic care eliberase popoarele din estul Europei de sub dominația fascistă. România nu a făcut excepție.

Nu a existat localitate prin care să fi trecut vreo subunitate sovietică, fie și rătăcită, în care să nu se ridice un monument pentru el, oricât de modest. Unde n-au apărut statui și obeliscuri cu steaua roșie în vârf s-au urcat tancuri rusești pe socluri, scoase din uz, desigur, devenind monumente oficiale.

Nimeni nu-și punea problema că armata sovietică nu a întâlnit inamici decât dinaintea limitei stabilite de Dictatul de la Viena, în Transilvania de nord-est. În contextul ideologic de atunci, Armata română parcă nici n-ar fi existat. Erau elogiate trupele sovietice eliberatoare și câteva gărzii patriotice cu care colaborase. Ani de zile, până la retragerea din țară a trupelor de ocupație, tragedia fără de margini a Armatei române de la Oarba de Mureș nici nu era menționată. Ca urmare, în afara cimitirelor firești care nu puteau fi ignorate, alte monumente închinare ostașului român nu prea s-au ridicat.

Ba mai mult, în București, pe locul Monumentului Infanteriei,

demolat, a fost ridicată Statuia lui Stalin.

După declarația politică din 1964, care distanța oarecum, deși mai mult teoretic, România de Moscova, începe o reconsiderare a rolului jucat de Armata română în eliberarea țării. Desigur, maniera este tot proletcultistă, deoarece se induce ideea că gărzile patriotice și muncitorimea au călăuzit armata în acțiunile de luptă.

Cu toate acestea, începe o campanie de realizare de monumente închinare Ostașului român, care marchează drumul de luptă al armatei pentru eliberarea Transilvaniei.

Astfel de monumente se ridică la Sf. Gheorghe (județul Covasna), Tg. Mureș, Arad, Oradea, Timișoara, Păuliș, Satu Mare, Baia Mare ș.a., culminând cu cel de la Carei, semnat de sculptorul Vida Geza, prin care este marcată eliberarea întregii țări și scoaterea nord-vestului Transilvaniei de sub incidența Dictatului de la Viena.

În București se ridică monumentul de la Academia Militară, care sugerează că lupta de eliberare de sub fascism este continuatoarea luptei pentru independență susținută de toți domnitorii români.

Din păcate, toate aceste monumente comemorative de război rămân tributare ideologic, spunând doar jumătate de adevăr. În simbolistica și inscripțiile lor nu se regăsesc eroii căzuți pe fronturile din Răsărit. Aceia rămân în continuare vinovați de o vină

ce n-o aveau și condamnați la uitare. Pentru generațiile tinere din școli, timp de aproape cinci decenii, nu au existat eroi căzuți în Răsărit, nici victime ale lagărelor de prizonieri de război, nici oponenti ai înregimentării în divizii românești de prizonieri, integrate în Armata Roșie.

Doar femeile le mai oficiau slujbe de pomenire și duceau, mai la vedere, mai pe ascuns, ofrandele de Ziua Înălțării Domnului, în cimitire, la monumente și troițe, și le tămâiau amintirea și celor căzuți pe pământurile de dincolo de Prut și de Nistru. Ele nu uitaseră că Ziua Eroilor este în această zi, și transmiteau această tradiție ficelilor și nepoatelor lor.

Oficial, eroii erau comemorați fără preoți și fără tradiții pentru strămoși, pe 9 mai, de Ziua Independenței.

Invazia Cehoslovaciei, în 1968, de către țări membre ale Tratatului de la Varșovia reдеșteaptă spiritul de autoconservare națională. Atitudinea oficială a conducerii țării împotriva invaziei determină multe schimbări. Unele se văd cu ochiul liber, la apărare și economie, domenii care vizează direct asigurarea independenței. Altele rămân în continuare marcate de ideologia comună a lagărului socialist și de cerințele diplomatice. Cultul eroilor se înscrie în această ultimă categorie. Încep să se ridice noi monumente comemorative pe banii comunităților locale, pe care localnicii insistă să-și treacă și eroii căzuți în Est. Ministerul

Apărării Naționale este cel care dă avizele pe aceste proiecte. Se admite tacit ca sub un text generic valabil pentru toate monumentele, "Eroii din al doilea război mondial" sau "...din cele două războaie mondiale", să fie trecute toate numele, dar fără anul morții, pentru a nu se putea identifica frontul. Au apărut astfel de lucrări memorialistice. Uneori generalizarea era și mai mare, textul generic rezumându-se în formula "Eroii comunei".

Totuși, au fost și încercări îndrăznețe. În cimitirul orașului Gheorgheni a fost ridicat un monument în memoria ostașilor maghiari căzuți la Cotul Donului în 1942. Localnicii au scris, contrar cutumelor vremii, pe placa de marmură: "Cu pietate camaraderească, în amintirea celor care, în 1942 la Cotul Donului, și-au dat viața pentru Dumnezeu și patria maghiară. Camarazii ajunși acasă." Textul este în maghiară. La acest monument, cetățenii maghiari din oraș vin când împlinesc o anumită vârstă (40 sau 60 de ani) și depun buchete și coroane de flori.

Comunitățile maghiare locale n-au ezitat să ridice în locuri publice, în perioada comunistă timpurie, monumente închinatе ostașilor maghiari ce au căzut în luptele împotriva armatei române și sovietice. Le-au conservat și pe cele ridicate în perioada ocupației horthyste, cum este monumentul din fața Primăriei comunei Ilieni (Covasna), dedicate ungușilor căzuți în 1914-1918, 1941-1945,

pe care se conservă și inscripția: "Viteazul Horty Istvan – din Baia Mare, loctiitorul cârmuitorului Ungariei".

Până pe la 1980, au fost construite monumente comemorative închinatе ostașilor români și au fost amenajate cum se cuvine morminte izolate și cimitire militare românești în țările vecine, Ungaria și Cehoslovacia, prin care era marcat drumul de luptă în războiul antifascist. Unele monumente au fost realizate de sculptorii de la Studioul de Arte Plastice al Armatei, altele de autoritățile locale.

Apariția Decretului Lege nr. 117/1975 a permis încheierea de înțelegeri bilaterale. Dar și de data aceasta, părțile de dincolo de Prut au rămas neacoperite. Nimeni nu îndrăznește nici măcar să ridice problema fără a risca un scandal diplomatic imens. Cei din Est căzuseră într-un război de cucerire și reabilitarea lor era considerată o ofensă adusă marelui popor sovietic.

S-a întâmplat și un lucru bun. Monumentele cu tancuri pe soclu, închinatе Armatei Roșii, au dispărut și în locul lor au apărut monumente închinatе Ostașului român. Un ostaș, desigur, doar antifascist!...

Încordarea relațiilor cu Moscova, diriguitoria Tratatului de la Varșovia, a oferit Ungariei un bun prilej de a-și afirma tot mai fără perdea pretențiile iredentare. Ungaria a început să aducă motivații de tot felul pentru a restrânge pe cât posibil urmele Armatei române

pe teritoriul ei. S-au regrupat cimitire, au dispărut morminte și însemne memoriale, s-au mutat monumente din locurile firești, unde avuseseră loc luptele. Partea română n-a putut face nimic, în lipsa unui acord bilateral, care nu putea fi încheiat din cauză că partea maghiară pretindea, la reciprocitate, ca România să refacă și să reconstituie toate monumentele din Transilvania și din Banat, ridicate în timpul Imperiului Austro-Ungar, inclusiv faimosul monument al Ungariei Mari, de la Arad. Condiția era excedentară și de neacceptat.

Stimulate de atitudinea îndrăznească a Ungariei, elementele extremiste din Transilvania au început să reacționeze sub ochii îngăduitori ai autorităților locale, majoritar maghiare, conform principiului reprezentativității. Aceștia și-au revărsat sentimentele xenofobe asupra unor cimitire și monumente ale ostașilor români.

În anul 1984, toamna, Ministerul Apărării Naționale primește sesizări privind starea de degradare avansată a unor cimitire și monumente ale ostașilor români de pe teritoriul unor localități cu populație maghiară. Se declanșează o cercetare la fața locului, care constată adevărul celor sesizate și alte lucruri și întocmește o documentare pertinentă, pe care ministrul apărării o înaintează conducerii superioare de partid și de stat de la acea vreme.

În județele Harghita, Covasna

și Mureș s-a constatat existența a 76 de cimitire și morminte izolate ale ostașilor români, 80 de monumente dedicate ostașilor români, 8 cimitire cu ostași inamici și 135 de monumente dedicate localnicilor căzuți ca ostași ai armatei austro-ungare și horthyste.

Într-un fel, este de înțeles că maghiarii au înălțat monumente pentru cinstirea lor, indiferent în care armată au luptat. Nu este de condamnat această atitudine, absolut corectă, dacă facem abstracție de propriile noastre prejudecăți și limite. Aceste monumente erau și sunt bine întreținute. Sunt realizate din materiale de bună calitate, sunt situate în poziții centrale, sau au fost mutate în poziții centrale, chiar pe timpul comuniștilor, care, culmea, permit organizarea de manifestări naționaliste maghiare.

Dramatic este că aceleași autorități locale maghiare au o atitudine total diferită față de cimitirele, mormintele și monumentele ostașilor români din ambele războaie mondiale. Acestea sunt lăsate în paragină, pradă distrugerii și ignoranței dintr-un motiv foarte simplu: acele oseminte și monumente aparțineau armatei pe care o considerau invadatoare. Atitudinea minorității maghiare nu este cu nimic deosebită de cea a rușilor față de armatele care au atacat Rusia în 1941. Cu o mențiune – ei trăiesc și se supun legilor statului ai căror reprezentanți erau acei purtători de uniformă, ce au avut

nenorocul să moară cu arma în mână.

După aproape douăzeci și trei de ani de la Revoluția din decembrie 1989, cu toate privilegiile și avantajele obținute de Uniunea Democrată Maghiară din România (în maghiară, *Romániai Magyar Demokrata Szövetség*), mentalitatea și atitudinea maghiarilor nu s-au modificat. Dimpotrivă, bună parte din intelectualitate și din politicienii locali le întrețin ostentativ, sprijiniți cu aroganță de politicienii din Ungaria.

Biserica reformată maghiară a devenit cel mai eficient instrument în întreținerea acestei psihoze.

Cimitirele ostașilor români din Poiana Harlagiei, comuna Bilbor (Harghita), din Pângărați erau distruse aproape în întregime în anul 1984. Mausoleul din Odorheiu Secuiesc – ridicat de *Așezământul Național "Regina Maria" pentru Cultul Eroilor* – adăpostea osemintele tuturor eroilor, indiferent de țara și armata căreia i-au aparținut în Primul Război Mondial. În cel de Al Doilea Război Mondial au fost depuse – cât s-a putut – și osemintele ostașilor români căzuți în luptă antihorthystă și antifascistă. Cei care n-au avut loc au fost înmormântați într-un cimitir amplasat în jurul mausoleului.

În 1984, când armata română a verificat la fața locului o sesizare, situația era mai mult decât dezolantă. Era, pur și simplu, ofensatoare. Profanatorii iredentiști, cu acordul tacit al

administrației locale, scosese ră din mausoleu toate osemintele ostașilor români și le risipiseră pe maidan. Cimitirul eroilor români din Primul Război Mondial nu mai exista, iar cel cu eroii români antifasciști era desființat prin planul de sistematizare. Mausoleul însuși fusese modificat arhitectonic, fără nicio aprobare, ca să se șteargă orice urmă de element arhitectonic românesc și să pară a fi un cavou specific maghiar.

În aceste zone și atunci, și acum, ceea ce a mai rămas nedistrus a fost măsluit, iar ceea ce n-a fost măsluit este izolat prin desființarea drumurilor de acces și a spațiilor pentru ceremonii comemorative.

Doar în județul Mureș situația a fost mai bună în timpul epocii comuniste. Acolo s-a făcut un mare cimitir central, unde au fost așezate toate osemintele soldaților români de pe raza municipiului. Altele, însă, cum sunt cele de la Oarba de Mureș și din comuna Ogru, ambele pe malul drept al Mureșului, au rămas fără posibilități de acces, trecerea făcându-se cu bacul, drumul de acces fiind impracticabil. Și totuși, de la Tg. Mureș până la Războieni, România a pierdut unsprezece mii de militari în războiul antifascist! Cum pot, oare, românii să ignore această tragedie și această jertfă pentru Țară și să accepte să fie sfidați în propria lor Țară???

Deși, în 1975, exista o lege a cimitirelor de război și a monumentelor comemorative,

ea era aplicată de consiliile locale din cele trei județe numai dacă doreau și cum doreau. În alte cazuri, însăși aplicarea ei a fost o acțiune păguboasă. Legea stabilea și un semn de căpătâi care să fie folosit pentru viitoarele războaie. Și fiindcă politrucii vremii credeau că poporul și statul român sunt ateiste, era exclus orice semn bisericesc. S-a pastșat coloana fără sfârșit a lui Brâncuși, dar nu în forma ei romboedrică, ci plată, un fragment format dintr-un romb terminat pe vertical, la capete, cu câte o jumătate de romb. Pe ea era imprimată stema republicii socialiste și urma să se treacă numele celui căzut.

S-a reabilitat pe Valea Prahovei un mare cimitir din Primul Război Mondial. Și în loc să se restaureze semnele de căpătâi originale și să se facă altele asemănătoare în locul celor dispărute, s-a adoptat însemnul nou, conform decretului, la propunerea unui ofițer politruc. Istoricii viitori pot citi prin aceste artefacte, atât de importante pentru istoria unui popor, că românii în Primul Război Mondial aparțineau unui stat comunist, care, paradoxal, s-a înființat în ultima zi a anului 1948, după abdicarea regelui. Sau nu vor înțelege nimic. Sau vor decide că este un fals și că acele oseminte nici nu sunt din Primul Război Mondial, ci din cine știe ce conflagrație de confirmare a unei republici comuniste.

După șocul produs de situația din cele două județe, Covasna

și Harghita, s-a luat decizia de a se inventaria, împreună cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste (ministerul), toate mormintele, cimitirele și operele comemorative de război, pe bază de fișe tehnice riguroase și cu imagini doveditoare.

Revoluția de la 1989 a găsit această inventariere aproape gata, îndosariată în multe dosare, cu rapoarte de analiză și propuneri de acțiune. Cine să mai aibă nevoie de ea, în haosul social și în vidul de legislație creat? Armata nu avea bani, nu avea putere și credibilitate. Decretul 117/1975 devenise caduc, iar noile ministere și organe ale administrației locale și centrale n-aveau timp, n-avea bani și nici chef să se ocupe și de aceste lucruri.

Și mai trist și de neînțeles este faptul că ofițerul care deținea dosarele respective le-a luat de la Ministerul Apărării Naționale, ca să le "salveze", și fiindcă fusese implicat în inventariere, le-a considerat un bun personal și le-a dus acasă!? Poate că după ce va citi aceste rânduri va înțelege că locul acelor documente este la Oficiul Național pentru Cultul Eroilor.

Între gestul lipsit de civitate al ofițerului și aruncarea pe ferestrele Muzeului Militar Central a arhivei Așezământului "Cultul Eroilor", când acesta a fost desființat, nu este nicio deosebire! Așa se scrie istoria la noi, la români! ■

**General de Brigadă (r)
Grigore BUCIU**

Publicistica eroică

În anul 1920, Societatea „Mormintele Eroilor Căzuți în Război”, cu sediul central în București, își editează propria publicație, intitulată *Cultul Eroilor Noștri*. Primul număr, apărut în aprilie, are pe frontispiciu cuvintele Reginei Maria: *Cei ce clădesc pe morți trebuie să o facă pentru veșnicie!*

Societatea Mormintele Eroilor Căzuți în Război își desfășoară activitatea sub Înalta Ocrotire a Majestății Sale Regina Maria și sub coordonarea unui Comitet Central format din: președinte – IPSS Miron Cristea, Mitropolitul Primat; vicepreședinte – Olga General Văitoianu; membri: Elena Dragalina, Elena Praporgescu, Maria Poetaș, ministrul de Război, ministrul de Interne, ministrul Domeniilor, ministrul Cultelor, ministrul Lucrărilor Publice, șeful Statului Major General, secretarul general al Ministerului de Război, directorul Geniului din Ministerul de Război și profesorul universitar Simion Mândrescu.

Revista are o apariție lunară, în 16-20 de pagini alb-negru, format A4.

Redacția este compusă din: directorul revistei – locotenent-colonel Radu Makarovitch; secretarul de redacție – Aurelian Păunescu.

Sediul redacției se află în Palatul Cercului Militar, la etajul 3.

În 1921, *Cultul Eroilor Noștri* apare cu forțe sporite, prin contopirea cu revista filialei „General Dragalina”, fapt menționat chiar pe prima copertă. „*Cele două reviste – se arată în Cuvântul înainte – și-au întregit puterile spre a contribui mai bine la susținerea și completarea marelui operă de pietate și recunoștință națională, pe care o săvârșește Societatea Mormintele Eroilor Căzuți în Război.*” Iată și colaboratorii, așa cum sunt prezentați pe contracopertă: M.S. Regina Maria, Octavian Goga, Georgeta Doneaud, Gr. Trancu-Iași, I.G. Duca, Arhimandrit Iuliu Scriban, I. Mihălcescu, profesor universitar, Corneliu Moldoveanu, C. G. Costaforu, Nichifor Crainic, colonel Ion Manolescu, colonel C. Levezeanu, I. D. Traianescu, arhitect, locotenent-colonel Ilie Demetrescu, Petru Bulgăraș, pictor, I. Bednarick, pictor, maior Druțu Nicolae, Adolf Bercovitz, G. Ștefănescu Arephy, pictor, S. Silberman, I. Grigore Bratu, institutor, Evangelina Mocu, Gr. Rădulescu, învățător-Ilfov, Aurel Flamură etc. Comitetul de conducere: Gala Galaction, George Lungulescu, V. Teodorescu Țincu, Mihail Botez și căpitan Șerbănescu A.

Cultul Eroilor Noștri apare până în anul 1927, când își schimbă denumirea în *România Eroică*, subintitulată „revistă lunară

ilustrată, organ de cultură și propagandă al Societății Cultul Eroilor, sub Înalta Ocrotire a Majestății Sale Regina Maria”. Redacția funcționează în Palatul Patriarhiei.

În anul 1933, redacția revistei se mută în noul local al Societății Cultul Eroilor, deschis în str. Sfinții Apostoli 10. Directorul revistei este colonelul adjutant N. M. Condiescu (din 1934 general adjutant) și colonelul Radu Makarovici.

Încă de la înființare, revista se bucură de colaborarea personalităților vremii, de la Regina Maria și Miron Cristea la Grigore Gafencu și Henri Stahl. În paginile sale semnează scriitorii Liviu Rebreanu (*Ispita morții*, R.E., ian. 1926), Simon Gișa (*Luptele românilor în Siberia* (1918-1920), R.E. 1-12/1932), Victor Ion Popa (*Bocăneț*, CEN, 9-12/1924), N.N. Beldiceanu (*Un prieten*, C.E.N./1922), Artur Gorovei (*Din vremea războiului nostru 1877-1878*, C.E.N./1922), Camil Petrescu (*Sonet-fabulă*, R.E. 1/1926; *Visul lor*, R.E., 3/1926), G. Mihail Zamfirescu (*Simion din Capernaum*, R.E., 1926), generalul Radu Rosetti (*Gh. Donici (1848-1916)*- R.E. 1/1931), Alexandru Cazaban (*Șoimul*, R.E. 1/1926; *Un scurt popas*, R.E. 3/1926), Vasile Pârvan (*Au căzut pentru libertate. Un cântec de jale și un cântec de biruință*, R.E. 3/1926) și alții.

Tematica revistei îmbină

istoria cu literatura, cele mai multe materiale având un caracter evocator, de prezentare a faptelor eroice, a eroilor, a acțiunilor închinată acestora. Sunt prezentate, număr de număr, activitățile organizate la nivelul filialelor Cultul Eroilor din țară, inițiativele de ridicare a operelor comemorative de război.

Revista își încetează activitatea în 1948, când, practic, Așezământul Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor, devenit între timp Așezământul Cultul Eroilor, este desființat, patrimoniul său fiind trecut la Ministerul Apărării Naționale.

După evenimentele din decembrie 1989 care au dus la răsturnarea regimului comunist, se înființează, în 1991, *Comitetul Național pentru Restaurarea și Îngrijirea Monumentelor și Cimitirelor Eroilor*. La 8 decembrie 1997, acesta își schimbă denumirea în *Asociația Națională „Cultul Eroilor”*. Prin statut, această organizație non-guvernamentală și non-profit are ca scop principal continuarea tradițiilor fostului Așezământ Național „Regina Maria” pentru Cultul Eroilor, desființat în 1948.

În 1997 este înființată revista *România eroică*, serie nouă, publicație care reia activitatea

revistei cu același titlu apărută în perioada interbelică. Inițiatorul și coordonatorul noii publicații este colonelul (r) Petre Stoica, fiind secondat, ca redactor șef, de regretatul colonel Octavian Goga.

Revista păstrează formatul

vechii publicații (A4), dar își mărește numărul de pagini la 64, prezentarea grafică alternând între alb-negru (interiorul) și policromie (coperta 1 și 4). Deși se confruntă cu mari lipsuri financiare, redacția reușește să păstreze periodicitatea trimestrială a revistei. Au fost, însă, și ani în care s-a recurs la

diverse artificii pentru ca revista să ajungă la cititori – astfel, s-au tipărit două și chiar trei numere într-o singură ediție.

În cei 19 ani de existență, la conducerea revistei s-au succedat următorii redactori-șefi: colonel Octavian Goga (1997-2003), colonel (ret.) Ioan Mija (2003-2004), ing. Dumitru Rădoi (2004-2005), colonel (rez.)

Dumitru Roman (2006 – în prezent).

Revista este coordonată de un consiliu științific format, în prezent, din: academician Dan Berindei, profesorii universitari dr. Ioan Scurtu, Nichita Adăniloaei, general maior (r) prof. univ. dr. Visarion Neagoe, colonel (r) prof. univ. dr. Petre Otu, comandor dr. Marian Moșneagu, general de brigadă (r) Grigore Buciu, colonel dr. Mircea Tănase. Redacția are următoarea componență:

redactor șef: colonel (r) Dumitru Roman; redactor șef adjunct: colonel (r) Constantin Chiper; redactori colaboratori: Valeria Bălescu, Carla Duță, Teodora Manole.

Revista este tipărită într-un tiraj variabil – de la 2500 la 3500 de exemplare.

Din 2006, apare integral în policromie, o reușită cu adevărat remarcabilă dacă ținem seama de resursele financiare modeste ale Asociației Naționale Cultul

Eroilor „Regina Maria” și de absența unor sponsori dispuși să susțină efortul cultural și educativ al redacției. Numărul celor care au binevoit să ajute la tipărirea acestei publicații este mic. Pentru o scurtă perioadă de timp, revista a fost tipărită cu ajutorul financiar al Fundației „General Ștefan Gușă”. Când fundația n-a mai reușit să ne sprijine, am făcut apel la cititori. Așa a apărut acțiunea „Susținătorii revistei România Eroică”. Aproape 100 de persoane au răspuns apelului redacției, virând în contul asociației sume cuprinse între 100 și 1000 de lei. Numele susținătorilor sunt publicate în paginile revistei.

Pe lângă publicația centrală a ANCE „Regina Maria” au apărut și alte reviste, editate de filialele

județene: *Eroica* (filiala jud. Dâmbovița, în colaborare cu Societatea de Științe Istorice din România; Societatea Scriitorilor Târgovișteni; Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România); *Brăila Eroică* (filiala jud. Brăila); *Cetatea Bihariei* (filiala jud. Bihor); *Mureșul Eroic* (filiala jud. Mureș, în colaborare cu Despărțământul Central Județean al ASTRA); *Galațiul Eroic* (filiala jud. Galați, în colaborare cu Inspectoratul județean Galați); *Argeș-Cultul Eroilor* (filiala jud. Argeș); *Eroii Neamului* (filiala jud. Satu Mare); *Arma Pontica* (filiala jud. Constanța); *Eroii Neamului* (filiala jud. Iași); *Bacăul Eroic* (filiala jud. Bacău); *Oltul Eroic* (filiala jud. Olt); *Prahova Eroică* (filiala jud. Prahova); *Buzăul Eroic*, filiala jud. Buzău; *Botoșaniul Eroic* (filiala

jud. Botoșani); *Plăieșii* (filiala jud. Suceava); *Aradul Eroic* (filiala jud. Arad); *Vrancea Eroică* (filiala jud. Vrancea).

Așadar, tot mai multe filiale județene ale ANCE au reușit să aibă o activitate publicistică proprie, ceea ce, să recunoaștem, nu este la îndemâna multor asociații și fundații cu pretenții și, mai ales, cu fonduri financiare substanțiale. Este cu atât mai mult de laudat efortul acestor inimoși redactori, care s-au înhamat la o muncă dificilă și de mare răspundere. Dincolo de greșelile inerente începutului, de prezentarea grafică uneori modestă, aceste publicații merită susținute și popularizate. ■

Colonel (r) Dumitru Roman

O emisiune radiofonică despre Eroii Neamului

Într-o eră a comunicării cum este cea în care trăim, fără acces la mijloacele de comunicare în masă, cu arie mare de cuprindere, demersul educativ riscă să rămână neînsemnat. Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” a reușit, cu sprijinul Comisiei de Cultură din Senatul României, să obțină un spațiu de emisie de 20 de minute în programul Radiodifuziunii Române. Astfel a apărut emisiunea „Cultul Eroilor”, care s-a transmis lunar, în ultima sâmbătă a fiecărei luni, începând cu ora 12.40, în perioada iunie 2003 – 2007, avându-l ca redactor realizator pe colonelul (r) Eugen Pelin, scriitor și ziarist militar.

De la acest microfon au fost adresate mesaje menite să sensibilizeze organele administrației locale și populația țării în legătură cu datoria de a conserva memoria eroică a nației. În acest demers au fost atrași miniștri, istorici, oameni de cultură și artă, militari, veterani de război, reprezentanți ai bisericilor și cultelor religioase, în frunte cu Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, vârstnici și tineri deopotrivă.

Din motive care ne scapă - vorba vine! - emisiunea a fost desființată. De atunci încolo, toate încercările de a o relua s-au lovit de un zid impenetrabil. Oare de ce? ■

Centrul de Cercetări Istorice „Preotul Cotenescu I. Gheorghe” a desfășurat, în zilele de 16-17 octombrie 2016, la Câmpulung Muscel, prima ediție a simpozionului internațional „Mulțumim, Berthelot! Misiunea Militară Franceză în România”, sub patronajul spiritual al Patriarhiei Române, al Academiei Oamenilor de Știință din România și al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Înscris în manifestările dedicate Centenarului intrării României în Marele Război, simpozionul are o semnificație aparte, participanții dorind să aducă un omagiu Franței și militarilor săi care au luptat în acei ani pentru libertatea și unitatea României. Dl. Radu Petrescu-Muscel, inițiatorul și organizatorul acestui eveniment științific, a citit mesaje de salut primite din partea Președinției României (semnat de dl. Consilier Sergiu Nistor), Guvernul României (dl. Florin Daniel Șandru, secretar de stat, Departamentul Centenar), Ambasadei Franței (Excelența Sa, Dl. Cristophe Midan, Atașat Militar în România și Republica Moldova), Academiei Române (dl. Dan Berindei, șeful secției Istorie și Arheologie), Academiei Oamenilor de Știință din România (dl. Adrian Alexandru Badea, președinte) și Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj (dl. academician Ioan Aurel Pop, rector). Mesajul Prefecturii Județului Argeș a fost transmis de d-na Ramona Priseceanu, iar

Simpozion internațional „Mulțumim, Berthelot!” la Câmpulung Muscel

Prezidiul simpozionului internațional „Mulțumim, Berthelot!”

dl. General Dan Radu Șerban, prim-vicepreședinte, a prezentat mesajul Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”.

Un sobor de preoți, condus de părintele protopop Petre Moșoianu, a oficiat o ectenie pentru cinstirea memoriei celor peste 600.000 de militari români jertfiți pe câmpurile de bătălie și în lagărele de prizonieri, a miilor de militari ai Antantei și a celor peste 100.000 de

militari ai Puterilor Centrale înmormântați pe teritoriul României Întregite. A urmat un program artistic dedicat Europei unite, prezentat la vioară de Theodora Ciurezu, studentă în anul III la Conservatorul din Brașov, acompaniată la pian de dl. prof. Gheorghe Ciurezu. Cei doi artiști câmpulungeni au ales piese reprezentative de Jules Massenet, Ciprian Porumbescu și Fritz Kreisler.

Scurte ceremonialuri religioase au avut loc la Monumentul Eroilor din fosta Piață Regală, unde a fost depusă o coroană de flori din partea Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, la placa stradală dedicată memoriei căpitanului Henri Jean Richard, din Misiunea Militară Franceză condusă de Generalul Henri Mathias Berthelot, atașat Regimentului 70 Muscel, mort în aprilie 1917 într-o misiune de recunoaștere pe frontul de pe Siret.

Ceremonii religioase și depuneri de coroane de flori au avut loc și pe timpul excursiei de documentare la complexul monumental „Zidul Roșu”, dedicat organizației de rezistență armată anticomunistă „Haiducii Muscelului”, la Mausoleul de la Mateiaș, dedicat militarilor și civililor care și-au pierdut viața în luptele dinn toamna anului 1916, la cele două cimitire ale eroilor Puterilor Centrale din comuna Dragoslavele și la Monumentul Eroilor din comuna Stoenеști.

Partea cea mai importantă a manifestării științifice a fost consacrată evocărilor istorice. Au susținut comunicări: prof. univ. dr. Radu Ștefan Vergatti, prof. univ. Horia Nestorescu-Bălcești, dr. Emanuel Bădescu, cercetător științific Carmen Brăgaru, conferențiar Cristina Păiușan-Nuică, colonel Constantin Chiper, colonel prof. univ. Tiberiu Tănase, Cristian Militaru, prof. Bogdan Vasilescu, prof. Elena Petroșanu-Răuțescu,

Câțiva dintre participanții la simpozion, în vizită la Mausoleul de la Mateiaș

Radu Petrescu-Muscel, prof. Ion Ștefan, dr. Mircea Cotolan, preoții Gheorghe Cîrstina și Sebastian Arsulescu.

Nu putem încheia această relatare fără să remarcăm efortul admirabil al gazdelor muscelene, în frunte cu Radu Petrescu-Muscel, organizatorul principal, care s-au străduit să ofere oaspeților din țară și din Republica Moldova o atmosferă cât mai plăcută, în care au excelat dialogul și evocarea unor oameni și fapte de arme mai puțin cunoscute din anii Marelui Război, a excelenței colaborării a militarilor români cu Misiunea militară a generalului Berthelot. Nu întâmplător, dl. Cristophe Midan, atașatul militar al Franței la București, a ținut să scoată în evidență, în mesajul său, faptul că prezența celor peste 1.600

de ofițeri și subofițeri francezi, majoritatea tineri voluntari, sute din ei jertfii pentru România, a cimentat o prietenie durabilă, verificată în repetate rânduri în operațiunile și manevrele bilaterale și comune ale forțelor NATO.

Felicitări Centrului de Cercetări Istorice „Preotul Cotenescu I. Gheorghe” care, alături de Centrul de Cercetări Istorice „Preot Dumitru Bălașa”, de la Râmnicu Vâlcea, a reușit într-un timp relativ scurt să se impună ca un reper cultural important, contribuind astfel la aprofundarea acțiunilor Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, sub egida căreia ființează încă de la constituirea sa, în anul 2015. ■

(D.R.)

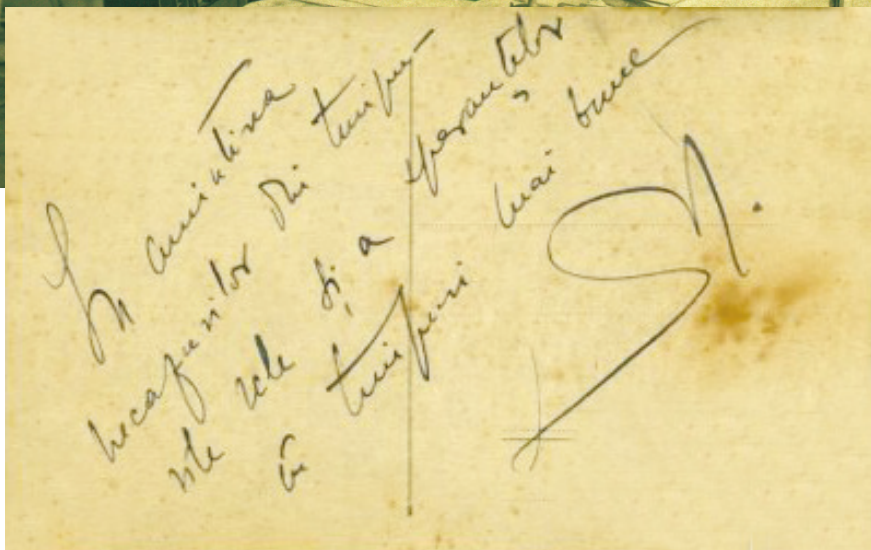
Inscripție la o fotografie

Timpuri rele, timpuri bune...

O imagine document, care a împlinit 100 de ani! Medici militari în lupta cu bolile, pe frontul din Moldova, când tifosul exantematic făcea ravagii nu numai în rândurile trupelor, ci și ale populației civile. Aparatul de fotografiat l-a surprins pe locotenentul medic Mihail Căpitanovici împreună cu echipa sa.

În fața sa, o copilă, îmbrăcată cu o fustă închisă la culoare și o cămașă albă, cu o broboadă albă pe cap, dezorientată și bosumflată că a fost adusă aici. Pe scaun, locotenentul Mihai Căpitanovici privește

îngândurat. Pe spatele fotografiei, următoarele rânduri: „În amintirea necazurilor din timpurile rele și a speranțelor în timpuri mai bune.” Semnat, Căpitanovici.

Același Mihail Căpitanovici va participa, de data aceasta

cu gradul de general, pe frontul celui de-al doilea război mondial. Din care se vede că „timpurile bune” au rămas doar speranțe... ■

Petre GEORGESCU-DEDY,
sculptor, București

CENTENARUL MARELUI RĂZBOI

Omagiu și recunoștință

Cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial, în ziua de 26 august 2016, membrii Biroului Executiv al A.N.C.E. „Regina Maria” Iași au participat la ceremoniile de la Monumentul Eroilor din Bucium și la Mausoleul Eroilor Galata, dedicate eroilor care au căzut în luptă sau în prizonierat în timpul acestei conflagrații. La ceremonie au fost prezenți reprezentanți ai comandamentului Garnizoanei Iași, ai administrației publice locale și județene, cadre militare în activitate, în rezervă și retragere, veterani de război, elevi.

Au fost oficiate slujbe de pomenire, s-au păstrat momente de reculegere și s-au depus coroane și jerbe de flori. Cu această ocazie, ne-am aliniat și noi la tradiția europeană de a acorda respectul cuvenit eroilor noștri, de a face cunoscute faptele lor și ceea ce au reprezentat în istoria țării. ■

Col.(r)ing. TIMOFTE IOAN
Președintele A.N.C.E. „Regina Maria” Jud. Iași

Colaborator al revistei noastre, domnul colonel (r) dr. ing. Constantin Avădanei ne-a trimis o imagine a Monumentului Eroilor din satul său natal, Cotu-Băii, Suceava. Din rândurile care însoțesc imaginea am reținut că frații și surorile domniei sale vor să restaureze, pe cheltuială proprie, acest monument, aflat într-o stare accentuată de degradare. Le dorim succes!

Am poposit de curând pe meleagurile copilăriei mele, satul Cotu-Băii, județul Suceava. Au avut loc momente de comemorare a părinților mei, plecați la cele veșnice. Pașii m-au purtat și pe la școala din sat, acolo unde am învățat să scriu și să citesc, în primii ani de pregătire pentru viitoarea carieră pe care am parcurs-o cu succes.

În curtea școlii se află monumentul închinat eroilor căzuți în Războiul de Independență de la 1877-1878, în Primul Război Mondial și în al Doilea Război Mondial. Odată cu desființarea școlii, acum câțiva ani, monumentul a căzut pradă uitării. Vremea l-a adus într-o stare de degradare accentuată. Discutând această situație, eu, cu frații și surorile mele - prof. Avădanei Ghiorghe, prof. Avădanei Cezarina, dr. ing. Avădanei Vasile, ec. Avădanei Georgeta - am hotărât să-l readucem, prin contribuția

noastră, la măreția de altădată.

Deocamdată, am îndepărtat toate buruienile, am montat drapelul noi, am sădit flori

de toamnă. Nu vom începe restaurarea monumentului decât atunci când vom parcurge toate etapele privind aprobările necesare și vom găsi meșteri iscușiți, cu experiență în domeniu. Dorim ca la anul, de Ziua Eroilor, să sfințim acest monument, să-l facem cunoscut prin semnificația acestuia, tuturor celor iubitori de țară și neam.

Monumentul a fost construit

în anul 1937, la inițiativa și prin contribuția urmașilor eroilor căzuți în cele trei războaie.

Proiectul a fost realizat de arhitectului de origine germană Frantz Rosemberg. Lucrările au fost coordonate de învățătorul Ghiorghe Lateș, apoi au fost continuate de învățătorul Știrbu Vasile.

Pe fațada dinspre stradă s-a aplicat o placă de marmură pe care au fost gravate numele eroilor căzuți pe câmpurile de luptă până în anul 1918. Menționez că pe placă este scris și numele bunicului meu, căzut la datorie în 1917.

În anul 1993 s-a aplicat a doua placă de marmură pe fațeta din spatele monumentului, pe care s-au

gravat numele eroilor căzuți în al Doilea Război Mondial. Această ultimă acțiune s-a desfășurat sub coordonarea directorului școlii, profesor Avădanei Ghiorghe. În vârful monumentului se află o cruce, iar pe fiecare placă este scris: RECUNOȘTINȚĂ EROILOR MORȚI PENTRU PATRIE. ■

Colonel (r) dr. ing. Constantin AVĂDANEI

Generalul David Praporgescu, eroul de la Coți, între nemuritoarele fresce vâlcene

Acum o sută de ani, perimetrul de nord și nord-est al Vâlcii, asemenea celorlalte mari trecători din Carpați, a fost teatrul unor lupte de un dramatism greu de descris. Despre acestea s-a scris mult, dar niciodată subiectul nu va fi încheiat. Pentru că, iată, osemintele a patru ostași

români descoperite întâmplător în vara aceasta la Perișani, în Poiana Spinului, așteaptă înhumarea creștinească într-un cimitir de onoare alături de osemintele camarazilor de arme. Sunt rămășițele a patru ostași acoperite cu pământ, în adăpostul de pe aliniamentul de luptă, din bazinul Greblești – Titești – Perișani, de către forța nimicitoare a unor obuze de tunuri inamice. Din constatările experților, doi ostași au murit în picioare, îngropați de vii. Lângă ei au fost găsite armele, cartușele nefolosite și restul echipamentului militar din dotare. Așa cum mărturisesc documentele vremii, după două nopți de rezistență în fața artileriei grele a inamicului, aici, la Poiana Spinului, în Loviștea a pierit o întreagă companie românească, cu excepția a doi supraviețuitori.

Tot un obuz inamic, căzut pe Valea Coților sau Valea Căinenilor, aproape de izvorul acesteia, la 15 km nord-est de Greblești, îi secerase viața cu câteva zile mai înainte, adică la 30 sept./13 oct. 1916, bravului general de brigadă David Praporgescu – comandantul

Corpului I Armată.

Acest erou a fost omagiat în cadrul programului cultural-științific „Frescele Vâlcii”. În 1925 și 1928, în satele loviștene Căinenii Mici și Căinenii Mari, au fost ridicate două opere comemorative de război. Lor li se adaugă Crucea Comemorativă de Război – Crucea Eroilor căzuți pe Muntele Coți, ridicată de Filiala Județeană „Matei Basarab” Vâlcea a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” în luna septembrie și sfințită duminică, 2 octombrie 2016. Generalul David Praporgescu a căzut pe câmpul de onoare în timp ce inspecta linia frontului. Ultimele sale cuvinte au fost: „Nu slăbiți credința, a noastră e izbânda!”.

Destinul face ca artistul ce „zугrăvește fresca” eroului de la Coți - în documentele vremii, Eroul de la Olt - să fie tot un general, dar și un om de cultură cu profundă aplecare spre creația literară și spre cercetarea istorică, membru de onoare al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, continuatoare a nobilelor tradiții ale societății românești,

materializate de Regina Maria a României prin înființarea, la 12 sept. 1919, a Societății „Mormintele Eroilor Căzuți în Război” (denumită mai târziu Așezământul Național Regina Maria pentru Cultul Eroilor), societate ce a pus în valoare eroismul distinsului general prin opera construită în 1928 în punctul „Malul Podului” de la Căinenii Mari.

De precizat că generalul Ilie Gorjan, “zugravul” frescei, a contribuit, prin studiul intitulat „Participarea Jandarmeriei Române la Primul Război Mondial”, la întregirea unui volum de comunicări rezultat în urma Simpozionului Național de Istorie „România în Primul Război Mondial, ediția I – Campania din 1916. Centenar” (17-19 iunie, Mănăstirea Bistrița), lucrare ce va cuprinde și fresca aceasta realizată cu profesionalism și dăruire. O sinteză a acesteia a fost prezentată, la 13 octombrie 2016, la Simpozionul Național de Istorie „România în Primul Război Mondial”, ediția a II-a,

Centenarul morții generalului David Praporgescu – eroul de la Coți, 1916-2016”, organizat de Centrul de Cercetări Istorice „Pr. Dumitru Bălașa” al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” în satul Căinenii Mici, comuna Căineni, județul Vâlcea, în cadrul Programului Național de Cercetare Istorică „Pe urmele eroilor și martirilor neamului”. ■

prof. Eugen Petrescu

Generalul de brigadă (r) Ilie Gorjan

**Semnul
Aducerii
Aminte, fixat
pe casa din
București
unde a locuit
generalul
erou David
Praporgescu.
Este printre
puținele plăci
care au rezistat
vitregiilor
timpurilor! ■**

Un copil plânge în Cimitirul Eroilor...

Ca un omagiu adus Armatei Române, cea mai apreciată și de încredere instituție a Statului, după cum arată sociologii, în București a fost reînscris Cimitirul Eroilor din Primul Război Mondial, situat în Ghecea, între cimitirul militar și cel civil și alături de Cimitirul Eroilor Italiani.

Aici își dorm eternitatea 2798 de militari căzuți în urmă cu o sută de ani în luptele pentru apărarea Bucureștilor. A fost scos din abandonare și paragină de Ministerul Apărării Naționale, care a cheltuit din bugetul propriu peste 2 300 000 lei și a supravegheat lucrările de restaurare, respectând criteriile de conservare a monumentelor. Administrația locală, preocupată de-a lungul anilor de suprapunerea bordurilor și plantarea panseluțelor la cel mai mare preț posibil din întreaga Europă, nu are bani pentru astfel de restaurări. De pildă, la Podul Cotroceni există o statuie comemorativă reprezentând un soldat în atac, ridicată în memoria celor care au apărat Capitala, în Primul Război Mondial. Până la revoluția din decembrie 1989 era vizibilă de pe toate arterele care se încrucișează aici. Administrația locală a binevoit

să aprobe construirea unei stații de carburanți la câțiva metri de monument, omorând orice perspectivă și strivindu-i monumentalitatea de care se bucura până atunci. Capitalismul a învins romantismul eroic. Poluarea acestei stații Petrom și neglijența edililor au desăvârșit opera. Președintele României, care este și comandantul Armatei, nu trece pe acolo, așa că neștiind de monument, nu e vizibil, nu există și la ce bun ar ști și edilii. Guvernul, nici atât!

Dacă aceasta se întâmplă la 300 m de palatul prezidențial, ne închipuim lesne de ce Cimitirul Eroilor, care e tocmai în Ghecea, a căzut în paragină și uitare. Noroc cu armata. Ea s-a gândit să-i redea înfățișarea inițială, și la inaugurare să aprindă o candelă pe fiecare cruce, și candelă în cele două osuare, ca un semn de pietate și recunoștință față de predecesori. se pare că nu s-a depășit mentalitatea stranie că eroii sunt doar ai armatei, și nu ai întregului neam românesc, crezându-se păgubos că dacă au fost înhumați în uniformele lor militare, găurite de glonț, doar armata e datoare să-i pomenească. Lucrul acesta s-a văzut și la ceremonia de reînscris, la care au fost prezenți doar câteva cadre

militare active, generali și ofițeri în retragere și veterani de război și elevii din două clase gimnaziale. Cel mai înalt demnitar a fost doamna Otilia Sava, secretar de stat în Ministerul Apărării Naționale. În rest, nu tu prefect, nu tu primar general ori de sector, nici pomeneală de vreun politician. Ei n-au timp de fleacuri sentimentale, fie, ele, și referitoare la poporul român. Campania electorală presează dureros și cu spaime, lupta pentru putere e mai aprigă decât luptele pentru apărarea Bucureștilor. Inamicii de-acum cad sub tăișul dosarelor, sub greutatea invectivelor și a injuriilor, a manipulărilor și minciunilor. Cine sunt eroii? Niște nimeni, care nu se regăsesc pe listele de votare! Să-i cinstească armata, dacă are vreme, că noi, poporul român, victime colaterale, ne uităm prostiți la televizoare și ne întrebăm temători care pe care. Încet, să nu ne audă organul care ascultă.

Și Crucea eroilor de pe Caraiman a trebuit să migreze democratic în custodia armatei, pentru a putea fi renovată, că altfel nici primăria, dar mai ales Guvernul României n-au bani, timp și aplecare pentru crucile ortodoxe de pe munți. Noi, viii, abia prididim să găsim argumente pentru a-i lăsa legal, pe cei de același sex, să-și perfecteze căsătoriile. Evident nu pentru salvarea iubirii, ci pentru partajarea averilor, astfel încât capitalismul să nu fie afectat.

Versuri găsite în ranița unui soldat român în anul 1918, recitate cu emoție de Aurelian Amariei, elev la Școala gimnazială nr. 311 din București, la reînagurarea Cimitirului de Onoare al Eroilor din Primul Război Mondial, "Ghencea Militar".

Oare pentru ce-au căzut cu gura în țărână cei 2798 de bărbați tineri și cei peste 800 000 de români pe toate fronturile Marelui Război? Pentru România Mare! Așa ni s-a spus, începând cu Regina Maria, cu dascălii și cu cei întorși din tranșee. Și de atunci ne uităm neputincioși cum România a devenit mică, adică fără Basarabia, Bucovina, Cadrilater, și cu o străduință bizară maghiaro-română, limitată ca dimensiune, slavă Domnului, dar zgomotoasă, nevoie mare!, care încearcă să ne convingă de nevoia federalizării, autonomizării și, ce să vezi, a unei republici ori ducat, ori cine știe ce, a Ardealului, căci "superioritatea" lui trebuie salvată de București.

În Cimitirul Eroilor din Ghencea, la festivitatea desfășurată în fața drapelului de luptă, s-a desprins un copil, un elev de gimnaziu, și a început să recite o poezie găsită în ranița unui soldat căzut acum o sută de ani pentru România. Titlul poeziei: "Nu plânge, maică

Românie!". Copilul a început cu avântul specific vârstei, nepreocupat de inflexiuni și efecte, până când un nod i s-a urcat din inimă și a început să plângă. A mers înainte, plângând și a sfârșit recitarea în hohote.

Nu plânge, maică Românie, plângă copiii tăi în cimitirul eroilor căzuți acum o sută de ani, pentru a-și pune albul oaselor în temelile tale! Și asta e minunat. Un copil care plânge la căpătâiul marilor sacrificai și cel mai frumos omagiu, cea mai frumoasă speranță. Poate el și alții ca el care vor ține minte momentul acesta vor salva și țara din căderea în care este.

Un copil ca o lacrimă plânge în cimitirul eroilor, punându-se în locul soldaților atinși de glonț și imaginându-și că ei sunt tatăl plecat la război, care nu se mai întoarce acasă, niciodată! Și că tatăl neîntors îl vede pe el, fiul, plângând și udându-și sufletul cu voința de a nu-l dezamăgi. Doamne, apăra-i pe români! ■

Grigore BUCIU

Nu plânge, Maică Românie!
Versuri găsite în ranița unui soldat mort în toamna anului 1918, pe muntele Sorica, din Carpații de Curbură

**"Nu plânge, Maică Românie,
Că am să mor neîmpărtășit!
Un glonț pornit spre pieptul tău,
Cu pieptul meu eu l-am oprit. . . ."**

**Nu plânge, Maică Românie!
E rândul nostru să luptăm
Și din pământul ce ne arde
Nici o fărâmbă să nu dăm!**

**Nu plânge, Maică Românie!
Pentru dreptate noi pierim;
Copiii noștri, peste veacuri,
Onoare ne vor da, o știm!**

**Nu plânge, Maică Românie!
Adună tot ce-i bun sub soare;
Ne cheamă și pe noi la praznic,
Când România va fi Mare!"**

Trista poveste a Monumentului de la Racovițeni

Din *Buzăul eroic* nr. 4/2016, revistă editată de filiala județului Buzău a Asociației Naționale Cultul Eroilor "Regina Maria", semnalăm excelentul articol "A fost odată un monument la Racovițeni", apărut sub semnătura colonelului dr. Mircea Tănase. La sfârșitul lunii decembrie 1916 a avut loc cea mai mare bătălie din timpul retragerii armatelor româno-ruse pe Siret. Este vorba de Bătălia de la Râmnicu Sărat, cunoscută și sub denumirea de «Bătălia de Crăciun». Timp de șase zile (22-27 decembrie), trupele române și rusești au ținut în loc armatele germane, zădărniciind orice încercare a acestora de a cuceri pozițiile de pe malurile Călnăului și a-și deschide drum spre Moldova. Lupte grele s-au dat pe Dealul Racovițenilor, unde trupele române făceau joncțiunea cu cele rusești. Cota 417, apărată de Corpul de Cavalerie Rus, a fost cucerită și pierdută de mai multe ori de forțele Diviziei 12 bavareze, din compunerea Grupului Morgen. Până la urmă, rușii au fost nevoiți să se retragă spre Râmnicu Sărat și, după pierderea acestuia, au primit ordin să se fixeze pe Siret. Românii, care se bătuseră cu vitejie în sectoarele lor de responsabilitate, au fost nevoiți și ei să se retragă, neputând acoperi singuri un front atât de mare.

Ambele tabere au avut pierderi

uriașe. Nici acum nu se știe cu exactitate câți morți au rămas pe aceste locuri. După stabilizarea frontului în sudul Moldovei, în vara anului 1917 autoritățile germane de ocupație au ridicat un mausoleu impunător pe Dealul Racovițeni, unde au fost înhumați circa 4000 de germani, 3000 de ruși și 6 români. Alte surse vorbesc de 6623 de militari germani. După încheierea războiului, Mausoleul de la Racovițeni, care impresiona prin măreție și frumusețe, a căzut pradă vitregiilor de tot felul. "Nespusa vrăjmășie a prostimii", cum ar zice cronicarul Grigore Ureche, s-a abătut și asupra acestui monument. Lăsat la mâna localnicilor hrăpăreți și fără frică de Dumnezeu, abandonat de autorități, cimitirul s-a degradat, gardul a dispărut, iar monumentul a fost demolat. Așa se face că monumentul nici nu a mai fost inclus pe listele cu operele comemorative de război întocmite

Monumentul de la Racovițeni, așa cum arăta în perioada interbelică (foto sus) ...și așa cum arată astăzi

în anii 1984-1988. "Astăzi - constată colonelul dr. Mircea Tănase - pe amplasamentul vechiului monument se mai află doar ruinele fundației, vizibile însă de la mare distanță, datorită proeminenței dealului pe care sunt situate. Însă ele nu mai spun nimic celor care trec nepăsători prin zonă și nu mai au de unde să afle că pe Dealul Racovițenilor, la cota 417, odihnesc uitați de timpuri și de semeni aproape 7000 de eroi, căzuți în marea Bătălie de Crăciun, din 1916, una din marile confruntări ale Primului Război Mondial. Iar dacă mobilurile acesteia au fost cu siguranță străine celor mai mulți dintre ei, era de datoria celor care au supraviețuit și a urmașilor acestora să le cinstească cum se cuvine suprema jertfă, indiferent de care parte a baricadei au luptat."

De prisos să mai spunem că trista poveste a Monumentului de la Racovițeni este nu numai o pledoarie pentru reconstrucția fostului mausoleu, ci și o lecție de învățat, de luat aminte, pentru generațiile de azi și de mâine. Și când spun asta, mă gândesc la minoritarii maghiari din Ardeal și la câte blestemății au făcut ei în anii din urmă, profanând și cimitire ale eroilor români din județele Mureș, Harghita și Covasna.

■
**Colonel (r)
Dumitru Roman**

Declanșarea Primului Război Mondial (1914-1918) a ridicat în fața Bisericii Ortodoxe Române și a Armatei Române problema organizării asistenței religioase a combatanților în cazul intrării României în conflictul armat, în mod similar multor țări europene beligerante.

În ședința Sfântului Sinod din 14 mai 1915, Mitropolitul Pimen Georgescu (1853-1934; mitropolit: 1902-1934) al Moldovei și Sucevei a prezentat *Propunerea* (în șapte puncte) privind numirea preoților de armată în caz de mobilizare, care vor însoți trupele oriunde vor merge, prin grija Ministerului de Război, după recomandarea Episcopului sau Mitropolitului în diaceza căruia se află și la care se numește preotul. Totodată, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a numit pe preotul Constantin Nazarie (1865-1926), profesor universitar de Teologie Morală la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, cu responsabilitatea organizării și conducerii Serviciului Religios al Armatei pe toată durata mobilizării, în calitate de Protopop. Propunerea a devenit Decizie a Sfântului Sinod, executorie, până la elaborarea unei legi în acest scop.

Râvna cu care Protopopul preoților de armată Constantin Nazarie s-a achitat de sarcina primită pe toată durata mobilizării (1916-1921) a fost mai presus de orice laudă, surmontând greutăți imense, atât din partea Bisericii, cât și a Armatei, în ceea ce privește

Preoți cu crucea-n frunte, căci oastea e creștină!...

procurarea obiectelor necesare cultului (altare de campanie, lăzi cu cele de trebuință, de la antimise la vase de cult) și, îndeosebi la început, atitudinea disprețuitoare a unor comandanți și ofițeri față de rolul și activitatea preoților mobilizați.

Cu rigoarea și priceperea organizatorică ce îl caracterizau, Protopopul Nazarie a trecut la fapte. Mai întâi a tipărit broșura *Cuvântări pentru ostași și rugăciuni pentru Rege, Oaste și Popor în vreme de război* (Tipografia Cărților Bisericești,

Preotul profesor Constantin Nazarie (1865-1926), șeful Serviciului Religios al Armatei în anii 1915/1916 – 1922.

București), apoi a redactat și a supus spre aprobarea Statului Major General al Armatei documentul *Instrucțiuni asupra atribuțiunilor preoților de armată*, care a stat la baza activității preoților mobilizați pe toată durata funcționării Serviciului Religios al Armatei (1916-1921), devenind ulterior Inspectoratul Clerului Militar (1922-1948), potrivit *Legii privitoare la organizarea clerului militar* din 6 august 1921, cu episcopie militară, cu preoți militari activi (permanenți), asimilați în grade ofițerești.

În cele 52 de pagini, broșura *Cuvântări pentru ostași* cuprindea 10 cuvântări destinate „fraților preoți” (cum se preciza în *Cuvânt lămuritor*) ca îndrumar în activitatea lor „în război” (Cota B.A.R.: II 46.889), iar *Instrucțiunile*, mergând până la detalii, redactate pe articole (anulate de Marele Stat Major, în forma finală rămânând 3 titluri și 7 capitole), au fost aprobate la 28 noiembrie 1915 de Ministerul de Război (Vezi textul integral al acestor *Instrucțiuni* în Gheorghe Nicolescu ș.a., *Preoți în lupta pentru Marea Unire (1916-1919)*, Editura Europa Nova, București, 2000, pp. 11-23).

Dar, cea mai însemnată măsură organizatorică luată

de Protopopul Constantin Nazarie pentru încheierea Serviciului Religios al Armatei Române rămâne cea privitoare la convocarea preoților mobilizabili, pe centre/zona geografice, în vara anului 1916, înainte de declanșarea ostilităților militare – intrarea României în război, în tabăra Antantei, la 15 august 1916 (de Sfânta Marie Mare). Au fost astfel de convocări/concentrări la București, în zilele de 20-21 iunie 1916, cu 49 preoți mobilizabili, apoi la Iași, la Râmnicu Vâlcea etc. Cu acest prilej, preoții mobilizabili au putut cunoaște direct pe șeful lor în timp de război, au primit precizări în legătură cu *Instrucțiunile* aprobate de Ministerul de Război, dar au scos în evidență și multe neajunsuri și târăgănări în dotarea preoților pentru condiții de campanie, de la absența altarelor portative și a lădiței pentru vasele de cult din unitățile militare până la obiectele de cult ale preotului (Sfântul Antimis, semnat de Chiriarhul locului, fără de care nu se poate desfășura Sfânta Liturghie; vase și cărți de cult ș.a.). Mai mult, preoții au cerut să fie concentrați cel puțin 15 zile la unitățile militare unde urmau să-și desfășoare activitatea în timp de război, fapt raportat (la 27 iulie 1916) șefului Marelui Stat Major al Armatei, dar nepus în aplicare datorită precipitării evenimentelor și intrării României în război.

Dincolo de toate aceste aspecte, Serviciul Religios al Armatei, condus de Protopopul Constantin Nazarie, a devenit funcțional la 15 august 1916,

preoții mobilizați însoțind trupele în campaniile anilor 1916-1919. Au fost mobilizați 252 de preoți, din care doi nu au funcționat efectiv, iar din totalul celor mobilizați 46 au fost demobilizați din diferite motive, 25 au fost dați dispăruți și prizonieri, din care 5 morți; 6 preoți au fost răniți, 147 preoți avansați la gradul de căpitan asimilat.

Corpusul preoților mobilizați

Mormântul preotului profesor Constantin Nazarie cu piatra tombală (marmură neagră) din Cimitirul Bellu Militar, București.

includea 135 de preoți licențiați în teologie, din care: 10 erau absolvenți ai facultății de teologie; 70 aveau seminarul complet (8 clase); 10 aveau 4 clase seminariale; 11, câte 2 și 3 clase seminariale. Evident, mobilizarea s-a făcut pe criterii de vârstă, chiar dacă unii preoți nu aveau studiile încheiate la data mobilizării.

Cât privește activitatea pe front a preoților mobilizați, *Referatul* către Sfântul Sinod

întocmit de Protopopul Constantin Nazarie, intitulat *Activitatea preoților de armată în campania din 1916-1918* pune în evidență, cu multe nominalizări, vasta activitate a acestora pe front, mergând cu crucea în mână chiar în tranșeele din linia întâi, îmbărbătând pe ostași. Semnificativ în acest sens este Ordinul Circular din 10 aprilie 1918 dat de Generalul de corp de armată adjutant regal Constantin Prezan, fost șef al Marelui Cartier General (5 decembrie 1916 - 1 aprilie 1918) și devenit șef al Statului Major General (octombrie 1918 – aprilie 1920), în care arăta, în urma vizitei de rămas bun la sediul din Iași al Serviciului Religios al Armatei (din Palatul Mitropolitan), următoarele: „Preoții și-au făcut mai mult decât datoria, și este o cinste pentru cler, care, alături de ostași, a dat mai mult decât i-am cerut noi pentru Țară și Neam”.

Experiența dobândită de Serviciul Religios al Armatei în anii 1916-1919 a stat la baza permanentizării preoților în structurile Armatei Române și înființării Episcopiei Armatei, în anul 1921. Protopopul Constantin Nazarie, prin *Referatul* amintit către Sfântul Sinod, pleda pentru episcopatul militar în termeni cât se poate de fermi: „Armata reprezintă forța neamului (subl. C.N.), este tinerețea și floarea lui, și în vederea acestui fapt nimic nu trebuie cruțat ca să fie în adevăr tinerețe, floare și viitor al țării.” Adăuga: „Singurul element care ar putea răspunde inteligent la transformarea cazarmei în școală este *preotul*.” Fapt pentru care în *Expunerea de motive* la

Legea privitoare la organizarea clerului militar (6 august 1921), Ministrul de Război, General de brigadă Ion Rășcanu, afirma: „Sentimentul religios a fost veșnic cald în sufletul soldatului nostru, căci preoțimea militară care a însoțit armata în tot timpul războiului a fost *mai presus de orice laudă* (subl.n.), și ca adevărați apostoli preoții n-au părăsit un moment postul lor sfânt și de onoare, ajutând ofițerimea spre a putea duce la glorie trupele noastre.”

Se cuvine a spune câteva cuvinte despre Protopopul Constantin Nazarie, șeful Serviciului Religios al Armatei Române în anii Războiului pentru Întregirea Neamului. S-a născut la 16 martie 1865 în satul Grădiștea, comuna Vultureni, fostul județ Tecuci (azi județul Galați), într-o familie cu origini de țărani razeși. Tatăl său, Gheorghe Nazarie, era cântăreț la biserica satului. A urmat școala primară în orașul Bacău, apoi Seminarul Teologic din Roman (patru clase inferioare) și Seminarul „Veniamin Costache” din Iași (patru clase superioare). La vârsta de 23 de ani, în 1888, este student la Academia Teologică din Kiev, cu purtarea de grijă din partea Episcopului Melchisedac Ștefănescu al Romanului. Revenit în țară, satisface serviciul militar, apoi este numit secretar și pedagog șef la Seminarul Teologic din Roman. În 1894 se căsătorește cu Maria Stupcanu, fiică de preot în Catedrala Episcopală din Roman, iar la sfârșitul anului este numit profesor și director al Seminarului Teologic din Roman. În anul școlar 1888/1889 a fost

transferat profesor și director la Seminarul Teologic Central din București. Doi ani mai târziu, în octombrie 1901, a fost numit profesor agreat la Facultatea de Teologie din București, Catedra de Teologie Morală, unde va deveni titular în 1904, primind și responsabilitatea de director al Internatului Teologic. Aceste două funcții le va deține până la sfârșitul vieții, în 21 martie 1926, la scurt timp după împlinirea vârstei de 61 ani, cu mai mulți ani de văduvie. Vastă activitate editorială, originală și traduceri ample din teologii ruși. Mormântul său se află în Cimitirul Bellu Militar, București.

*Trusă preoțească
(lădița pentru vasele de cult).*

Pe piatra tombală, următoarea inscripție: „Aici odihnește robul lui Dumnezeu / Iconomul Constantin Nazarie / Născut în Vultureni – Tecuci / La 16 martie 1865 și trecut din / Această viață în București / La 21 martie 1926, după ce a slujit / Biserica, Școala și Patria ca Preot / Profesor universitar și protoiereu / al Preoților de armată în Războiul / Pentru Întregirea Neamului.”

În 1943, la 17 ani de la trecerea la Domnul, fostul

student Preot prof.univ. Haralambie Roventța evocă figura preotului profesor Constantin Nazarie în termeni emoționanți: „el a știut să fie un bun *părinte*, în care discipolul se poate încrede deplin, căci la el nu încăpea vreodată fățărnicie, rezerve ori nepăsare. N-avea nimic de ascuns, de aceea s-a dăruit întreg, cu toată măreția sufletească pentru formarea tineretului. Forța lui educativă a stat întotdeauna în faptul că trăia morala pe care o învăța. Viața și doctrina se contopeau în el ca într-o armonie deplin echilibrată.” Adăuga imediat: „Nu putem uita niciodată *exemplul lui unic de abnegație* (subl.H.R.), învingând orice gând de mărire deșartă. De multe ori, când era vacant câte un post de episcop, toți ochii se îndreptau spre Constantin Nazarie. A refuzat însă mereu orice propunere, socotindu-se prea umil pentru această treaptă. Ce pildă vie, vrednică numai de un sfânt, ca Sfinții Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur sau Grigorie de Nissa! Ce cutremurătoare lecție pentru toți cei grăbiți să suie cu nesimțire în treptele de conducere ale Bisericii!”

Să mai adaug un amănunt: pe toată durata mobilizării (1916-1921), a refuzat salariul de Protopop al preoților de armată (colonel asimilat), rămânând doar cu salariul de profesor universitar.

Datorăm preotului Constantin Nazarie cinstirea noastră deplină, azi și totdeauna! ■

**Comandor (r) prof. univ. dr.
Aurel PENTELESCU**

Domnul colonel în retragere Constantin Bostan, din București, ne-a adus câteva pagini pentru "Eroul din familia mea".

Născut la 4 februarie 1920, în comuna Hudești, județul Botoșani. A luptat pe frontul celui de-al doilea război mondial. A fost sergent, comandant de grupă în plutonul 1, compania anticar din Regimentul 29 Infanterie Dorohoi.

A fost încorporat la 20 februarie 1942 în Regimentul 29 Infanterie, care se înapoiase de pe front pentru refacere, după luptele grele duse în anul 1941 pe teritoriul Basarabiei și în Transnistria, până la Odesa. După perioada de instrucție individuală a fost trimis, împreună cu locotenentul Alexandru Mironescu, comandantul de pluton, la Școala specială de la Regimentul 12 artilerie Sadagura. În octombrie 1943, regimentul a plecat pe frontul din Basarabia. Compania anticar a fost cartiruită, împreună cu batalionul 1, în comuna Stroești. După o lună au revenit în garnizoana Dorohoi, fiind cazați la o școală evreiască din oraș. Batalioanele 1 și 2 au fost cartiruite în comuna Broscăuți, iar batalionul 3 - în Trestiana.

În 8 ianuarie 1944, regimentul a început mobilizarea și concentrarea rezerviștilor. Pe la sfârșitul lunii februarie, regimentul a primit ordin de deplasare în Transnistria, unde acționau detașamente de partizani, care terorizau populația civilă din zonă. Sergentul Atitiene a plecat în 26 februarie, cu primul eșalon, în care erau comanda regimentului și batalionul 1. Au debarcat în gara Moghilev, de unde au pornit în marș, pe jos, până în satul

Plutonierul Gheorghe Atitiene

Cernevți. Aici a fost organizată o poziție de apărare la marginea satului. Despre primul atac al partizanilor, sergentul avea să noteze peste ani: «Într-o noapte am fost atacați prin surprindere de partizani, care acționau în zonă cu multă îndrăzneală, fiind informați că se apropie trupele sovietice. Lupta a fost scurtă, dar crâncenă. Din rândurile noastre au căzut câțiva soldați iar trei subofițeri și mai mulți soldați au fost răniți. Partizanii au pierdut 47 de oameni și 10 cai. Această apariție neașteptată a partizanilor ne-a obligat să luăm măsuri severe de siguranță pentru a nu mai fi surprinși. Batalionul 1 a primit ordin să acționeze pentru nimicirea unui grup de partizani care s-a adăpostit într-o pădure la nord de satul Ivascăuți, misiune îndeplinită cu succes. Întrucât frontul se apropia de zona noastră am început să ne retragem către Moghilev, ocupând poziții succesive de apărare împreună

cu un batalion din regimentul 7 Vânători. Situația se anunța din ce în ce mai grea. În cursul nopții de 12 martie 1944 se deplău sau mai bine zis fugeau către Moghilev coloane germane auto și hipo, care se retrăgeau din Ucraina. Ca urmare, în după-amiaza zilei de 13 martie ne-a grupat în cadrul regimentului și am început să ne retragem către Moghilev. Când am ajuns la Nistru, era mare aglomerație de trupe germane și române care voiau să treacă podul spre vest. Batalionul 2 din regimentul nostru a primit ordin să organizeze apărarea la est de Nistru, pentru a permite trupelor să se retragă în siguranță. Trupele sovietice au atacat puternic pozițiile noastre. Am fost nevoiți să ne retragem în Basarabia.

La câteva minute după ce am trecut podul am auzit o explozie. Când m-am uitat înapoi, am văzut bucățile de pod cum săreau în aer, împreună cu soldații care se înghesuiau să treacă dincoace. Am avut mare noroc. Unii spuneau că podul a fost aruncat în aer de partizanii ruși, dar după aceea am aflat că nemții l-au distrus cu dinamită ca să nu treacă trupele sovietice. Mi-am făcut cruce și i-am mulțumit lui Dumnezeu că m-a salvat de la moarte. Câteva plutoane au rămas la est de Nistru. Soldatul Bordeianu Dumitru, care era pe pod, a căzut în apă, dar s-a agățat de o grindă și cred că numai printr-un miracol

a ieșit la mal, scăpând cu viață. Și sergentul Simion Constantin a trecut pe sloiurile de gheață care se scurgeau la vale și a ajuns cu bine pe mal. Printr-o minune a scăpat și sergentul-major Sofronescu Gheorghe, comandant de pluton din Compania a 3-a, consătean cu mine, care s-a agățat de balustradele rupte ale podului și a reușit să ajungă pe malul basarabean al Nistrului, deși toți credeau că a murit sau a fost luat prizonier.

La vest de Nistru ne-am organizat pe o colină de apărare în care am stat câteva zile. Compania noastră anticar, care înlocuia artileria, a executat trageri directe cu tunurile asupra trupelor rusești de peste Nistru, care își organizau pozițiile de plecare la atac. Au fost nimicite câteva cuiburi de mitraliere. Ai noștri au început retragerea. Rușii au trecut Nistru cu forțe numeroase de infanterie și care blindate. Am trecut Prutul pe pontoane la Manoleasa și am continuat marșul, prin Săveni, spre Botoșani, unde am ajuns într-o seară cu burniță. După o noapte de odihnă am continuat să mășăluiim spre Dolhasca, unde am ajuns după câteva zile și am organizat o poziție de apărare pe calea ferată. Rușii ne-au ajuns din urmă și ne-au atacat puternic, forțându-ne să ne retragem spre Lespezi, unde am rezistat câteva zile. Din nou am fost nevoiți să ne repliem spre Pașcani, unde era cât pe ce să fim încercuiți de inamic, dar am scăpat printr-o luptă pe viață și pe moarte, condusă chiar de comandantul regimentului. De la Pașcani ne-am retras până în comuna Dragomirești, din județul Neamț, unde am organizat o apărare puternică și am stat

aproape toată vara. Aici am fost inspectați de mareșalul Ion Antonescu, care a decorat câțiva ofițeri și trupă. De la Dragomirești ne-am deplasat în marș forțat către Bacău. Era în 19 august 1944.

În noaptea de 23 august am aflat că s-a încheiat armistițiul cu rușii și credeam că am scăpat de război. În dimineața de 24 august am început din nou marșul. Înaintam foarte greu din cauza unei ploii torențiale, a drumului desfundat și a oboselii. Când am ajuns în comuna Valea Seacă, pe timpul unui repaus, când ostașii se odihneau pe partea din dreapta a șoselei, pe marginea unui pârâu, a venit un ofițer rus și ne-a spus că trebuie să predăm armele și să ne încolonăm, să mergem spre front. Sergentul-major Sofronescu Gheorghe, care era încheietor de pluton, frate cu soldatul Ion Sofronescu, amândoi din comuna Hudești, ne-a sfătuit că ne mergem încolonați așa cum au spus rușii, pentru că vom pleca cu ei pe front. Eu n-am crezut că rușii se vor ține de cuvânt și am fugit din coloană printr-o porumbiște, profitând de faptul că nu erau santinele. Am mers câteva zile de unul singur, ocolind satele pe unde treceau trupele rusești. Am făcut rost de niște haine civile și, așa, am ajuns acasă. Frații Sofronescu au mers în coloană, dar rușii, în loc să-i ducă pe front, i-au îndreptat spre Iași, i-au trecut Prutul și i-au luat prizonieri. Eu am stat ascuns câteva zile acasă și am avut norocul să scap și de poliția rusă care cerceta prin sate. Când s-au liniștit lucrurile, în septembrie, am plecat la Regimentul 3 Dorobanți din Slatina, cu care am auzit că s-a contopit Regimentul 29 Infanterie.

Aici am dat o declarație despre cele întâmplate. După ce am stat 15 zile în carantină, am fost repartizat la Compania 7 marș și, împreună cu doi consăteni, caporalul Bostan Constantin și soldatul Pușcașu Gheorghe, am plecat pe frontul de vest. Am mers cu trenul până în localitatea ungară Rimos Kosebety, la vest de Oradea. De acolo am pornit în marș pe jos spre Tisa. Am trecut pe un pod de vase, am ajuns în Debrețin și de acolo în Colnice, din Cehoslovacia. Cât am străbătut Ungaria nu puteam să fim cartiruiți la locuitori fără poliția lor civilă. Oamenii erau foarte răi la suflet, spre deosebire de cehoslovaci, care erau prietenoși și ne puneau la dispoziție tot ce puteau, în condițiile grele în care trăiau și ei din cauza războiului. Din Cehoslovacia am trecut în Austria și am cantonat în pădurea Trencin. După câteva zile ne-am încolonat și am început marșul către țară. Se terminase războiul. Pe timpul marșului am fost controlați mereu de ruși. După aproape două luni am ajuns la Oradea. Am defilat cu bucurie că s-a terminat războiul și eram învingători. Atunci încă nu știam ce ne va aștepta acasă.

La Sânicolaul Mare am avut o zi de odihnă. Atunci am dat o telegramă domnișoarei Cheptănaru Elena (viitoarea mea soție), în care am anunțat-o că am sosit cu bine în țară și sunt sănătos..."

Aici se încheie povestea de război a sergentului Gheorghe Atitiene, socrul meu, care a trăit până la vârsta de 96 de ani, în satul Hudești, județul Botoșani. ■

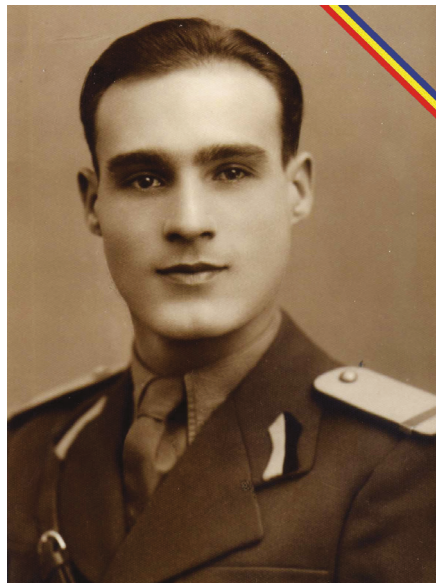
**Colonel (r)
Constantin BOSTAN**

Tatăl meu, ofițerul și dascălul de școală

Închin aceste rânduri memoriei tatălui meu, Toma A. Leoveanu, fost ofițer și profesor, director de școală. S-a născut la 2 octombrie 1912, în comuna Georocul-Mare, județul Dolj și s-a stins din viață la 23 iunie 2005, în Brașov, în mijlocul celor dragi. A fost mezinul unei familii de țărani modești și săraci, Andrei și Stanca Leoveanu, care au adus pe lume cinci copii: Tudor, Nicolae, Anghel, Maria și Toma.

Începe școala gimnazială în comuna natală, sub îndrumarea învățătorului Ioan Petrescu. În anii 1928-1929 lucrează ca băiat de prăvălie la firma fraților Eschenasy Filip, din Craiova. Cu banii câștigați își plătește taxele școlare și cursurile Școlii de Comerț din Craiova.

Anii 1930-1932 îl găsec ca elev la Școala Superioară Comercială din Craiova. Un oltean exigent și ambițios, disciplinat, dornic de o carieră militară, se înscrie în 1935 la Școala Superioară de Ofițeri Ploiești. Armata l-a călit pentru greutățile ce aveau să vină. La 1 septembrie 1939 este avansat la gradul de sublocotenent și este repartizat la Regimentul 5 Artilerie Antiaeriană, cu care participă pe frontul de est. Potrivit Dosarului 42/1942, din Fondul de Arhivă al Brigazii 5 Artilerie Antiaeriană, sublocotenentul Toma A.

*Toma A. Leoveanu
în grad de sublocotenent*

Leoveanu este decorat cu Ordinul "Coroana României", clasa V, cu Spade în grad de Cavaler, ordin acordat pentru devotamentul și munca de cadru militar activ în împrejurări și misiuni deosebite. Avansat în timpul războiului la gradul de căpitan, în anul 1946 a fost trecut în poziția de cadru disponibil, ulterior în poziția de rezervă prin **aplicarea Legii 433/1946**, cu referire la crearea cadrului disponibil al Armatei Române.

A fost, de fapt, o îndepărtare abuzivă din armată. Tatăl meu a iubit cariera militară și nu ar fi părăsit-o, sub nicio formă, din proprie inițiativă. Nevoit să-și caute un nou rost în viață, ca

să poată trăi, a lucrat, o vreme, ca simplu muncitor, la Fabrica de Bere "Dârste", Brașov, unde descărca și încărca lăzile cu sticle de bere, numai în schimburi de noapte, căci, ziua frecventa cursurile Academiei de Înalte Studii Industriale și Comerciale "Regele Mihai", simultan cu cele ale Institutului Pedagogic, din Brașov. A absolvit câte doi ani într-un an, fără să i se echivaleze anii de studii făcuți înaintea plecării pe front. Taxele școlare le-a acoperit din salariul mizerabil de salăhor ori de măturător în curtea Întreprinderii "Rulmentul" din Brașov și de muncitor necalificat, încărcător-descărcător de pământ cu roaba pe șantierul din zona "Timiș-Triaj".

A fost nevoit să-și vândă toate bunurile agonisite în cariera de militar: motocicletă, chiar și hainele, ca să-și poată susține Licența la Academia Comercială, din Brașov, în octombrie 1948, iar la Institutul Pedagogic, în decembrie 1948. Susține Teza de Doctorat în Științe Juridico-Economice, în anul 1948-1949, având profesor coordonator de lucrare pe distinsul și remarcabilul Prof. Univ. Dr. Gusti Tătaru.

În 24 iunie 1955, i se impune, prin ordin scris, prezentarea la Cercul Militar Zonal Brașov pentru predarea de urgență și necondiționată a ordinelor și distincțiilor militare primite pe front, între care Ordinul "Coroana României" cu Spade în Grad de Cavaler, brevetul de pilot de război și un ceas cronometru pentru pilotaj. Ordinul "Coroana României" l-am recuperat de la

*Secvențe din
viața căpitanului
Toma A.
Leoveanu.*

Monetăria Statului din București, în vara anului 2007, la doi ani după decesul tatei, fără ca acesta să le mai poată vedea și a se bucura de ele. Brevetul de pilot de război a fost distrus după predare și nu a mai putut să fie

recuperat, nu s-a putut obține duplicatul lui sau altă copie a documentului.

Epurarea a fost dictată și motivată de politica partidului comunist de a elimina din armată "elementele ostile,

incomode, disidente". Campanii de prigoană și represiune au fost îndreptate împotriva grupurilor sociale, cu precădere asupra intelectualilor din armată, ofițeri de elită ai armatei române, care nu erau de acord cu politica dictată și impusă de Moscova. Armata era o entitate patriotică, o entitate de bărbați puternici și dârji, dedicați cu trup și suflet pentru integritatea granițelor țării, pentru independența neamului, pentru profesia nobilă a carierei militare. Să fii militar este o mare mândrie! Să-ți aperi țara și glia străbună este cea mai mare onoare. Aceasta este credința și convingerea în care a fost crescut, educat și format și colonelul Toma A. Leoveanu.

Acest moment dureros a lăsat urme adânci. Despre anii aceia, despre drama pe care a trăit-o cu decență, demnitate și onoare, tatăl meu avea să lase câteva mărturii scrise. Sunt trăiri, emoții și dureri înăbușite, pe care le-am descoperit târziu, dar încă devreme, aș spune, și care m-au ajutat să-mi cunosc cu adevărat tatăl, să-i înțeleg suferința. Din aceste rânduri se înalță statuia tatălui meu, a unui om cu un imens spirit de sacrificiu, un ofițer și un dascăl clădit în timp cu multă migală, răbdare, tenacitate, talent și rafinament pedagogic. ■

Dr. Ionuț Horia T. LEOVEANU

Precizare: În România Eroică nr. 52, p. 57, rândul 4 va continua astfel: războiul se terminase de trei ani, el nu se întorsese acasă. Mama nu știa nimic de soarta lui.

DOSAR

Revoluția Română

An aerial photograph capturing a massive, dense crowd of people gathered in a city square, likely Timișoara, during the Romanian Revolution of 1989. The crowd fills the lower two-thirds of the frame, with many individuals holding Romanian tricolor flags. In the background, grand, classical-style buildings with arched windows and a prominent dome are visible under a clear sky. The overall scene conveys a sense of large-scale public demonstration and historical significance.

DOSAR

1116 morți

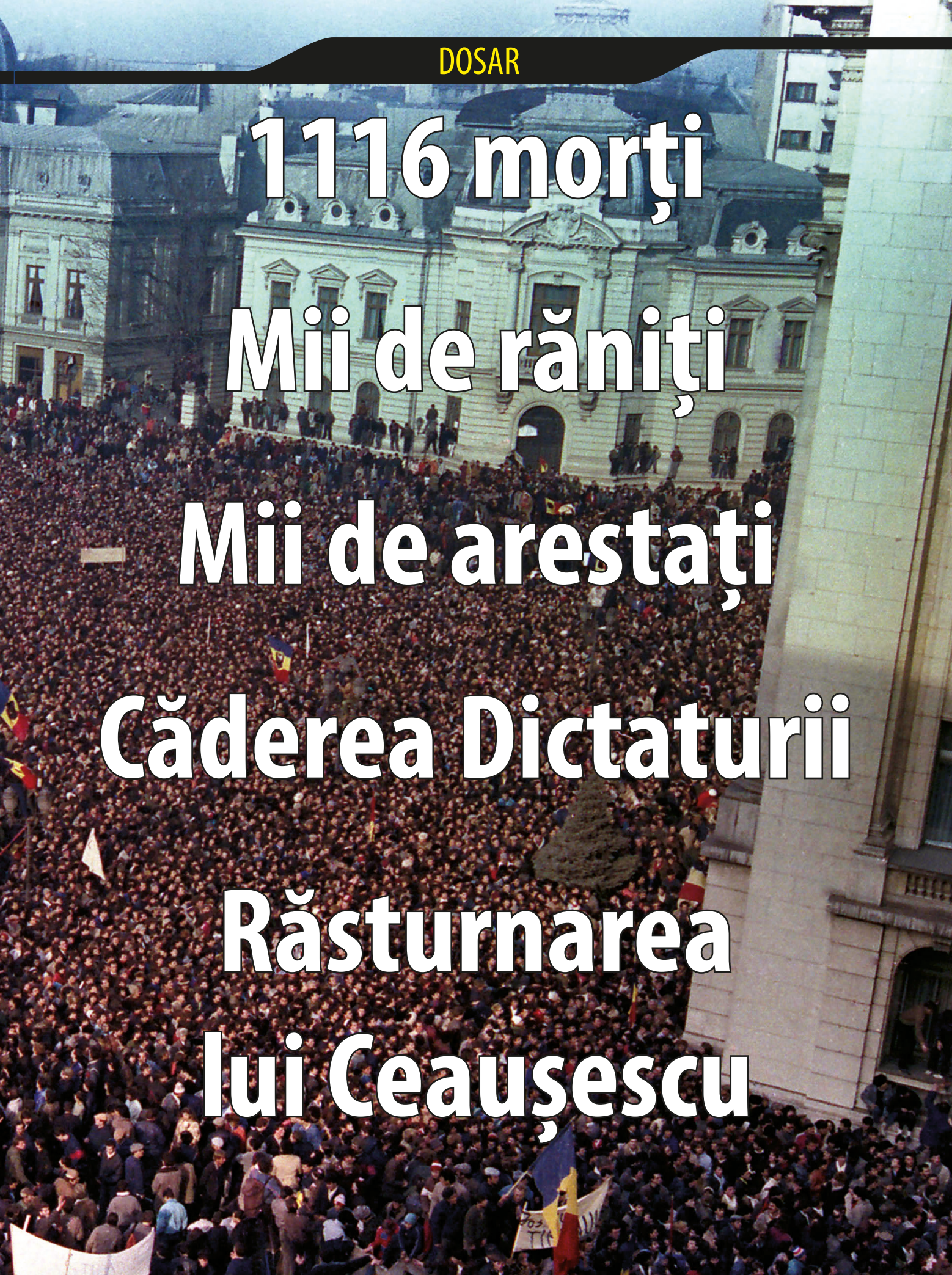
Mii de răniți

– Mii de arestați

Căderea Dictaturii

Răsturnarea

lui Ceaușescu

Claudiu Iordache

Uneori Istoria devine prietena popoarelor mici! Timp de aproape un veac, Istoria a oferit României darul *României Mari* și *Revoluția din Decembrie 1989*! Dar în urma acestor două pagini glorioase s-a așternut deșertul decăderii unui stat ce ieșise miraculos mai extins decât fusese! Trecutul acesta, însă, ne mai amintește, din când în când, că libertățile de care ne bucurăm se datorează sângelui vărsat de semeni de-ai noștri într-un Decembrie 1989! Numai că românii ieșiți atunci în stradă n-aveau de unde să știe că izgonind un dictator aveau să-l înlocuiască cu un Regim revenit din timpurile întunecate din care abia evadaseră! Perioada interbelică a fost considerată *epoca de aur* a istoriei moderne românești. A existat o *România Mare*, a existat o Constituție, un Monarh, partide, scrutine... Se ignoră, astăzi, că ea a câștigat războaie pe care în bună parte le-au pierdut alții, că a primit daruri teritoriale, că i-a făcut pe mulți români din provinciile recuperate să se teamă chiar de România, fiica norocoasă a Primului Război Mondial!

Perioada interbelică s-a dovedit mai degrabă o butaforie vremelnică a unui stat netrainic care nu a luat foc decât atunci când cei puternici au ajuns să se împiedice de el! România încă feudală a veacului XX s-a amăgit că poate mima modernitatea! De bine, de rău, politica de la București a ascuns cât a putut uzura tot mai pronunțată a sistemului ei de supraviețuire. Iar când Marile Puteri au înțeles că dacă le bați românii în poartă li se dărâmă casa, au intrat în ea

oameni în Parlament, Guvern și alte instituții ale statului convalescent, formând rapid primele trusturi de presă, primele televiziuni, primele bănci, primele societăți comerciale, având drept scop înstrăinarea avuției naționale, lansându-se fără scrupule în cursa îmbogățirii cu orice preț și capturând puterea profundă a statului postcomunist. I s-au opus, timid, partidele foștilor deținuți politici, eliberați în primele zile ale Revoluției,

Adevăruri amare

și au ocupat-o! Și în 1916, și în 1941 și în 1944... Și astăzi! Am putea numi România în care trăim, la rândul nostru, o *țară sub ocupație!*

În decembrie 1989 a fost doborâtă o dictatură discreționară ce părea de neclintit! Și asta în doar câteva zile! Zile și nopți în care românii s-au simțit liberi! Liberi să o ia de la capăt, liberi să reconstruiască, liberi să înceapă o nouă istorie! Au urmat explozii de euforie neîngrădită! Dar românii n-au fost atenți la cei ce se pregăteau, a câta oară, să le confiște puterea! (Nici astăzi nu sunt!) Ceaușescu mort, totul ar fi trebuit să vină de la sine! În anii ce au urmat, o putere politică eterogenă, precară, șovăielnică a încercat să dea un curs timid de normalitate! Însă dezastrul era în pântecul ei! Fosta Nomenclatură, fosta Securitate, păstrătoare ale tainelor regimului trecut, au pătruns cu ușurință în sistemul politic, infiltrându-și

consolidate cu oameni din disporea anticomunistă și infiltrate, la rândul lor, de agenți ai Securității! Iar crizele politice s-au succedat cu violență, până la epuizarea puterilor statului de a mai controla România. Le-au urmat mineriadele, orchestrații fatale ale destrămării ideii de solidaritate națională, guvernele succesive, din ce în ce mai compromise, scufundarea și mai accentuată în **tranziția regresului...** Ce a mai avut, atunci, de ales românul de rând între oligarhia neo-comunistă și reîmproprietărirea abuzivă a unui trecut dispărut, între capitalismul nomenclaturist și un *restitio in integrum* monstruos, decât să se resemneze?

Efectele se resimt astăzi. Refuzul orb, dezabuzat, de a mai crede în ideea existenței unei revoluții adevărate, capitularea înaintea unei manipulări totale, abandonarea drepturilor și libertăților omului redevenit pentru scurt timp liber!

Un sfert de secol după Revoluția Română, participanții meritoși la răsturnarea Regimului Ceaușescu, copleșiți de infiltrarea masivă a impostorilor (a celor care încă n-au fost goniți de pe crucea martiriului!) sunt huliți, românii își părăsesc cu miile țara pentru a-și găsi norocul în altă parte! Le-a mai rămas celor rămași suferința, resemnarea, ori a tot mai fidele laude de sine! *Românul frumos, mândru că sunt român, am avut norocul să fiu român, toate astea, laolaltă cu optimismul nătâng și refuzul crâncen de a se recunoaște în eșecurile propriilor trăiri, în țara cu cele mai slabe performanțe statale din Europa!*

“Suntem bolnavii Europei. Pe primele locuri în UE la boli grave.

- locul 3 în topul european al țărilor cu cea mai mare rată de mortalitate cauzată de bolile cardiovasculare

- locul 30 din 30 de state europene în ceea ce privește accesul pacienților cu hepatită la tratament și servicii medicale specializate și locul 1 la prevalența hepatitei C, cu circa 600.000 de români infectați, dintre care 90% în fază cronică

- locul 1 în UE la prevalența tuberculozei, denumită și „boala sărăciei”

- în primele 10 state europene cu cea mai crescută incidență a infecțiilor cu transmitere sexuală, cu un milion de cazuri de persoane infectate

- locul 7 la numărul deceselor cauzate de HIV-SIDA, cu 0,6 decese la sută de mii de locuitori. “ Capital, nr. 40, 2013

“Un raport OCDE ne situează

pe locul doi, după chinezi, în rândul statelor care trimit emigranți spre Occident. Numărul persoanelor care au emigrat din România, în 2011, către statele OCDE, a fost de 310.000”

Oficiul pentru Migrație al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, 2013

“Bucureștiul este, de ani de zile, cel mai poluat oraș din Uniunea Europeană, conform statisticilor oficiale europene. Este și orașul în care s-au tăiat, de la Revoluție până în 2006, peste 1 milion de arbori, și încă alte 2 milioane în pădurile din afara Capitalei – un adevărat atentat la sănătatea publică! Și încă nu cunoaștem cifrele dezastrului la nivelul anului 2016! Tăierea copacilor, milionul de mașini într-un trafic sufocant, betonarea în dușmănie a suprafețelor verzi, încălcarea legii pe șantierele de construcții, sunt doar câteva dintre cauzele pentru care în aerul Bucureștiului există 38 de micrograme de particule de poluare pe metru pătrat de aer, adică de aproape 4 ori mai mult decât limita maximă admisă de OMS. Această realitate are efect direct asupra sănătății locuitorilor Capitalei României, în primul rând copiii și vârstnicii.”

“Românii sunt codași la citit și “campioni” în topul populațiilor cu cei mai mulți analfabeți. Peste 40% dintre adolescenți nu știu să citească și o treime dintre tinerii din România nu citesc niciodată literatură, potrivit unui raport al Comisiei Europene care demonstrează că România este ultima țară din Uniunea Europeană în ceea ce privește

gradul de alfabetizare.”

“4,3 milioane de români locuiesc la nivelul Evului Mediu, în case făcute din paie sau chirpici, arată datele centralizate de INS la Recensământ.”

“România se situează, detașat, pe primul loc în Uniunea Europeană în ceea ce privește rata de sărăcie a copiilor. Aceasta este de 1,3 ori mai mare decât în Bulgaria, și de opt ori mai ridicată decât media celor mai mari patru țări ale UE.”

UNICEF - 2014

“Avea în întregii României a scăzut cu 36% în perioada iulie 2011-iunie 2012, cel mai abrupt declin din lume ca procent.”

Studiu al băncii elvețiene Credit Suisse, 20 august, 2014

“În ultimii 3 ani s-au furat peste 1,6 milioane de metri cubi de lemn din păduri.”

Curtea de Conturi, 2014

“Am început prin a spune ‘nu ne vindem țara’, apoi am vândut tot. Nu a existat nici o politică coerentă, nici o competență sau un interes național al guvernelor de după 1990.”

Cristian Pârvan, secretar general al Asociației Oamenilor de Afaceri

“Peste jumătate dintre copiii români (51%) trăiesc sub spectrul sărăciei, iar unii chiar în sărăcie extremă, care le limitează dreptul la creștere și dezvoltare fizică normală, arată World Vision România. Situația este mult mai rea la sat, unde locuiesc 74% dintre copiii săraci ai României și unde sărăcia este citată ca

principala cauză a abandonului școlar.

„Situția copiilor din mediul rural este disperată”, susținea la finele anului trecut Philip Alston, raportorul special ONU pentru sărăcie extremă și excluziune socială. Acesta menționa că riscul de sărăcie pentru copiii de la țară este de trei ori mai mare decât pentru cei din mediul urban, iar situația se înrăutățește de la un an la altul. Dacă în 2012 unul din 10 copii din zonele rurale a declarat că se culcă flămând, în 2014 această rată a crescut la 1 din 8 copii, conform unui studiu realizat de World Vision România și Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. În același timp, Raportul Parlamentului European arată că în privința sărăciei copiilor România conduce detașat, cu 51%, urmată de Bulgaria, unde 45,2% dintre copii se află în risc de sărăcie.”

„Românii sunt națiunea în care celelalte țări europene au cea mai puțină încredere, potrivit unui sondaj Reader's Digest, care arată că țara noastră depășește în acest clasament negativ Iranul și Rusia. Națiunile în care respondenții au declarat că au cea mai puțină încredere sunt românii (74% nu au încredere în noi), urmați de iranieni (72% procent de neîncredere) și de ruși (în care 70% dintre respondenți nu au încredere). Cea mai mică încredere în români o au cetățenii din Austria, Slovenia și Elveția.

„Dacă o luăm pe cea directă, există tendința naturală de a credita cu mai multă încredere pe cei care arată mai bine, sunt mai bine îmbrăcați, se spală, au maniere alese, sunt mai bine

educați. România stă rău la toate aceste capitole: avem mai puțini indivizi cu educație superioară decât aproape oriunde în UE, abandonul școlar prematur este enorm în comparație cu media UE, avem mai puțin acces la apă curentă decât oriunde în UE, suntem mai săraci decât oricine, exceptând bulgarii.”

Bogdan Voicu, sociolog la Institutul pentru Calitatea Vieții (ICCV)

„Bine ați venit la București, capitala României, centru economic al națiunii și oraș unde bogații au devenit tot mai bogați și săracii tot mai săraci. În baza datelor transmise de ultimul raport al Eurostat, 28,5% din populația României (circa 6 milioane de locuitori) se află astăzi într-o stare de sărăcie materială și trăiește lipsită de resurse esențiale supraviețuirii. Potrivit estimărilor Fundației Parada din București, numai în capitală circa 5.000 de adulți și 2.000 de copii supraviețuiesc pe străzile orașului într-o situație alarmantă și de extremă degradare.”

La Repubblica, 2016

„Avem cea mai mare inegalitate socială din Uniunea Europeană!”

Valentin Lazea, economist șef BNR, 2016

„Mă îngrijorează foarte mult datele referitoare la sărăcia în rândul copiilor. 52% dintre copiii din România se află la limita sărăciei sau sunt expuși riscului de sărăcie. 75% dintre copiii săraci locuiesc în mediul rural. Rata mortalității infantile este cea mai mare din Uniunea Europeană, de

2,5 ori mai mare decât media UE, iar riscul este de 4 ori mai mare în cazul copiilor romi. Avem 60.000 de copii încadrați în sistemul de protecție socială, din care aproape 20.000 la acest moment trăiesc în sistem rezidențial. 5.000 de copii intră în sistemul de protecție socială anual, în principal din cauza sărăciei, a lipsei mijloacelor de familie, a violenței din familii”.

Corina Crețu, comisarul european pentru politică regională

Asta e! Pentru a doua oară într-un secol tulburat, România modernă pierde Puterea asupra Ei însăși! Așa a fost să fie? Nu cred! Cei ce au împins românul postdecembrist să aleagă între două timpuri epuizate, trecute, știau că-i pot ascunde drumul spre propriul viitor! Un drum de care, astăzi, este tot mai departe! **Dar adevăratul eșec al Revoluției Române este chiar această rătăcire gravă de la cursul destinului său!** Trăim într-o țară a adevărilor amare, a unei Românie care aproape că nu mai are viitor! Prea puține mai depind de ea! Rateurile se succed tot mai frustrante, tot mai costisitoare. Poporul suferă, anesteziat, privind cum sunt închise spitalul și școala! Dar Dumnezeu e îngăduitor! Iat-o, chiar așa cum este, îndatorată, depozitată, înstrăinată, tot mai depopulată, la 26 de ani de la Revoluția ei, Dumnezeu o suportă! De-ar fi să ne trezim la vreme! De-ar fi să-L ajutăm un pic. E datoria noastră, cea din urmă, române postdecembrist! ■

Claudiu IORDACHE

Părerea și Revoluția

A fost sau n-a fost revoluție în decembrie 1989? Aceasta este întrebarea pe care și-o pun încă mulți dintre noi, cu sau fără rea credință. Dar răspunsul? În funcție de interese. Există istorici care nu contestă realitatea și complexitatea aceluia eveniment, încercând să ne ofere, la distanța de peste un sfert de secol - insuficientă, încă, pentru o poziție eliberată total de subiectivism - o imagine cât mai deslușită și logică a ceea ce a fost.

Cele mai multe judecăți, emise de multitudinea de analiști și experți ce mișună de-a valma prin spațiul mediatic și cultural, sunt păreri. Ele, însă, au în spate, de cele mai multe ori, alinierea politică, iar revoluția și ceea ce s-a întâmplat imediat după revoluție devin arme de atac în luptele electorale. În campaniile generale se agită dosarele, procurorii aliniați își ascut condeiele, liderii politici din partea dreaptă simt nevoia

acută să fie pedepsiți vinovații. Vinovații se insinuează că nu pot fi alții, decât cei din stânga. Ei sunt urmașii ascunși, mascați, deghizați ai comuniștilor căzuți la pământ în decembrie, și care vor neapărat puterea, nu pentru poporul care așteaptă o conducere decentă și loială, ci pentru a netezi drumul înțelenit spre o Rusie rămasă încă roșie, chipurile!

Răutatea aceasta este o prostie. Dincolo de încrâncenarea dogmatică în teoria comunistă a unor lideri, România de până la revoluție nu era pro-rusă și respingea experiențele lui Gorbaciov, nu era nici pro-capitalistă, ci pro-naționalistă. Probabil această amintire potențează și astăzi respingerea unui curent naționalist autentic în politică.

Când se transmitea în direct la televiziune o revoluție, străinătatea avidă de senzațional susținea fără rezerve că România trece printr-o revoluție sângeroasă similară celei din Franța secolului al XIX-lea. Doar unii dintre liderii importanți ai lumii știau ce intenții se ascund în spatele fațadei revoluționare și ce planuri de reorganizare politică a Europei s-ar cuveni (sic!) puse în aplicare.

“Europa liberă”, acreditată cu emfază ca fiind singura voce autentică, singura legătură credibilă între România pitită după cortina de fier și Occident, avansa cifra impresionantă a victimelor, înainte ca cineva să le numere. Desigur, 60 000 de oameni uciși de forțele de represiune, de armata din zonă care trăgea cu tunurile și rachete în orașul Timișoara, era de natură să te revolte. De fapt, postul emitea “de la fața locului”, estimarea pierderilor programate în planul de dezmembrare a României, un stat prea mare - se considera - și creat artificial după Trianon - șifonând în mod evident orgoliile din imperiile destrămate.

Dezinformarea aceea mergea mână în mână cu autismul oficial, care dădea vina pentru dezordinea din vest doar pe grupările de golani și pe agențiile străine, și

mai apoi, după fuga perechii prezidențiale, cu propria noastră televiziune. Europa liberă și corespondenții din țară își amplificau informațiile-păreră în strania cutie de rezonanță a Televiziunii Române.

Cei ce nu s-au lăsat împușcați sau nu împușcau ei pe cineva se uitau uimiți și neîncredători la televizorul alb-negru și înghițeau tot ce se livra.

Minți binevoitoare au servit argumentele. Cadavre de bătrâni, femei și copii scoase din morgă își afixau tăieturile de la autopsie punându-le în cărca Securității pe post de atrocități fără seamăn.

Desigur, Securitatea nu a fost chiar fată mare, chiar dacă ni se tot spune că a fost altfel. Mulțimea de "istorici" și experți ce gravitează în jurul serviciilor secrete, care provin sau nu din interiorul lor, nu mai prididește să ne convingă, aproape cu succes, că ei, cei care ar fi trebuit să descopere și să anihileze diversionile și pe diversioniști, își puseseră puștile în rastel, lustruite și unse, să fie dovadă pentru istorie. Nici nu știm de ce a fost închis șeful lor, când ei se uitau prin gura țevilor spre viitorul comunist al patriei, ori stăteau pe ici-colo cu mâinile în buzunare. Unde, nimeni nu știe! Știm doar că din unele buzunare, neidentificate desigur, au ieșit gloanțe adevărate care au nimerit în ceafa sau fruntea soldaților armatei masați pe străzi și în piețe să bareze revoluția.

Și ce să vezi. Ei, soldații și

ofițerii, sunt vinovați de toate victimele din revoluție. Ei purtau uniforme, aveau arme, erau în formație... Logic, nu?

Am auzit chiar ofițeri - experți în revoluție - susținând această idee, nu știu cu ce argumente care ar rezista dincolo de seducția alinierii la părerile de dreapta. Armata a făcut victime, dar sunt victime și în rândul ei. Nu toate sunt accidente. Nu soldații trăgeau de prin podurile caselor și de prin apartamente izolate, posibil case conspirative, în camarazii lor din stradă și în oamenii civili.

Semidoctii cu ștaif ne spun cu emfază că a fost o "lovitușie", că știu ei că n-a fost revoluție din moment ce s-a produs o lovitură de stat și n-au ocupat scaunele conducerii cei ce împingeau în ușile Comitetului Central. Așa o fi!

Dar mă gândesc că nici regele Franței nu a mers de bunăvoie la eșafod și nici Napoleon n-a dărâmat Bastilia cu baioneta.

Revoluționarii în viață, cu adevărați și cu drepturi confirmate, nu pot spune că n-a fost revoluție. A fost! Unii au ajuns la fața locului după ce ea, revoluția, trecuse, dar acest lucru măcar nu i-a împiedicat să devină liderii revoluționarilor și să strige că revoluția a fost furată. Păi, o fi fost, dacă n-au mai găsit-o ei când au ajuns la fața locului, cine mai știe. Și mai e furată și acum, dacă nu li se recunosc meritele și nu li se dau drepturile legale și impostorilor ce pretind că s-ar fi jertfit ca să ne descătușeze.

Chestiunea că Iliescu, noul

lider de stat, ar fi organizat și declanșat, imediat după discursul din balconul C.C., diversionea până la executarea cuplului prezidențial, este o temă dragă multora dintre noi. O singură întrebare se pune. De unde a găsit el, un director de editură, o structură care să i se subordoneze imediat și să tragă bezmetică în populație, pentru a-l legitima? Apoi, toate agresiunile asupra armatei, care era de partea poporului revoltat, toate încercările de manipulare-dezinformare prin televiziune, prin telefonia specială, controlată de cine credeți?, ce explicație ar avea?

Am auzit că implicarea ocultă a forțelor străine ar fi doar o obsesie a noastră, a celor care mai credem în agenturile lui Ceaușescu. Eu încă nu cred că Occidentul, Rusia și alții de pe lângă noi au stat pe margine ca domnișoarele de onoare.

România, dincolo de prăbușirea comunismului, se dorea a fi dezmembrată, așa cum s-a întâmplat cu Iugoslavia mai târziu. S-au greșit mizele însă. Ele au funcționat perfect în Iugoslavia, pe când aici nu. Cauza esențială a nereușitei a fost unitatea armatei și conștiința ofițerimii care și-a dat seama că e singura garanție a unității naționale făurite acum o sută de ani.

Păreră mea e că a fost o revoluție, dar fără lideri, fără program și cu un steag găurit. ■

**General de brigadă (r)
Grigore BUCIU**

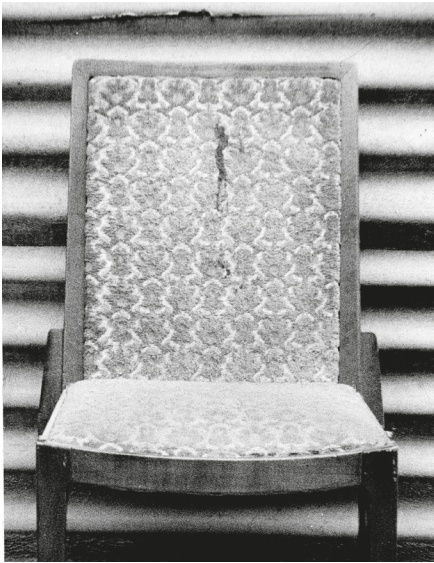
În luna iunie 1990, la șase luni de la sinuciderea generalului Vasile Milea, justiția militară nu știa cum a murit ministrul apărării naționale în decembrie 1989. De aici, legende cu duiumul. Contrariat, dezamăgit și indignat, după ce am găsit mobilierul din camera 621 a fostului sediu central al P.C. R. într-un depozit al armatei, de la Străulești, am realizat un serial, bazat pe interviuri luate ofițerilor aflați în preajmă, în ziua aceea, pe care l-am publicat în ziarul «Românul», sub titlul «Sacrificiul generalului Milea». Iată un fragment din acest serial.

Sacrificiul generalului Milea

Cu toate că, pentru cei care s-au aflat în preajma ministrului apărării naționale, lucrurile sunt clare și fără niciun echivoc în privința împrejurărilor în care a avut loc moartea generalului Vasile Milea, vom face, totuși, câteva precizări.

Astfel, camera 621 se află la etajul șase și are o singură intrare, în preajma căreia s-au

aflat atunci ofițeri și subofițeri din cadrul Ministerului Apărării Naționale. Aceștia, după cum ne-au declarat și nouă, n-au văzut nicio persoană străină, care să fi intrat în biroul respectiv. Pereții exteriori, prevăzuți cu ferestre, se află la câteva sute de metri față de clădirile cele mai apropiate și sunt situați deasupra acestora.

Scaunul pe care a stat generalul Milea în momentul în care s-a sinucis. Se văd pata de sânge și urma glonțului care a străpuns scaunul.

Așadar, era exclusă posibilitatea intrării cuiva prin alt loc decât pe ușă. Ceilalți doi pereți înlătură și ei această posibilitate, unul fiind comun și la camera ofițerului de serviciu, iar celălalt nu are nicio străpungere cu uși sau geamuri.

În acele momente tensionate, după ce a solicitat și a primit centura și pistolul, generalul Milea s-a aflat singur în cameră. A dorit să rămână singur și a rămas singur în fața propriei conștiințe. Ca militar, ca ministru și, înainte de toate, ca român. A preferat jertfa de sine pentru a salva onoarea armatei române. Și pentru a-și salva propriul popor de la un măcel îngrozitor și inutil.

Nu știm exact cuvintele cu care i s-a transmis ordinul pe care a refuzat să-l execute. Prin asociere, însă, le-am putea deduce. Pentru că, în stenograma zilei de 17

decembrie 1989, este consemnat acest avertisment dat de Ceaușescu: "Ce-au făcut ofițerii tăi, Milea, de ce n-au intervenit imediat, de ce n-au tras?... Știți ce ar trebui să vă fac, să vă pun în fața plutonului de execuție! Asta meritați, pentru că ceea ce ați făcut voi înseamnă pactizare cu inamicul! Ai făcut armata, Milea, așa se cheamă, nu?!"

Generalul Milea făcuse armata o viață întregă. Și știa sigur că, în orice ordin de luptă, primul punct îl constituie prezentarea datelor despre inamic. Acum însă era pus într-o situație pe care armata română nu o exersase la nicio aplicație tactică. De aceea, a și răspuns, printre pușinii de altfel, în acea ședință, cu claritate și demnitate: "Eu nu am înțeles că ați dat ordin să se tragă, am spus și mai înainte. De altfel, am căutat în noaptea trecută în toate regulamentele militare și n-am găsit niciun paragraf în care să se spună că armata poporului trebuie să tragă în

popor..."

Prin sacrificiul său, generalul Milea a determinat reacția firească a armatei în timpul Revoluției din decembrie 1989, aceasta contribuind hotărâtor la înlăturarea și la apărarea obiectivelor revoluționare. Prin jertfa de sine, generalul Milea a intrat în legendă ca erou al armatei și al poporului român.

La expoziția de heraldică deschisă la Cercul Militar Național, sub genericul "Simbolul, expresie a solidarității umane", am văzut prima medalie dedicată generalului erou Vasile Milea. În municipiul București, la Pitești și la Sibiu, numele său a fost atribuit unor străzi. Sunt toate acestea semne ale recunoștinței unui popor care și-a cinstit întotdeauna cum se cuvine eroii. Sunt semne ale nemuririi ostașului român, soldat sau general, care întotdeauna a fost "suflet în sufletul neamului său". ■

Colonel (r) Eugen BURGHELEA

Nicolae Ceaușescu: Ce-au făcut ofițerii tăi, Milea, de ce nu au intervenit imediat, de ce nu au tras?

.....
Știți ce ar trebui să vă fac, să vă pun în fața plutonului de execuție! Asta meritați, pentru că ceea ce ați făcut voi înseamnă pactizare cu inamicul!

Ai făcut armata, Milea, așa se cheamă, nu?!"

Milea Vasile: Eu nu am înțeles că ați dat ordin să se tragă, am spus și mai înainte. De altfel, am căutat în noaptea trecută în toate regulamentele militare și n-am găsit niciun paragraf în care să se spună că armata poporului trebuie să tragă în popor..."

(Din stenograma zilei de 17 decembrie 1989)

O diversiune dejuată

În timpul evenimentelor din decembrie 1989 eram șeful Transmisiunilor la Regimentul 64 Parașutiști, Boteni -Titu. Întrucât, la mobilizare, eram încadrat pe o funcție la un eșalon superior și primisem ordin ca cei aflați în această situație să rămână în cazarmă, comandantul regimentului, locotenent-colonelul Radu Cantuniari, a hotărât să preiau și sarcinile Șefului Biroului Operații și Pregătire pentru Luptă, deoarece șeful biroului fusese desemnat să însoțească unul din cele trei detașamente plecate în misiune. După pregătirea și trimiterea în misiune a acestor detașamente, una din atribuțiile care îmi reveneau era aceea de a ține legătura cu ele și a le asigura cele necesare pentru îndeplinirea ordinului primit.

Deoarece începuseră să vină tot felul de dezinformări telefonice, în afară de cele transmise prin televiziunea publică, comandantul a fost de acord, la propunerea mea, să interzicem orice legătură cu exteriorul din alt loc decât din biroul comandantului, de la un telefon la care răspundea un număr redus de persoane din conducerea unității. Fiind singurul telefon cu orașul (București), toți cei care erau chemați sau doreau să sune undeva vorbeau de la acel telefon. Într-o seară, cred că pe

24 decembrie, a sunat maiorul Ion Nicolae, care mi-a comunicat că în dimineața următoare va sosi la noi cu o subunitate de militari din trupele de securitate pentru a ne sprijini. După ce mi-am exprimat nedumerirea și i-am explicat că nu am cerut și nu avem nevoie de ajutor, acesta mi-a replicat cu o glumă pe care o folosea când eram colegi în Secția Parașutiști din Comandamentul Aviației Militare – nu ai ce face, domnule director, trebuie să te conformezi.

Am raportat situația comandantului, care a acceptat, considerând că eșalonul superior are mai multe informații decât noi și, probabil, de aceea a luat această hotărâre. În dimineața următoare, pe la ora 4, în biroul comandantului a venit comandantul regimentului de elicoptere, care era și comandantul cazărzii, colonelul Ioan Suciu, care ne-a spus să pregătim militarii pentru luptă, deoarece a primit informația că o subunitate de securiști se îndreaptă spre noi cu scopul de a cuceri aerodromul. I-am raportat atunci de discuția mea telefonică cu maiorul Nicolae. Colonelul Suciu m-a întrebat dacă sunt sigur că la telefon a fost maiorul Nicolae, pe care îl cunoșteau toți cei prezenți în acel moment în birou. I-am spus, atunci, gluma

pe care o făcea el cu mine. S-a hotărât că trebuie să fim pregătiți, urmând ca hotărârea să se ia pe loc, în funcție de cine coboară din primul autobuz.

Evident că din autobuz a coborât maiorul Nicolae, însoțit de comandantul subunității care, întâmplător, era coleg de academie cu comandantul nostru. Atunci s-a hotărât ca militarii să fie conduși la masă și să rămână în repaus deoarece nu aveam nevoie de ei la asigurarea pazei.

Comandantul subunității împreună cu direcționalul din partea Comandamentului Trupelor de Securitate și ceilalți comandanți de plutoane au fost invitați în biroul comandantului, la o cafea. În timp ce ne aflam acolo, a sunat telefonul. Am răspuns. La telefon era cineva, care s-a prezentat ca fiind generalul Ionescu (Șeful de Stat Major al Comandamentului Aviației Militare), care m-a întrebat dacă a ajuns detașamentul și mi-a cerut să-l dau la telefon pe maiorul Nicolae. După ce a terminat convorbirea, acesta m-a chemat afară și mi-a spus că a primit ordin să-i dezarmăm pe militarii de la Securitate, cerându-mi în acest sens un pistol mitralieră pentru a fi mai convingător. I-am explicat locul unde se afla un pistol mitralieră în încăperea, am intrat împreună,

el a luat pistolul mitralieră, eu am scos pistolul din toc, a strigat "Atențiune!", a armat ca să se vadă că este încărcat și le-a ordonat să predea armele. Aceștia au fost foarte surprinși și speriați, dar s-au supus. După ce am introdus armele în fișetul comandantului, am luat legătura cu comandantul Aviației Militare, generalul Iosif Rus, care ne-a spus să le dăm armele înapoi pentru că el știa de misiune și dacă nu avem nevoie de ei să-i trimitem în dimineața următoare la București. Seara am aflat de la

televizor despre măcelul de la Aeroportul Otopeni. Era cealaltă jumătate din această subunitate, care de fapt erau militari în termen care se instruiu ca radiotelegrafiști pentru unitățile trupelor de securitate, la o unitate din Câmpina.

Eram în biroul comandantului cu comandantul subunității și cu ofițerul lor coordonator de la eșalonul superior când am auzit vestea despre măcelul de la Otopeni. Aceștia au izbucnit în plâns.

Seara, târziu, i-am îndrumat să se odihnească în biroul meu,

unde aveam câteva saltele pe jos. Au acceptat cu condiția să-i încui în birou, urmând ca pentru orice nevoie să mă sune la telefonul interior.

Dezinformarea și scenariul pregătit pentru Aeroportul Boteni nu a funcționat în acest caz, dar nu puțin a lipsit să se producă o altă tragedie în acele vremuri tulburi. Probabil luciditatea, norocul, hazardul sau altceva au contribuit la rezolvarea fără incidente majore a situației. ■

**Colonel (r)
Gheorghe MATEESCU**

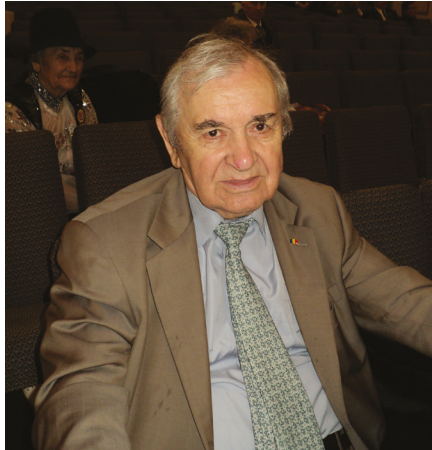
Monumentul Eroilor Revoluției, Otopeni

Un diplomat militar român la Budapesta

Colonelul Ioan Todericiu avea să fie cel de-al 12-lea atașat militar al României la Budapesta. El își începe mandatul în 1979, într-o perioadă în care structurile informative din exterior și din interior, inclusiv cele ale armatei, traversau un anotimp dur al reorganizării. După dezertarea generalului Pacea, sporește controlul Securității asupra Direcției de Informații din Marele Stat Major al Armatei, iar Secția Militară a CC al PCR nu mai aprobă trimiterea la post de noi atașați militari. Mulți dintre cei aflați la datorie au fost rechemați în țară, instituția fiind în prag de a fi desființată.

Un ultim lot de șapte atașați militari, între care și colonelul Todericiu, ajunge la datorie în primăvara anului 1979. Misiunea sa în Ungaria a avut o durată neobișnuit de lungă (11 ani), într-o perioadă marcată de deteriorarea continuă a relațiilor dintre cele două state. Colonelul Ioan Todericiu s-a achitat cu cinste de însărcinările sale, dovedindu-se un destoinic diplomat militar în relațiile cu armata ungară, al cărei partener eram în Tratatul de la Varșovia, alianță în care România, cum bine se știe, avea o poziție dizidentă, ce nu convenea Uniunii Sovietice și, deci, nici celorlalți membri... Păstrând o legătură bună, dar vigilentă, cu "aliații" unguri, cultivând cu egală considerație raporturi excelente cu atașatii militari ai tuturor statelor reprezentate în capitala ungară, atașatul

Ioan Todericiu

militar român, care a îndeplinit în a doua parte a misiunii sale, timp de cinci ani, însărcinarea de onoare de decan al corpului atașatilor militari, s-a bucurat de o reală prețuire în comunitatea diplomatică civilă și militară din R. P. Ungară.

Vreme de aproape un deceniu, cât am servit în cadrul Ambasadei României la Budapesta, ca atașat de presă și consilier cu probleme politice, drumurile noastre s-au intersectat zi de zi, colaborând în multe împrejurări, în verificarea unor informații sau în organizarea unor acțiuni protocolare ce implicau reprezentarea ambasadei și a Statului român.

Întotdeauna precis și riguros, dovedind o experiență profesională și cunoașterea realităților din țara de reședință,

colonelul Todericiu era un partener de nădejde, de dialog și de acțiune. Fiind un colaborator apropiat al celor trei ambasadori care s-au succedat la conducerea ambasadei noastre în deceniul deteriorării continue a raporturilor cu Ungaria, am putut constata că relația șefului de misiune cu diplomatul militar era mai mult decât oportună și au fost destule împrejurări în care informațiile atașatului militar se dovedeau mai consistente.

În decembrie 1989, atașatul militar a acționat pentru detensionarea unor situații periculoase, asumându-și în lipsa unor indicații din țară, decizii menite să evite implicarea părții române în provocări generatoare de confuzii periculoase (încercarea de a pune pe seama armatei române responsabilitatea pentru evenimentele de la Timișoara, atribuirea unor provocări ce s-au dovedit a face parte din războiul electronic etc.). Între acestea aș aminti decizia ambasadorului român și a atașatului militar de a se retrage de la ceremonia primirii președintelui SUA, George Bush, la sosirea acestuia în vizita oficială întreprinsă la Budapesta, în iunie 1989, gest de protest motivat de prezența

la locul ceremoniei a unui grup de cetățeni unguri purtând lozinci cu caracter iredentist. Aveam să aflăm recent că inițiativa plecării de la această importantă acțiune protocolară a aparținut colonelului Todericiu și a fost considerată cu suspiciune de conducerea ambasadei, temătoare că ar fi putut afecta relațiile româno-americane, deși motivul a fost explicat clar reprezentanților Protocolului ungar și ai Ambasadei americane prezenți la ceremonie. Ulterior, Bucureștiul avea să confirme corectitudinea gestului.

Într-un interviu acordat în urmă cu câțiva ani, remarcând valoarea informațiilor furnizate de atașatul militar Ioan Todericiu în contextul acțiunilor ce au precedat evenimentele din decembrie 1989, viceamiralul Ștefan Dinu, șeful Direcției de Informații a Armatei Române, la acea vreme, ținea să evidențieze că, în plan concret, acesta și atașatul militar de la Belgrad au avut un mare rol în informarea Centralei. Atașatul militar român la Budapesta a furnizat foarte multe date despre pregătirile din Ungaria și din alte țări membre ale Tratatului de la Varșovia pentru o eventuală schimbare de regim în țara noastră, Ungaria fiind mai interesată în aceasta. Rapoartele colonelului Ioan Todericiu despre pregătirile unor detașamente din unități ale armatei ungare pentru acțiuni de luptă în munți, ce puteau viza țara noastră, vecinii unguri neavând un relief muntos, sau

cele despre schimbarea unor dispozitive pe direcția frontierei cu România și crearea de grupe de observatori indicau evoluții defavorabile României venite din partea unui vecin și aliat din Tratatul de la Varșovia. Pe parcursul anilor, atașatul militar a informat, la fel ca și ambasada, despre accentuarea politicii naționaliste a părții ungare (presă, istoriografie, declarații ale unor politicieni) vizând Transilvania și minoritatea maghiară din România, urmărind discreditarea imaginii țării noastre. Convergența informațiilor noastre și verificarea lor cu terțe surse conduceau spre concluzii deloc fericite pentru partea română, doar că măsurile ce se impuneau întârziu să fie ferme și ele nu mai erau la latitudinea Biroului atașatului militar și nici a Ambasadei. De pildă, atunci când atașatul militar român sesizează că, la comemorarea de la monumentul generalilor revoluției ungare de la 1848, de la Arad, a intrat în România un număr însemnat de "oaspeți din Ungaria", dar s-au întors acasă mult mai puțini, răspunsul primit a fost că aceștia au rămas la rudele lor din țara noastră. Ne aflăm la 6 octombrie 1989, numărătoarea inversă fusese deja declanșată...

Instituția Biroului atașatului militar ocupa o încăpere modestă în clădirea ambasadei din Calea Thokoly nr. 72 a capitalei ungare. Nu ascundea nici seifuri de oțel cu cifruri complicate, și nici ustensile

electronice de spionaj, deși locatarul era cu siguranță un versat ofițer de informații. Era, prin natura serviciului său, un personaj singuratic, dar atent și binevoitor cu noi, diplomații "civili" ce ne învecinam cu el; nu avea subordonați care să redacteze rapoarte cifrate, nici măcar o ordonanță să-i perie uniforma, și conducea un unic autoturism de reprezentare și de teren - o Dacia de serie obișnuită, de culoare bej. Cel mai interesant obiect din biroul de la Budapesta era o hartă a Ungariei, pe care era marcat frontul ofensivei românești desfășurate în cel de-al doilea război mondial de către Armata 1 și Armata 4, cu un efectiv total de 210 000 militari, începând cu 24 septembrie 1944, când primele unități ale Corpului de Cavalerie au depășit frontiera româno-ungară, și până la 15 ianuarie 1945, când Corpul 7 Armată a ajuns în centrul Budapestei, eliberând Gara feroviară Keleti și o mare parte a zonei de est a orașului. (Nici un însemn pe clădirea gării, aflată la o distanță de câteva sute de metri de Ambasada României, nu evocă acele evenimente, iar Monumentul eroilor sovietici, ridicat pe muntele Gelert, nu face amintire și de contribuția aliaților români...).

Monumentul de la Mehkerek - comuna cu populație majoritară română, Micherechi - marchează începutul acestui drum de lupte crâncene și jertfe grele, iar monumentul și mormintele ostașilor din cartierul budapestan

Rakosliget simbolizau, până de curând, încheierea operațiunilor armatelor române pe teritoriul Ungariei. Acest parcurs era încă marcat, în anul 1980, de peste 150 de monumente comemorative, dar și de modeste locuri de veci colective sau individuale, în cimitirele localităților unde s-au dus lupte crâncene cu trupele germane și hortyste în retragere. Pe parcursul anilor, unele dintre aceste locuri sfinte pentru memoria jertfei de sânge a poporului român pentru eliberarea poporului vecin au fost reorganizate, sistematizate sau pur și simplu relocate, cum este cazul monumentului și mormintelor din cartierul Rakosliget, locul memorial unde timp de decenii s-a desfășurat ceremonialul oficial al comemorării eroilor militari români, cu participarea Ambasadei României, în frunte cu șeful de misiune și atașatul militar, și a reprezentanților autorităților ungare. Veneau să se reculeagă aici și cetățeni români, rude ale celor căzuți, colonelul Ioan Todericiu aprinzând alături de ei o lumânare - simbol al recunoștinței noastre. El va relata, peste ani, cu aceeași emoție, cum, în toamna lui 1984 o femeie simplă din Moldova a găsit, după multe căutări, în Rakosliget, mormântul omului ei drag, unde a împlinit rânduiala creștină a rugăciunii pentru cei căzuți în războaie și a sădit o floare la piatra de căpătâi. În anul 1986, la același monument, în preajma Zilei Armatei

Române, 25 octombrie, un necunoscut venit din țară a sădit la fiecare mormânt un brăduț și a așezat o placă pe care era scris: "Din carpați/Am adus pentru voi/O mână de pământ și un brăduț verde/Dormiți în pace, bravi eroi!".

Pe drept cuvânt se întreabă astăzi fostul atașat militar, cum a fost cu puțință ca partea română să accepte mutarea, în 1994, a întregului complex memorial românesc într-un cimitir oarecare din Budapesta, însingurându-l într-o și mai mare însingurare, într-un tărâm al indiferenței colective.

Scriu aceste triste cuvinte, amintind cum, într-un alt loc din Ungaria, la Tapiosuly, o mână criminală a alterat înscrisul de pe monumentul eroilor eliberatori din "Neuitată va rămâne memoria ostașilor români" în "Uitată va rămâne memoria ostașilor români"... Nefericitul acela nu avea să știe, pentru că nu a avut de la cine să învețe, că monumentul profanat de el, ca și celelalte 150 de monumente ori modeste morminte din margini de sate și orașe ungurești sunt doar o mică parte a memoriei colective a poporului român care a dat 42.000 de jertfe umane pentru eliberarea Ungariei.

Alături de ambasadorii țării noastre, al căror colaborator am fost în acei aproape zece serviți la Budapesta, și de atașatul militar Ioan Todericiu, am parcurs, an de an, la aniversarea zilelor naționale, drumurile Ungariei, conform unui traseu și calendar riguros

întocmite de Ambasadă și de Biroul atașatului militar, pentru a depune coroane de flori la toate monumentele și cimitirele eroilor români. Ni se alăturau, în anii buni ai "prieteniei bilaterale", autoritățile locului, dar de prin a doua jumătate a anilor '80 se întâmplă tot mai des ca la ora anunțată, conform programului convenit, simbolurile recunoștinței gazdelor să fi fost deja așezate la obeliscuri, Ambasadei române rămânându-i să-și comemoreze eroii în totală solitudine; actualitatea politică își pune astfel pecetea și pe amintirea eroilor eliberatori... În multe locuri, mai puțin umblate în mod obișnuit de diplomați, am văzut însă oameni simpli îngrijind creștinește mormintele ostașilor români și am ascultat povești triste despre luptele desfășurate de trupele române, aruncate în cele mai cumplite puncte ale bătăliilor de către noii noștri aliați...

Colonelul Ioan Todericiu a trecut în rezervă în anul 1990. De ani buni, activează ca vicepreședinte al Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, organizație care are ca scop promovarea tradițiilor istorice și perpetuarea memoriei eroilor neamului nostru, care au luptat și s-au jertfit de-a lungul veacurilor pentru apărarea independenței și integrității României. În întâmpinarea sărbătorii ■

George ALBUȚ
diplomat MAE

Noi, oamenii, cădem prea de timpuriu și prea des în meteahna uitării!

Putem conștientiza acest lucru mai ales noi, aceia care ne-am născut și am trăit în comunism, fără să fi știut ce înseamnă un regim democratic, în adevăratul sens al cuvântului. Auzisem despre democrație de la părinți, dar era ca o poveste! Mai aflasem din cărți, dar cele avute la dispoziție și care tratau despre... erau și ele înțesate de ideologia comunistă. Totuși, înțelesesem din istorie că nici o orânduire socială nu este veșnică, ci mai devreme sau mai târziu dispare. Cu această speranță mai teoretizam uneori, atunci când cercul de prieteni ne permitea, că și comunismul, cu toate lipsurile sale, va dispărea. Nădăjduiam

Un veșnic Remember pentru Revoluția din Decembrie 1989 și eroii săi

să apucăm și noi să fim martorii acelei clipe, a unei asemenea transformări sociale. Tânjeam după libertatea și viața oferite de o reală democrație. Și, poate mai devreme decât așteptam, clipa căderii comunismului s-a ivit, odată cu căderea Zidului Berlinului sau a așa-zisei Cortine de Fier, la 9 noiembrie 1989. Ca o piesă de domino, rezonanța evenimentului s-a resimțit și în România. Mai întâi la

Timișoara, în decembrie 1989. Apoi, potrivit sloganului „Azi în Timișoara, mâine în toată Țara!”, reverberațiile momentului revoluționar au cuprins întreaga Românie.

Astăzi, această legătură de spațiu și timp, de istorie adică, stă într-o bucată din zidul Berlinului care a fost donată Muzeului Revoluției din 1989, din Timișoara.

O placă din metal aplicată

Butaforia de la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”, din fosta Sală a revoluției din 1989, pe care se află înscrise cca 1.000 de nume de revoluționari martiri

pe această inestimabilă piesă de memorialistică, care separa două lumi, are incizat înscrisul: „Această piesă din Zidul Berlinului, inițial situat la Potsdamer Platz (Berlin-Mitte), a fost donată de orașul Berlin de Sony Berlin GmbH 27/40 - nu este de vânzare -”.

Revoluționarul Traian Orban, directorul acestui memorial, mi-a arătat și a vorbit cu mândrie despre acestea, în urmă cu doi ani, când am poposit în Timișoara cu expoziția itinerantă „Eroul Necunoscut - simbol al eroismului național”. Cu demnitatea omului care poartă pe chip pecetea vremurilor de la răscruce de ere, m-a condus în unicul locaș de cultură de acest fel pe care îl conduce. Din vizita în acest Muzeu și din pledoaria distinsului revoluționar invalid răzbăteau împliniri dar și amărăciunea multor nerealizări, pentru îndepărtarea cărora luptaseră și se jertfiseră eroii Revoluției din 1989.

Uităm și ne acomodăm prea repede cu așteptarea schimbării în bine! Uităm că prețul democrației și redobândirii libertății sociale a fost plătit în România și de această dată, ca în multe alte momente din istoria noastră, cu numeroase jertfe. Peste 1.000 de suflete. Mai precis, 1116 morți. Numele lor se află și în prezent scrijelite pe o butaforie din fosta Sală a Revoluției de la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”.

Acest loc special din Muzeu fusese amenajat imediat după evenimentele sângeroase

Crucea din lemn dedicată eroilor Revoluției din Decembrie 1989 și aflată în patrimoniul Muzeului Militar Național. Pe brațul superior este inscripționat textul: „Eroilor din Decembrie 1989 (Lucrată de Zinca Vasile din satul Valea Screzii).

din Decembrie 1989, și era compus în mare parte din imagini și obiecte personale ale victimelor revoluției, donate de familiile acestora. Din anul 2013, respectivele mărturii de memorialistică intrând într-un proces de conservare și restaurare, au fost retrase în diverse depozite, constituite pe tipuri morfologice, iar sala a dobândit o nouă denumire: Sala „Ferdinand I”. A rămas, însă, spre aducere aminte butaforia amintită mai sus, alături de uniforma generalului Vasile Milea, fostul ministru al Apărării, cel despre care se spune că a preferat să se sinucidă decât să urmeze ordinul lui Nicolae

Ceașescu, de a trage în revoluționari.

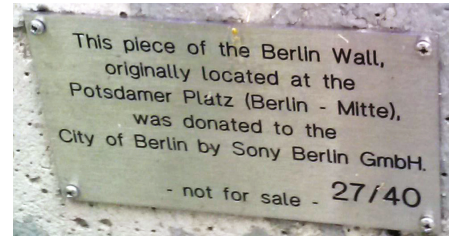
Și pentru că locul respectiv fusese nu numai un loc de aducere aminte, ci și unul de slujire pentru sufletele celor jertfiți în Revoluție, o cruce din lemn, aflată și ea acum în patrimoniul Muzeului Militar Național, amintește despre acest fapt.

Acum, schimbarea ce ne-o închipuim în 1989 este încă departe de suferințele îndurate și nedemnă de jertfele care au legitimat-o. Ne văităm că nu avem loc de nepotism, acum, însă, nepotismul a atins cote de neimaginat în comunism. Ne văităm că ne conduc oameni

Autoarea rândurilor de față, de vorbă cu domnul Traian Orban, la Muzeul Revoluției din 1989, din Timișoara

Inscripția de pe fragmentul din Zidul Berlinului donat pentru Timișoara și aflat în fața Muzeului Revoluției din 1989, din același oraș

Un fragment din Zidul Berlinului aflat în fața Muzeului Revoluției din 1989, din Timișoara

fără pregătire și fără merite, acum asistăm la o răsturnare incredibilă a sistemului de valori. Doream cinste și corectitudine, asistăm în prezent la o escaladare a sistemului de corupție, în toate structurile statului și la nivel înalt. Economia țării a ajuns o ruină. Din fostele fabrici nu au rămas decât ziduri în ruină și schelete cu grinzi de metal distorsionate, geamuri sparte..., ca după o apocalipsă.

Pe eroi îi aclamăm doar la sărbători și apoi îi dăm uitării sau, și mai mult, protipendada unor locuri „calcă pe cadavre” de eroi - la propriu. De parcă nu mai există alte locuri pe acest pământ care să și le pregătească

pentru veșnicie, tocmai cei care sunt puși să păzească legea de cinstire a eroilor îndepărtează însemnele de căpătâi ale acestora pentru a le ocupa ei locul. Pentru asemenea cazuri este greu să-ți găsești cuvintele, fiind de neînchipuit cum nici măcar pentru călătoria finală unii oameni uită de sfințenia sufletului, de adevărata omenie. Și multe ar mai fi de adăugat!...

De aceea, cred că orice cetățean responsabil al acestei țări ar trebui, măcar pentru o clipă, să încerce să răspundă la niște întrebări simple: De ce eroii României s-au jertfit secole de-a rândul? Ce le datorăm, dacă simțim că le datorăm ceva? Ce trebuie să facem și cum să ne comportăm pentru a le cinsti memoria? Nădăjduim că toți vom ști să găsim răspunsul potrivit până nu este prea târziu, pentru că numai așa putem fi urmași demni ai celor care s-au jertfit, care și-au dat viața fără apoteoze de vorbe, ci numai pentru că așa a simțit sufletul lor! ■

Valeria BĂLESCU
Muzeul Militar Național
„Ferdinand I”

Stimată redacție,
Am intrat întâmplător în posesia revistei „România Eroică”. O consider a fi una dintre cele mai de ținută reviste din țară, cu un profil bine definit, pe care și-l respectă, pentru a onora jertfelnicia armatei române prin militarii ei.

Vă trimit câteva poezii la temă, iar dacă vă sunt de folos rog a fi publicate, pentru că eroii au fost întotdeauna cântați de poezii neamului.

Vă doresc din tot sufletul succes în nobila misiune pe care o aveți față de neam și țară.

Am onoarea să vă salut!

Lt. col (r) ISTRATE MIRCEA DORIN

Ce am mai putea adăuga acestor rânduri?

Câteva date biografice: Dorin Mircea Istrate s-a născut la 17 aprilie 1945, în Adămuș, județul Mureș. A absolvit liceul, în Târnăveni, și Facultatea de Istorie-Geografie. A fost profesor și director la Școala generală din Băgaciu, jud. Mureș, director al Muzeului Orășenesc din Târnăveni, restaurator la Muzeul Județean Mureș și, apoi, ofițer în Serviciul Român de Informații. În anul 2000 a devenit pensionar.

Din strofele trimise, scrise cu simțire și talent, am ales poezia intitulată Stalingrad. Bun veni în paginile revistei noastre! Succes!
(Redacția)

STALINGRAD

Uitatului erou, necuprins în cartea țării

**Pentru moșu, dus departe, lac de lacrimi plâns-a buna
Și în seri de lungă vară, ușa ne-ncuiată-ntruna
A păzit-o cu privirea, tot sperând că o să-l vadă
Cum veni-va într-o seară și la masă o să-mi șadă.**

**Intre perne cina caldă mi-o păstra într-o păstură
Că știa că moșu spus-a, ne-ndoios cu a sa gură
Că de-acum bătaia-i gata și acasă o să vină,
Că-i de sapă și-i de coasă și că plugu-i o rugină.**

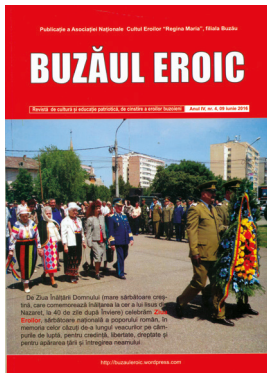
**A venit, mai către vară, cu-n vecin, pe la-nserat,
Ce în poarta casei noastre, cu durere l-a lăsat
Într-o haină militară, și-un picior de lemn de fag,
Cu Virtutea Militară, sontorog și-ntr-un toiag.**

**Stalingrad, i-a zis tot satul până-n clipa când s-a dus
Mulțumit și-n ușurare către lumile de sus,
Azi sârmanul veșnicește în uitare cât îi vara
Fără cineva să spună, cât datoare-i este țara. ■**

Mircea Dorin Istrate

Revistele noastre

În a doua parte a anului 2016 ne-au sosit la redacție câteva din revistele editate de filialele județene ale asociației noastre. Ar fi meritat să prezentăm mai pe larg conținutul lor. Cum, însă, spațiul nu ne permite, suntem nevoiți să vă semnalăm câteva titluri, care să- ajute pe cititor să-și facă o imagine asupra fiecărei publicații.

Buzăul eroic, nr. 4/2016.

Un secol de la înființarea Armatei a 2-a; Școala altfel, la Cimitirul eroilor; Concursul regional de istorie. Eroii omagiați prin concurs, ediția a IV-a; Eroul locotenent Ionescu T. Mihai; Căpitanul aviator erou Alexandru Șerbănescu, asul aviației militare regale române; Comandanți buzoieni distinși cu Ordinul „Mihai Viteazul”; Aviatori buzoieni pe frontul de Est; A fost odată un monument la Racovițeni; Pe drumul de luptă al eroicului Regiment 48 Infanterie Buzău.

Plăieșii, nr. 9/2016.

Calea bejeniei ardelenilor spre Moldova; Regimentul 56 Infanterie Fălticeni la începutul Marelui Război; Andrei Pleșu, atac dur la Institutul Elie Wiesel: „O adunătură de politrucii și ignoranți, manevrați de ocupantul sovietic”; Primul artilerist erou, Bucovineanul Constantin Popescu.

Eroii Neamului, nr. 2/2016.

Jurnalul cimitirelor și monumentelor eroilor; Incredibila viață a unui român adevărat; Povești adevărate cu eroi ai Marelui Război; O aniversare tristă; Mărturii orale privind deportarea moșilor sătmăreni în anul 1940.

Eroica, nr. 3-4/2016. Câteva informații referitoare la Cimitirul de Onoare de la Sălcuța; Regimentul III Dâmbovița nr. 22, un regiment de eroi; Presa maghiară și Armata Română de ocupație (1919-1920).

Bacăul eroic, nr. 13/2016.

Cronica zilei de 15 august 2016 la Oituz; Sacrificiile cavaleriei române în luptele din toamna anului 1916; Subjă de reînnumare, la Poiana Sărată, a locotenentului erou Nicolae Macarie; Ultima noapte de pace, întâia noapte de război.

Braila eroică, nr. 22/2016.

Învățăminte militare de ordin strategic, operativ și tactic rezultate din campania din anul 1916; Regimentul 78 Infanterie rezervă în Primul Război Mondial.

Eroii Neamului, nr. 3-4 2016 (lași).

„Istoria nu va fi îngăduitoare”; V.A. Urechia, personalitate proeminentă a culturii și literaturii naționale. Rezonanțe europene; Odissea relicvei (craniului) lui Mihai Viteazul; Pâine cu eroi.

Prahova eroică, nr. 2/2016.

Mihai Viteazul, simbolul unității naționale, în viziunea istoricului P.P. Panaitescu; Jurnal de război – Ștefan Popescu-Filutză; Prizonieri români în Marele Război; Doi arhitecți ploieșteni; Colegiul Național „Nichita Stănescu” Ploiești (1958-2016); Crucea de la Piscul Stiochii și Clubul Seniorilor din Homorâciu. ■

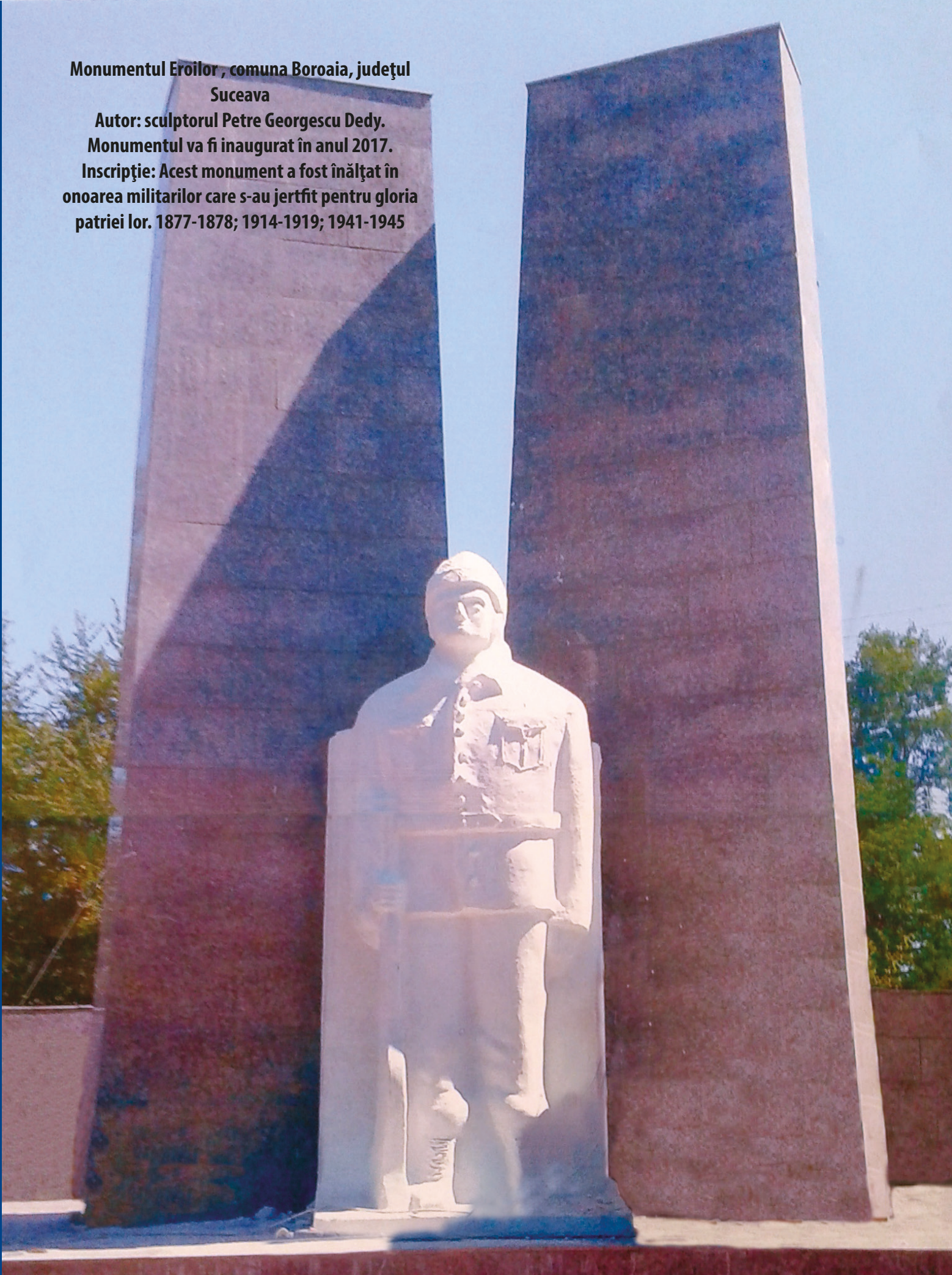

**Monumentul Eroilor , comuna Boroaia, județul
Suceava**

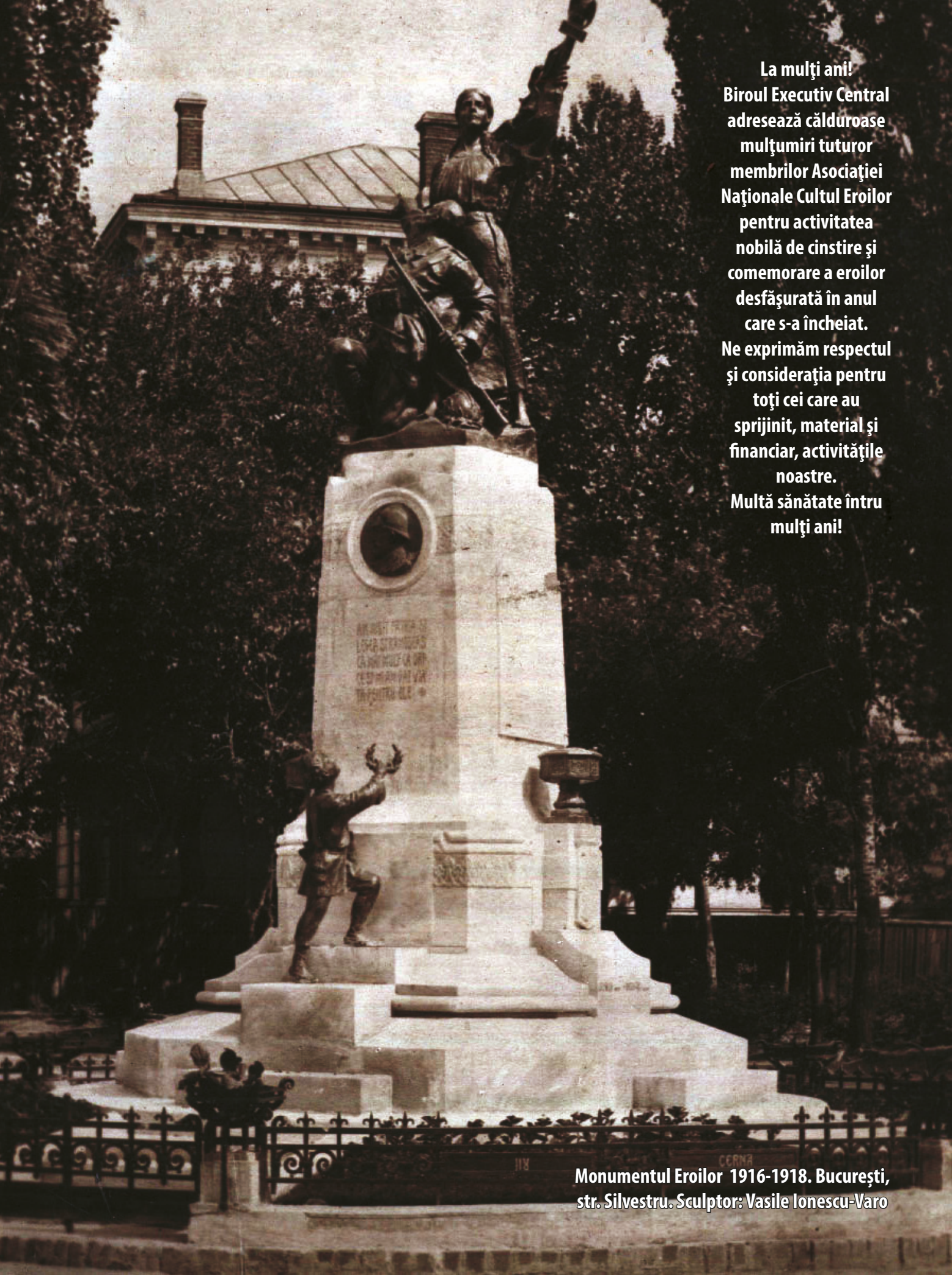
Autor: sculptorul Petre Georgescu Dedy.

Monumentul va fi inaugurat în anul 2017.

**Inscripție: Acest monument a fost înălțat în
onoarea militarilor care s-au jertfit pentru gloria
patriei lor. 1877-1878; 1914-1919; 1941-1945**

La mulți ani!
Biroul Executiv Central
adresează călduroase
mulțumiri tuturor
membrilor Asociației
Naționale Cultul Eroilor
pentru activitatea
nobilă de cinstire și
comemorare a eroilor
desfășurată în anul
care s-a încheiat.
Ne exprimăm respectul
și considerația pentru
toți cei care au
sprijinit, material și
financiar, activitățile
noastre.
Multă sănătate întru
mulți ani!

Monumentul Eroilor 1916-1918. București,
str. Silvestru. Sculptor: Vasile Ionescu-Varo